

SAĞLIK EKONOMİSİ

Dr. Ahmet SALTİK

www.ahmetsaltik.net

**Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi
Halk Sağlığı Anabilim Dalı**

2011 - 12 Ders Yılı, Ankara

“Bir ulusun yaşamıyla, yükselişi ile, çöküşüyle doğrudan doğruya ilgili olan şey, o ulusun Ekonomisi’dir. Tarihin yaşanan deneylerinden çıkan bu gerçek bizim ulusal yaşamımızdan gelir. Türk tarihi incelenirse bütün yükseliş ve çöküşlerin nedenlerinin Ekonomik sebeplere dayandığı görülür. Biz Ekonomimize en yüksek sırada yer vermeliyiz. Çünkü çağımız artık bütünüyle bir Ekonomik Çağ’dır.”

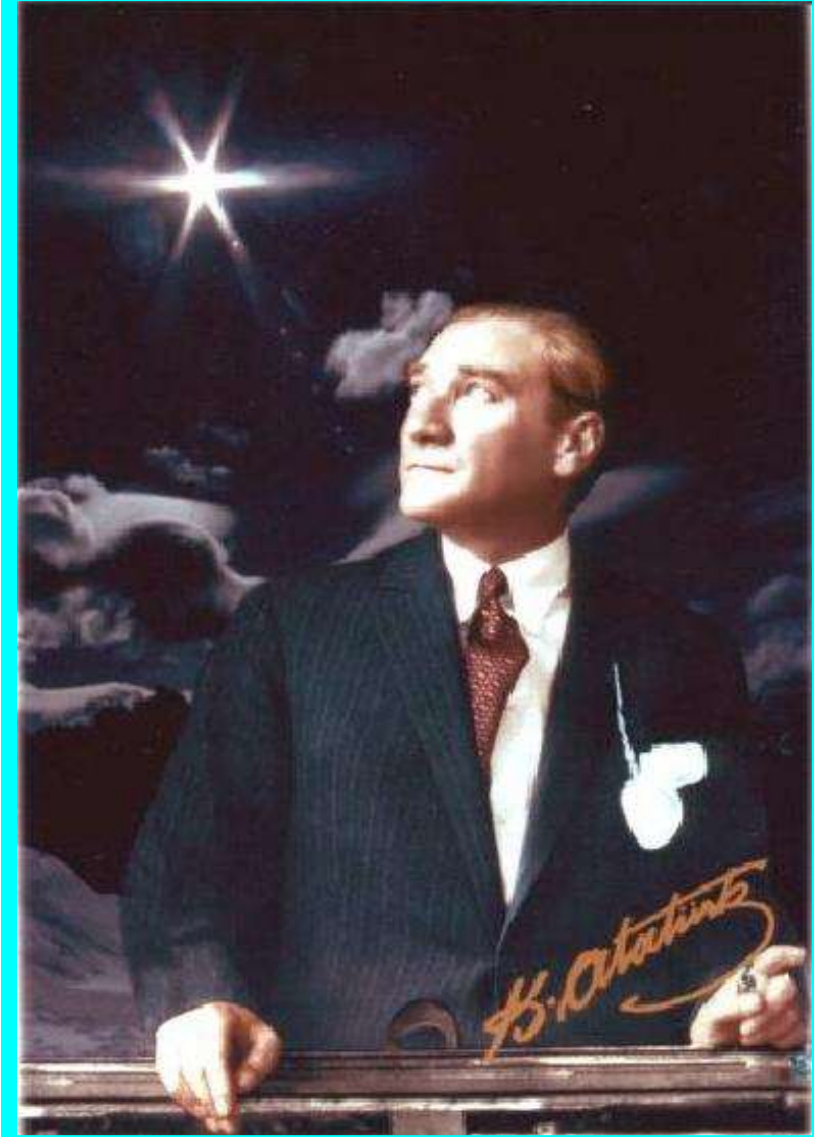
Kemal ATATÜRK
İzmir İktisat
Kongresi-1923

“Ulusal egemenlik, ekonomik egemenlikle sağlanır.”

Türkiye İktisat Kongresi Açış Konuşması-1

(İzmir, 17 Şubat 1923, Atatürk'ün S. D. 2. syf. 100)

- Tarih, milletlerin yükseliş ve çöküş nedenlerini ararken birçok siyasal, askeri, toplumsal neden bulmakta ve saymaktadır. Kuşku yok; bütün bu nedenler, toplumsal olaylarda rol oynarlar.
- **Bir milletin doğrudan doğruya yaşamıyla, yükselişiyle, çöküşüyle ilişkili ve ilgili olan, milletin ekonomisidir.**
- Tarihin ve deneyimin belirlediği bu gerçek, bizim ulusal yaşamımızda ve ulusal tarihimizde de tümüyle belirmiş bulunmaktadır.

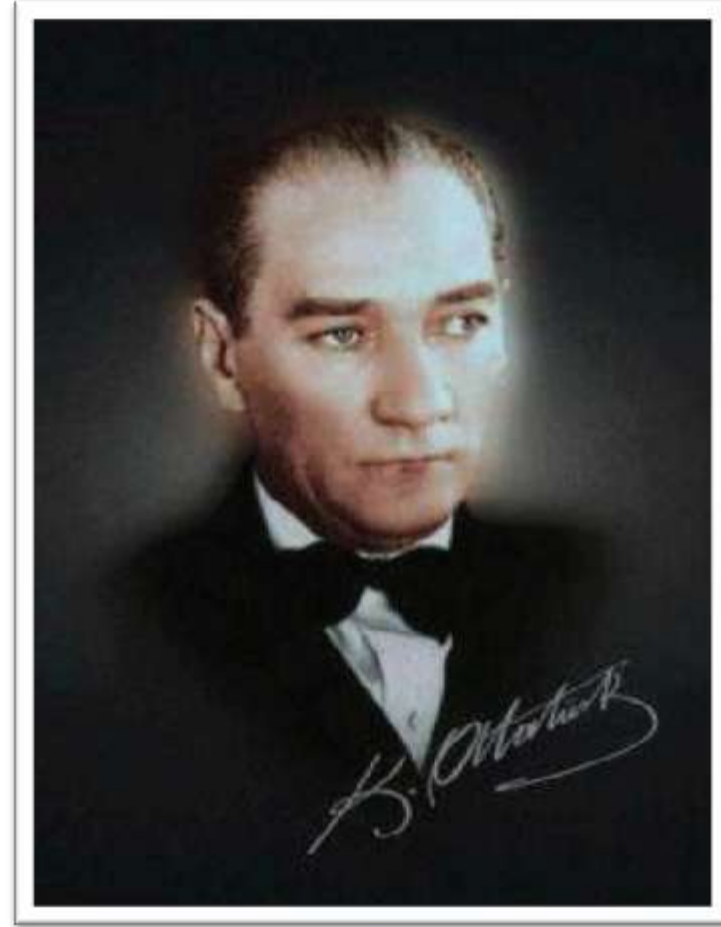

Türkiye İktisat Kongresi Açış Konuşması-2

(İzmir, 17 Şubat 1923, Atatürk'ün S. D. 2. syf. 100)

- Gerçekten *Türk tarihi incelenirse, bütün yükseliş ve çöküş nedenlerinin ekonomi sorunundan başka bir şey olmadığı anlaşılır.* Tarihimizi dolduran bunca başarılar, zaferler veya yenilgiler, yokluk ve yıkımlar.. bunların hepsi meydana geldikleri dönemlerdeki ekonomik durumumuzla ilgili ve ilişkilidir.
- Yeni Türkiye'mizi yaraşır olduğu düzeye erdirtirebilmek için, kesinlikle *ekonomimize 1. derecede önem vermek zorundayız. Çünkü zamanımız, tümüyle bir ekonomi döneminden başka bir şey değildir."*

Türkiye Cumhuriyeti, Osmanlı Borçlarını Öderken Atatürk Döneminde Bütçesinden Ayırdığı Yıllık Pay

%

30

25

20

15

10

5

0

1854'ten başlayarak

1954'e dek **100 yıllık boyunduruk** sürmüş, TC bütçesinin %10,4 - 27,5'i arasında oranlarla ödemeler 31 yılda tamamlanabilmiştir! Toplam borç 1854-1918 arasında **347.372.040 Osmanlı lirasıdır.** 1367 sayılı yasa gereği **107.528.463 lira borç ödenmiştir.**

Osmanlı Devleti Dış Borçları.
Özdemir, B. Ankara Tic. Od. 2009

■ 1924 ■ 1925 ■ 1926 ■ 1927 ■ 1928 ■ 1929 ■ 1930 ■ 1931 ■ 1932 ■ 1933 ■ 1934 ■ 1935 ■ 1936 ■ 1937 ■ 1938

"Biliniz ki, ekonomisi zayıf bir millet,
yoksulluktan kurtulamaz;
toplumsal ve siyasal yıkımlardan
yakasını kurtaramaz.

**Memleketin yönetimindeki başarı da
ekonomisindeki kazançların derecesiyle
orantılı olur. Hiçbir uygar devlet yoktur ki;
Ordu ve donanmasından önce
ekonomisini düşünmüş olmasın.**

Memleket ve bağımsızlık savunması için
varlığı gerekli olan bütün kuvvetler ve
araçlar, ekonomik yaşamın açılma
ve gelişmesiyle olabilir."

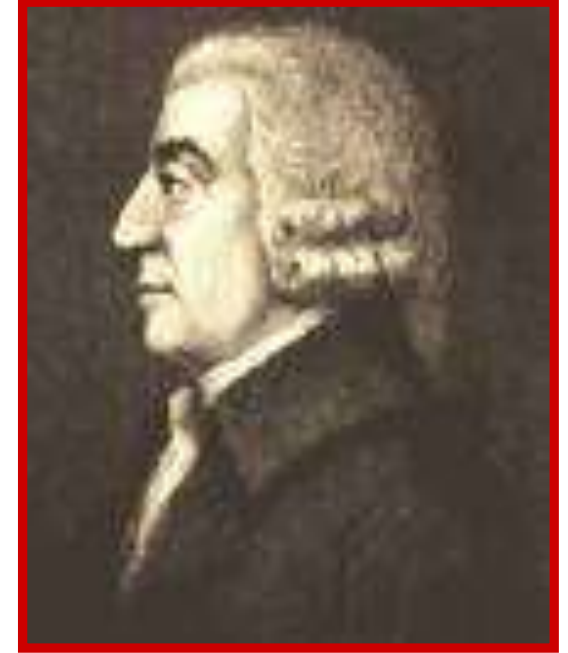
*Atatürk'ün
Söylev ve Demeçleri,
Cilt 2, syf. 182, 1924*

Adam Smith and the “invisible hand”

Liberalizm’in peygamberi Adam Smith;

“Sağlık hizmeti,
Piyasaya
bırakılamayacak
denli **önemli**,
Kritik bir alandır.”

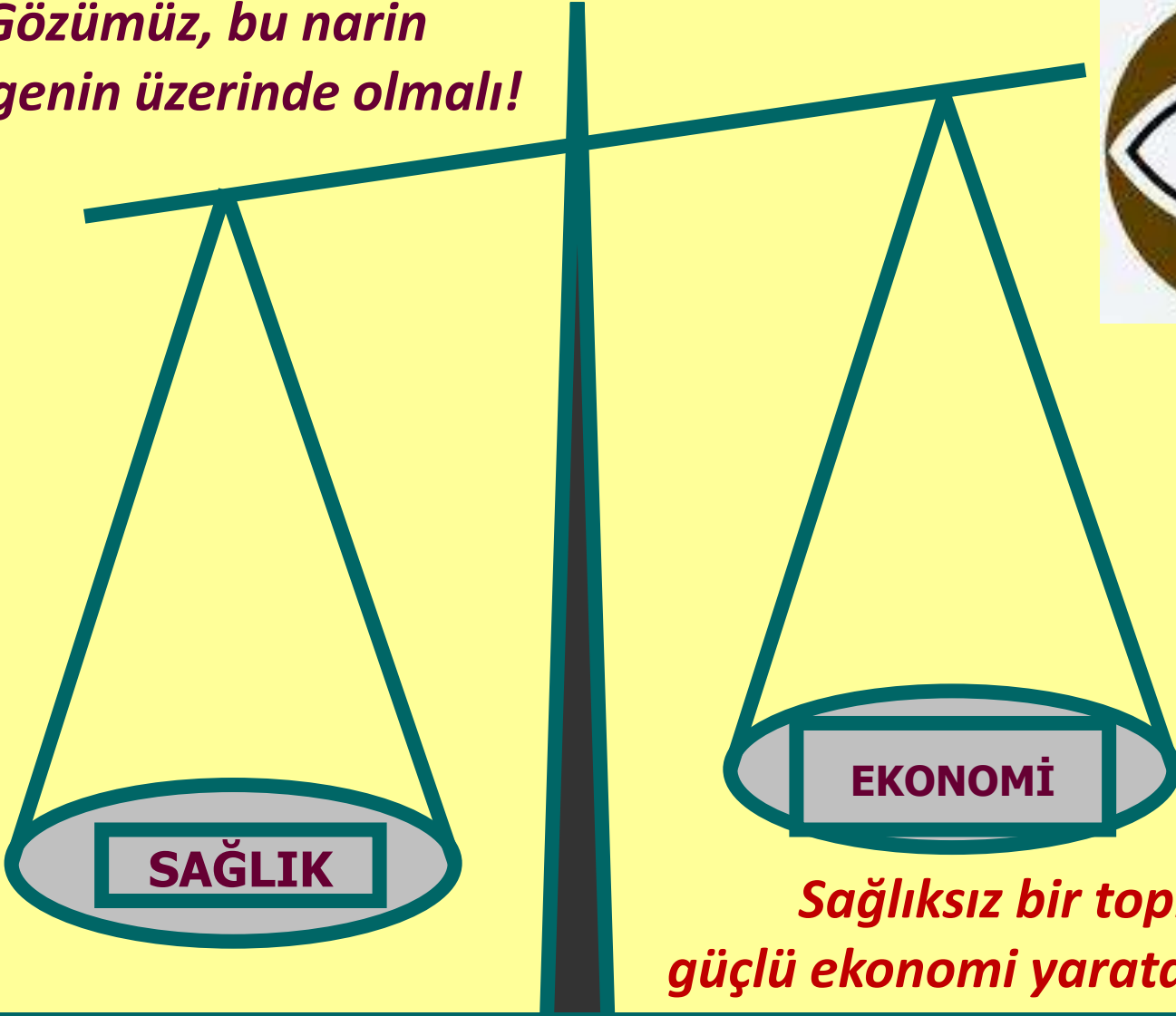

demektedir.

The wealth of nations (1776)

İskoç (İngiliz) iktisatçı ve düşünür Adam Smith (1723-1790).

*Gözümüz, bu narin
dengenin üzerinde olmalı!*

*Sağlıksız bir toplum
güçlü ekonomi yaratabilir mi??*

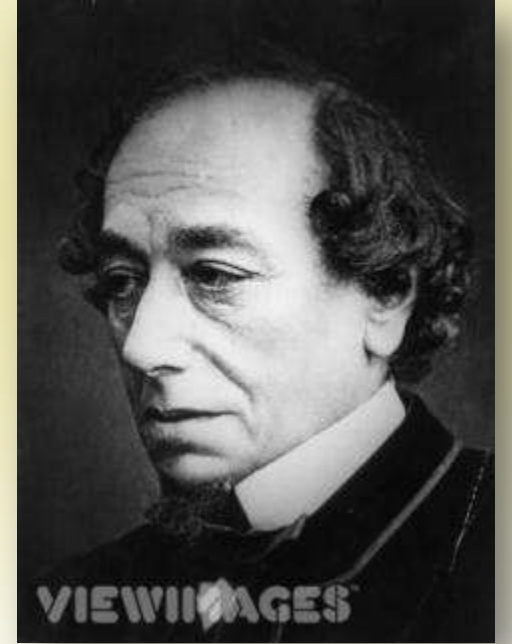
2 kefe arasında ussal bir denge kaçınılmazdır..

Toplumun sağlık gereksinimini belirlerken **Ekonomi ve Sağlık İlişkisi...**

*"Bir ũlkenin ekonomisinin
sağlıklı oluşu; öncelikle
halkının sağlıklı olmasına
bağlıdır.."*

Benjamin DISRAELI
İngiliz Başbakanlarından

Dersin Amaçları ve Öğrenim Hedefleri-1

- Günümüzde oldukça artan sağlık giderleri için tüm dünya önlemler almaktadır. Bu önlemlerin çerçevesi, "***Sağlık Ekonomisi Bilimi***"nce çizilmektedir. 2000'li yılların hekimlerinin, bu bilim dalının temel ilkelerini bilmesi beklenmektedir.
(bilişsel amaç, cognitive objective)

Dersin Amaçları ve Öğrenim Hedefleri-2

- a. Maliyet-yarar, maliyet etkinlik, maliyet-etkililik.. olguları kavranmalıdır.
- b. Sağlık sisteminde verimli kaynak kullanımının yöntemleri öğrenilmelidir.
- c. Toplumun ekonomisi ve sosyal doku arasındaki temel etkileşim kavranmalıdır.

Dersin Amaçları ve Öğrenim Hedefleri-3

- Tıp öğrencileri, bu ilkelerden kalkarak, ülkemiz sağlık sektörünün Sağlık Ekonomisi bağlamındaki sorunlarını tanıyabilmeli ve değerlendirebilmelidir.
(yorumlayıcı amaç, interpretative objective)
- Örn. özellikle Koruyucu Sağlık Hizmeti'ne yetersiz kaynak ayırmanın beklenmeyen, kestirilemeyen olumsuz sonuçlarını öngörebilmelidir.

Dersin Amaçları ve Öğrenim Hedefleri-4

- Hekim adaylarının, kazandığı bilgilerden yararlanarak, hizmet vereceği birimlerde, *Sağlık Ekonomisi bilimi ilkelerine uygun davranışlar geliştirmesi, uygulaması* ve başkalarının da uymasını sağlamak için onları eğitmek dahil, çaba göstermesi arzulanmaktadır. *(tutumusal amaç, attitude objective)*

Dersin Amaçları ve Öğrenim Hedefleri-5

- *Sosyo-ekonomik kalkınmanın en temel itici gücünün “sağlıklı ve eğitilmiş insangücü” olduğu gerçeği kavranmalı ve buna uygun tutum-davranış sergilenmelidir.*
- **Sağlık çalışanları, sağlık alanına yeni gerçek (*reel*) kaynak yaratmak için öneriler üretebilmelidir.**

Dersin Amaçları ve Öğrenim Hedefleri-6

- Dersin sonunda öğrencilerimiz, sağlık alanının en *temel darboğazı olan finansman boyutunu* (*harcama çok, kaynak yok!*) yeterince tanımış ve uygun olumlu yargılar geliştirmiş olmalıdırlar...

VIDEO

**2 YAŞINDAKİ
SINAN'IN
HAPİS MACERASI
27 SAAT SÜRDÜ**

VATANDAŞ KURTARDI

Borçlu doğdu hapse girdi !

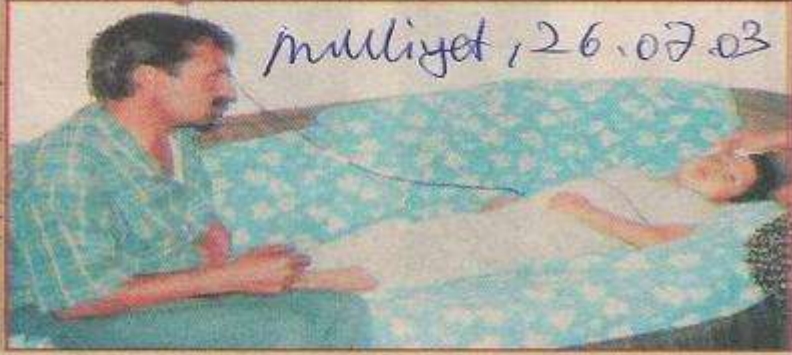
2 yıl önce doğduğunda babası 15 günlük tedavi giderlerini ödeyemedi. Anne ve babasının imzaladığı senet karşılığında taburcu olup eve götürüldü. Geçen 2 yılda borcun yarısı ödendi. 2 yaşındaki Sinan, bu kez anne ve babasıyla birlikte, ödenemeyen 400 YTL için hapse girdi. Olayı duyan **Başbakan Erdoğan**, "Hapse sokmam, sokurtmam" dedi ama bebek Sinan ve ailesini 27 saatlik hapis eziyetinden «*hayırsever*» vatandaş kurtardı.

Yalvarış-yakarış da fayda etmedi !

Mersin'de inşaat işçisi Ahmet (38) ve Nuriye İreç (32) çifti, 2 yıl önce doğan Sinan'ın tedavi gideri için imzaladıkları senedi ödeyemeyip, mal bildiriminde de bulunmayınca, *-rehin alınmadılar ama-*
çocuklarıyla birlikte cezaevine girdi!

www.hurriyet.com.tr, 06.03.07

'Hastalara müşteri gözüyle bakılacak'

Oğlu için organını satıyor

Gaziantep Nurdağı'nda Akdeniz Anemisi hastası olan oğlu Berat Can'ın tedavi masraflarını karşılayamayan İlyas Öztürk (38), son çare olarak yasak olmasına rağmen organlarını satışa çıkardı. Çay ocağında günlük 5 milyon liraya çalışan Öztürk, her ay bir kez kanı değiştirilen oğlunun tedavisini sürdüreceği gücü kalmadığını belirterek, "Evdeki eşyaları sattım. Akrabalara borçlandım. Yeşil Kart'ım yok. Aylık tedavi masrafı 500 milyonu buluyor. Bir böbreğimle gözümün birini vermeye hazırım. Yeter ki oğlum kurtulsun" dedi. ■ RAMAZAN TUNCER DHA

AYŞEGÜL AYDOĞAN İstanbul

İstanbul'daki Sürmeli Oteli'nde dün başlayan 'Sağlıkta Dönüşüm Programı ve Sektörel İstişare' toplantısında konuşan Sağlık Bakanı Recep Akdağ, hizmeti daha verimli ve hakkaniyetli sunmaları istediklerini belirterek, "Bu doğrultuda Sağlık Bakanlığı dümeni ele almalıdır" dedi. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile başlattıkları ortak hizmete değinen Akdağ, bu sistemle SSK'lı vatandaşların daha rahat randevu alır hale geldiğini ve halkın hizmetine daha kolay ulaştığını söyledi.

Gönüllü hizmet dönemi

Döner sermaye uygulamasının hekimlere sağladığı faydaları anlatan Akdağ, "Artık hastalar memnun edilecek müşteri olarak kabul edilecek" diye konuştu. Mecburi hizmetin yerine gönüllü hizmetin getirileceğini belirten Akdağ, şöyle devam etti: "Önceki dönemlerde Türk sağlık sistemi, ateşi düşürülmeye çalışılmış hasta gibiydi. Ateşi yükselmiş ama düşürülemedi. Acil müdahalelerle bu vücut ısısını bir an önce düşürmemiz gerekiyordu. Biz bu ateşi kabul edilebilir duruma getirdik."

**AKP'li
Sağlık
Bakanı'
nın
Siyasal
tercihi!
Tam
tüccar..**

TÜİK'in verileri, AKP döneminde cepten sağlık harcamalarının hem oran olarak, hem de miktar olarak patlama yaptığını göstermekte.

EKONOMİK ZORLUK ve İNSAN SAĞLIĞI

“Hiçbir ekonomik zorunluluk, insan sağlığına zarar verecek bir işlemin nedeni olamaz..”

***(İHEB) İNSAN HAKLARI
EVRENSEL BİLDİRGESİ-1948***

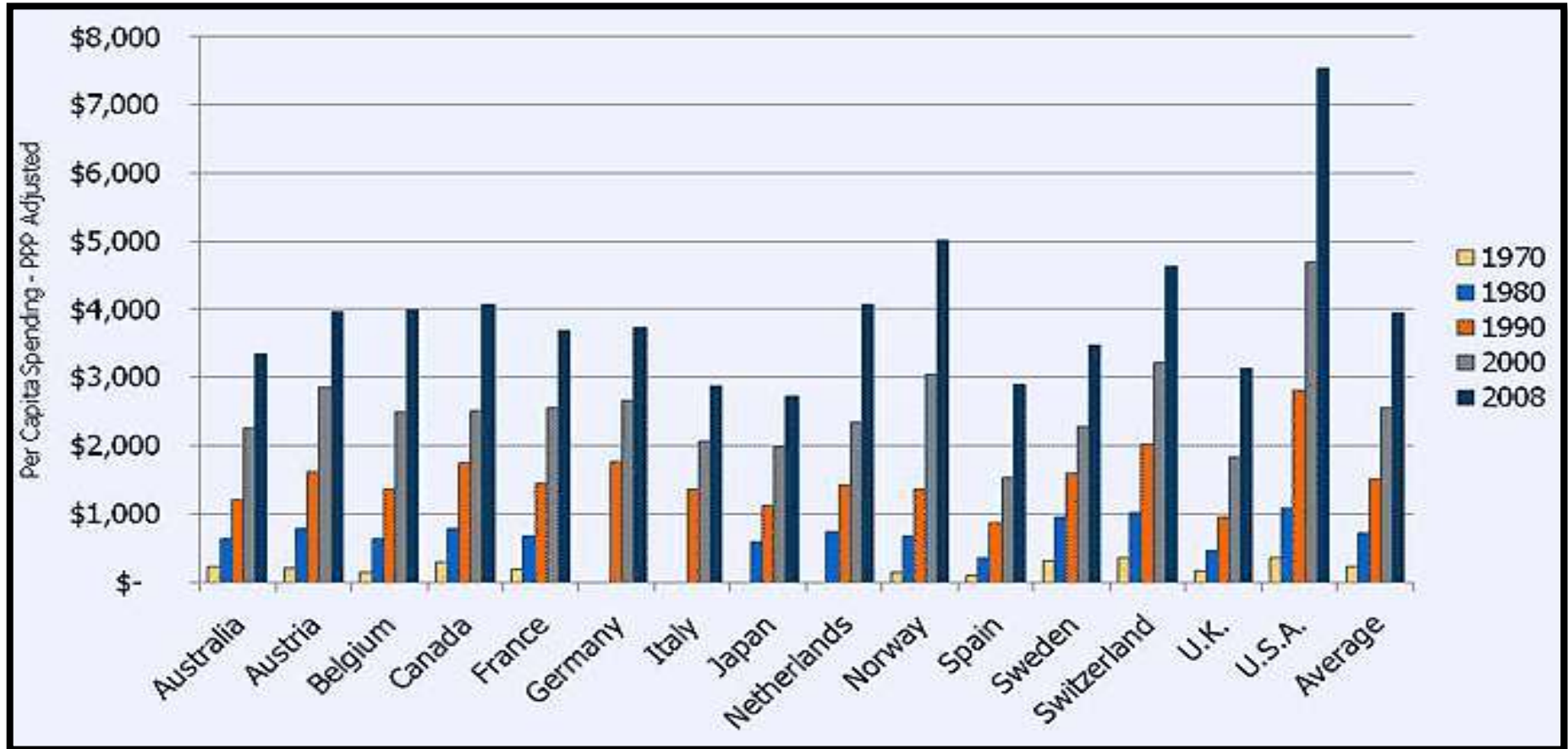
Giriş ...

DSÖ'nün dünyamızın sağlık durumuna ilişkin kimi düşündürücü saptamaları var :

- **Sağlık sisteminin giderleri sürekli artmakta..**
- **Sağlık giderlerinin ulusal gelirdeki payı büyümekte : Mutlak artış!**
- **Bunlara karşın sağlık sorunları azalmayıp, tersine, KRİZ boyutunda patlama göstermekte !? Sorun ciddi..**

Total Health Expenditure/pc, US & Selected Countries, 1970, 1980, 1990, 2000, 2008

Source: (2010), "OECD Health Data", *OECD Health Statistics* (database). doi: 10.1787/data-00350-en (Accessed on 14 February 2011).

Notes: Data from Australia and Japan are 2007 data. Figures for Belgium, Canada, Netherlands, Norway and Switzerland, are OECD estimates. Numbers are PPP adjusted. Break in Series AUS (1998); AUSTRIA(1990); BEL(2003, 2005); CAN(1995); FRA(1995); GER(1992); JAP(1995); NET(1998, 2003); NOR(1999); SPA(1999, 2003); SWE(1993, 2001); SWI(1995); UK (1997). Starting in 1993 Belgium used a different methodology.

Seçilmiş Birkaç Örnek

(DSÖ Raporları...)

- 2,7 milyon dolayında **AIDS** olgusu ve 33,3 milyon HIV (+); kimi Afrika ülkelerinde %50'ye varan (*her 2 kişiden 1'i!*) prevalans hızı; **1,8 milyon ölüm/yıl** (**UNAIDS-2009**; 2004'te 3.9 milyonu..).
- *~2.5 milyar insanda parazit enfeksiyonları var..*
Dikkat; 7 milyar Dünya nüfusunda 4/10 insan!
- Beslenme (**AÇLIK!**) sorunu ve bulaşıcı hastalıklar. Dünya nüfusunun 1/5'ini risk ciddi altına sokuyor.

Seçilmiş Birkaç Örnek

(DSÖ Raporları...)

- Yaklaşık 3 ölümden 1'i, kolayca önlenabilir, erken tanı konursa etkin ve ucuz sağaltılabilir bulaşıcı hastalık kaynaklı **(18,4/56 milyon ölüm; % 32,3!)** **(KVS ölümler: 16,7 m/yıl)**
- Somali, Sudan, Çad, Etiyopya'da... **toplu açlık ölümleri!**
1040 milyon aç insan (300+ milyonu çocuk!) **FAO : 2004'te 852 milyon idi; 4-5 yılda 190 mil. eklendi (küresel sömürü?!)**
- Hindistan'da 1994'te çıkan veba epidemisi, Peru'da 1992'de başlayan ve 5 yılda zorlukla söndürülebilen kolera salgını..
Deli Dana, SARS, Kuş Gribi, H1N1, yeniden tırmanan TB, Irak'ta radyoaktif uranyum sunukluğu (İşgal bombası!)
- **Son 30 yılda ~100 yeni hastalık !?**

Seçilmiş Örnekler..

(DSÖ Raporları...)

- Dünya nüfusunun ¼'ü **ruhsal** olarak rahatsız!
- **450 milyon insan ruhsal açıdan sıkıntı içinde..**
- **Depresif bozukluklar** 4. sırada hastalık nedeni (15-44 üretken yaş diliminde)
- Dünyada her yıl 1 milyon insan **intihar** ediyor!
- **Sürekli stres** altında yaşama, tehlikeli koşullar, istismar, sağlıksız ortamlar, **GELECEK ÜMİDİNİN YİTİRİLMESİ** gibi nedenler, **yoksulların** daha çok ruhsal sorun yaşamasına neden.

Seçilmiş Birkaç Örnek

(DSÖ Raporları...)

- **TÜTÜN** bu yüzyılda 1 milyar kişiyi öldürecek!
- Dünya nüfusunun yarısı , 3+ milyar kişi **yoksul!**
Küresel gelir dağılımı olağanüstü bozuk..
- **1 milyar insan okuma-yazma bilmiyor!**
- 2003 ilkyazında (baharda) ortaya çıkan ve birkaç ayda 8000 kişiyi etkileyen **SARS**, alevlenen **Deli Dana** (vCJD), H5N1 (*Avian influenza*), H1N1 (*Swine flu*).. **DSÖ sitesinde onlarca yenisi..**

The World Health Report 2010

Health systems financing : the path to universal coverage

Good health is essential to human welfare and to sustained economic and social development. WHO's Member States have set themselves the target of developing their *health financing systems to ensure that all people can use health services*, while being protected against financial hardship associated with paying for them.

DALY (*Disabilty Adjusted Life Years*)

- **DALY**; insidens / prevelans temeline dayalı kalarak hem çeşitli hastalıkların neden olduğu erken ölümlerden dolayı *yitirilen yaşam yılları*,
- hem de ölümlle sonuçlanmayan durumlarda hastalık, kaza veya yaralanmaların neden olduğu *işlev / yeti yitimi ve engellilikleri* bir arada değerlendirmeye yarar.

DALY (*Disabilty Adjusted Life Years*)

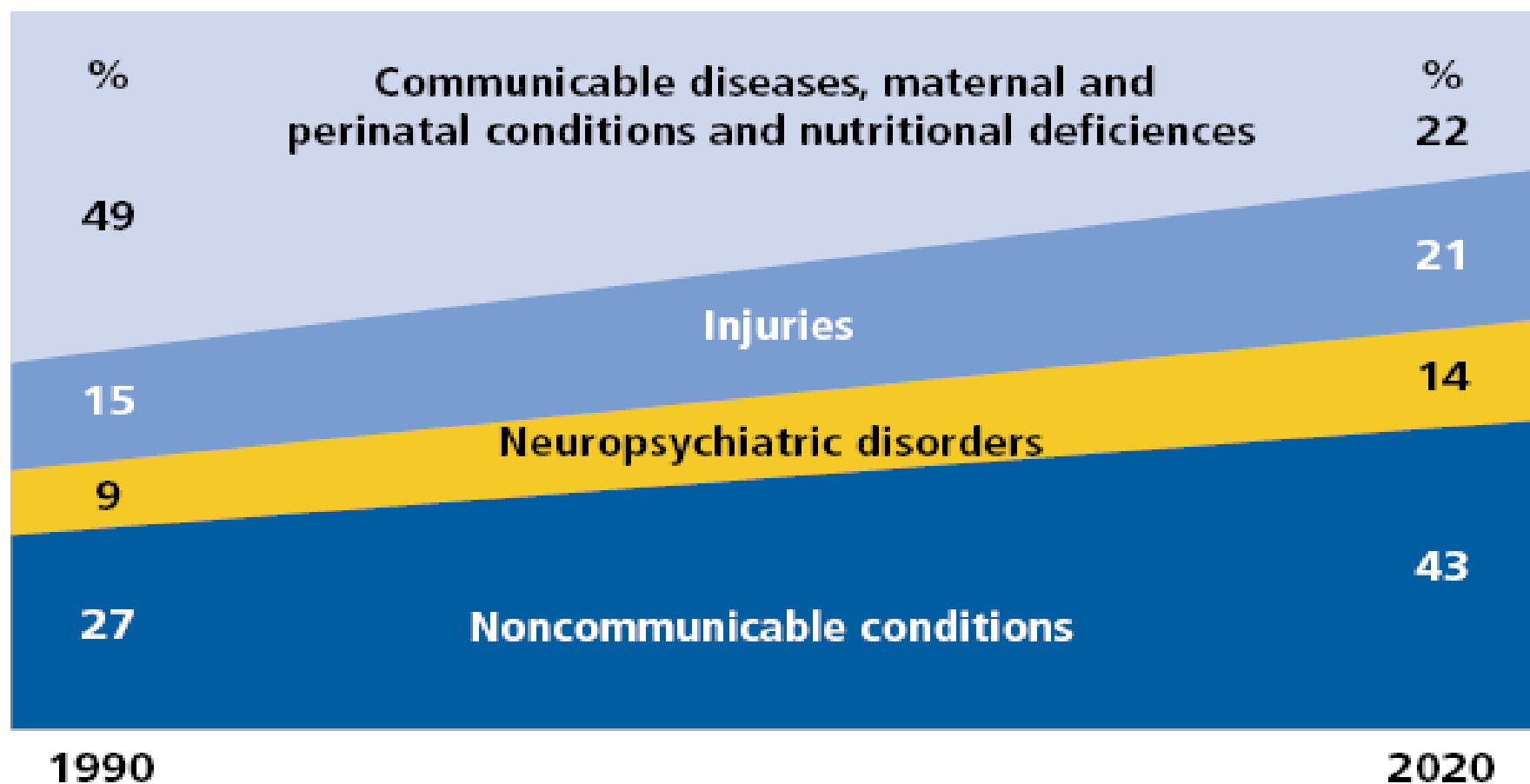
- **DALY**, bir hastalık ya da sağlık koşulu için bir toplumda erken mortaliteye bağlı olarak yitirilen yıllar (*YLL: Year of Life Lost*) ile sağlık koşullarının insidens olguları için buna eşdeğer engelliliğe bağlı olarak yitirilen sağlıklı yılların (*YLD: Year of Lost Disabled*) toplamı olarak hesaplanır : **DALY = YLL + YLD**
- Öldüğünde yaşam ümidi (Ex) 70 yıl ise; bu kişinin 60 yaşında ölümü 10 DALY yüküdür, yitiktir. % 20 yeti yitimiyle 5 yıl yaşam da 1 DALY yüküdür, yitiktir.

DALY (*Engelliliğe Ayarlı Yaşam Yılı*)

- Herhangi bir nedenle 40 yaşında hastalanan / yaralanan 1 kişi bu yüzden % 50 yeti yitimiyle (engellilikle, malül) 10 yıl yaşarsa; 5 DALY / EOYY yük oluşturur. 50 yaşında ölürse, $E_{50} = 20$ yıl ise, 20 EOYY de erken ölüm kaynaklı olmak üzere toplam 25 EOYY “*hastalık yükü*” doğar.
- Bu kişi 50 yaşında herhangi bir sağıaltımla yeti yitimini aşar ve 70 yılı tamamlarsa, söz konusu tıbbi girişim 20 EOYY / DALY kazandırmış olur.
- *Madalyonun 1 yüzü DALY yükü (hastalık, kaza..) öbürü DALY kazancı (koruma, sağıaltım, rehabilitasyon)!*

DALYs, by broad cause group 1990-2020 in developing countries (baseline scenario)

DALY = Disability-Adjusted Life Year

Source: WHO, Evidence, Information and Policy, 2000

Increasing burden of noncommunicable diseases and injuries change in rank order of DALYs for the 15 leading causes (baseline scenario)

1999 Disease or Injury

1. Acute lower respiratory infections
2. HIV/AIDS
3. Perinatal conditions
4. Diarrhoeal diseases
5. Unipolar major depression
6. Ischaemic heart disease
7. Cerebrovascular disease
8. Malaria
9. Road traffic injuries
10. Chronic obstructive pulmonary disease
11. Congenital abnormalities
12. Tuberculosis
13. Falls
14. Measles
15. Anaemias

2020 Disease or Injury

1. Ischaemic heart disease
2. Unipolar major depression
3. Road traffic injuries
4. Cerebrovascular disease
5. Chronic obstructive pulmonary disease
6. Lower respiratory infections
7. Tuberculosis
8. War ←
9. Diarrhoeal diseases
10. HIV
11. Perinatal conditions
12. Violence
13. Congenital abnormalities
14. Self-inflicted injuries
15. Trachea, bronchus and lung cancers

**Fazla tartı / obes ABD; %74,
Dünyada 9. sırada**

DALY = Disability-adjusted life year

Source: WHO, Evidence, Information and Policy, 2000

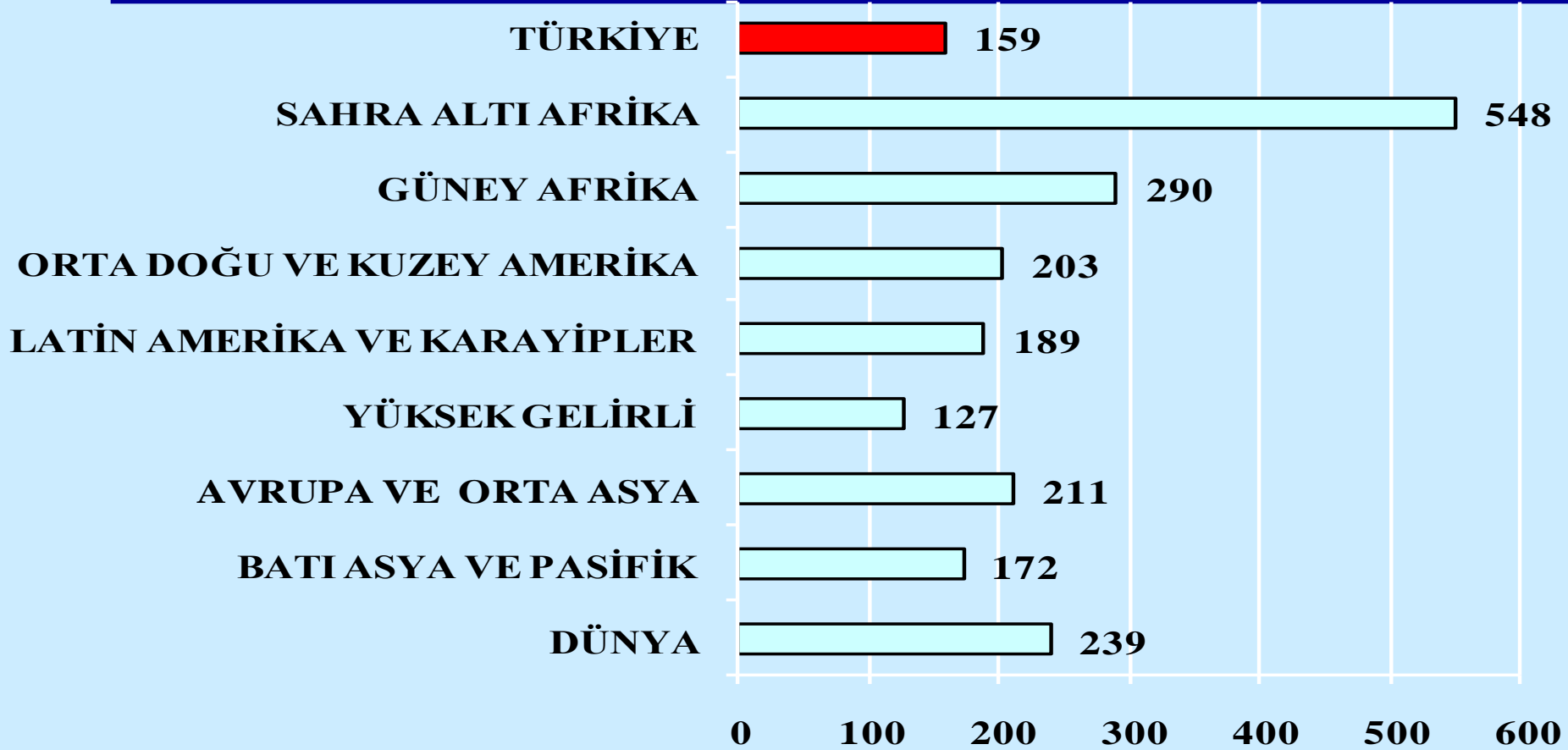
**Türkiye'nin
toplam Hastalık Yükü:**

10.802.494

DALY'dir (2003).

*Ulusal Hastalık Yükü ve
Maliyet-Etkililik Çalışması, 2003*

DB Demografik Bölge Sınıflamasına Göre DALY Karşılaştırması (DALY/1000 Kişi), 2002.

Kaynak: Dünya Bankası Raporu, 2002.

01.05.2012

Prof. A. SALTİK, AÜTF

33

DSÖ : Özellikle son 3 on yılda sağlık giderleri tüm dünyada önemli oranlarda artış gösteriyor!

Öyle ki artış, ulusal gelirlerdeki artışın 2 katıdır (***mutlak artış!***). Kaynaklar, Dünya'nın en varsıl devletleri için de sınırlıdır.

Dolayısıyla hemen tüm devletler;

kaynakları akılcı / verimli kullanmanın

yol ve yöntemlerini aramaktadır.

Koruyucu sağlık hizmetlerini önceleyen

ülkeler, bu süreçte epey yol almıştır.

Sağlık kaynaklarını **etkin kullanamayan Türkiye!**

- **Deloitte** Türkiye 2008 raporunda, 1960'lardan bu yana sağlık hizmetlerinde önemli yol alan Türkiye'nin sağlık giderleri konusunda **OECD** ülkeleri arasında son sıralarda yer aldığı kaydedildi. Türkiye'de, toplam sağlık giderlerinin TUG'e (GSMH) oranı %7.6 iken, OECD ortalaması % 9, ABD'de %15.6 olan bu oran; Almanya, Fransa, İsviçre'de ortalama % 11 düzeyinde, Yunanistan'da ise %10.1.

(www.deloitte.com.tr, Hürriyet, Cumhuriyet 22.08.08)

Sağlık kaynaklarını etkin kullanamayan Türkiye!

- Rapora göre, özellikle sosyal güvenlik sistemi sorunları nedeniyle *sağlık kaynaklarını etkin kullanamayan Türkiye'de* sosyal güvenliğe yönelik olarak merkezi bütçeden aktarımın giderek arttığı ve kayda değer tutarlara ulaştığı görülüyor. Küresel krizin Türkiye'ye etkileri nedeniyle 2009'da aktarımlar 52,6 milyar TL , 2010'da 57,7 milyar TL, 2011'de 62,4 milyar TL ve 2012'de 69 milyar TL aktarım öngörülmüştür. Sürekli artıyor ??!
- 2012'de SGK bütçesi 141 milyar TL, yarısı genel bütçeden aktarım.. 351 milyar TL'lik bütçenin 1/5'i SGK'ya ??
Bu durum sürdürülebilir mi? *GSS yürüyor denebilir mi?*
(www.deloitte.com.tr vd.)

Sağlık kaynaklarını *etkin kullanamayan Türkiye!*

- **Deloitte** Raporu'na göre :
- OECD ülkeleri (n=31), dünya nüfusunun % 18'i iken; 2004'te 4.1 trilyon \$ toplam sağlık giderinin % 80'i bu ülkelerce yapılıyor.
- Tüm Dünya'da
  - * ortalama yaşam süresi uzarken,
  - * ilaca erişim giderek yaygınlaşıyor ve
  - * gelişmiş tedavi yöntemlerinin maliyetleri yükseliyor.
- Bütün bunlar, sağlık hizmetlerinin ve ilaç sağaltımının yarattığı değer ölçümlenerek, kaynakların daha etkin kullanılmasını sağlayan **Sağlık Ekonomisi'nin uygulanmasını zorunlu kılıyor..**

(www.deloitte.com.tr, Hürriyet, Cumhuriyet 22.08.08)

DSÖ : Özellikle son 3 on yılda sağlık giderleri tüm Dünyada önemli oranlarda artış gösteriyor!

Dünya ilaç ve yüksek tıbbi teknoloji tekellerinin çok güçlü lobileri, sağlık sektöründe yüksek harcamaları sürdürmeyi *nasılsa* başarabilmektedir!?

ABD'de Health Sector = # 1 Sector!

7538 \$/kişi, 2,3 trilyon \$/yıl!

(2011'de ABD'de TUG 15,080 Trilyon \$,

AB Hastalıkları Önleme ve Kontrol Merkezi

E-CDC'nin Öncelik Alanları :

Hastalıklar, -bulaşıcı olan ve olmayan- toplumlar ve **ekonomik kalkınma** için büyük sorun oluşturmakta ve birçok insanın acı çekmesine neden olmaktadır.

Bulaşıcı hastalıklar, yeni ve yeniden ortaya çıkan SARS, kuş gribi, pandemik influenza, antimikrobiyal direnç, HIV ve cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar...

İnsanlar hastalıklar ve sakatlanmalardan uzak, sağlıklı bir yaşam isterler.

Bu nedenle, **sağlık stratejik bir konudur.**

Zsuzsanna Jacob, E-CDC Başkanı

Sağlık Ekonomisi;

“Eldeki **sınırlı** sağlık kaynaklarıyla,
çok kapsamlı (*hatta sınırsız!*) olan
sağlık gereksinimlerini
en “verimli” biçimde karşılama yol ve
yöntemlerini inceleyen bilim dalıdır..”
(*Dipnotuna bakınız..*)

İktisat = kısıt = sınırlılık..

Kaynaklar kesinlikle sınırlıdır (kıttır)

Öyleyse öncelikler sorgulanmalıdır

{ *Bu işi kimler, hangi ölçütlerle yapacaktır?* }

Toplumsal yarar en çok kılınabilecek midir ?

Kapitalizmin tunç yasası, kârını “en çok” kılmaktır.

Toplumsal yarar ile temelden çelişmektedir..

Bu yüzden, halk yararına kamusal koruma zorunludur.

YİNELEYELİM..

Kaynaklar kesinlikle sınırlıdır (kıttır)

Öyleyse öncelikler sorgulanmalıdır..

Bu işi kimler, hangi ölçütlerle yapacaktır?

Toplumsal yarar
en çok kılınabilecek midir ?

Altın bir ÖNCELİK ölçütü-1

- Bir toplum için EN ÖNEMLİ HASTALIK daha doğrusu sağlık olayı, *sağlık sorunu*);
- **En çok görülen**
- **En çok öldüren**
- **En çok yeti yitimi bırakan hastalıktır.**

Dr. Alfred Grotjhan, SOSYAL PATOLOJİ - 1915

Altın bir ÖNCELİK ölçütü-2

- Hastalıkların (sağlık sorunları ya da olaylarının) tek nedeni biyolojik / fiziksel / kimyasal öğeler değildir. Altta yatan sosyal, ekonomik, kültürel etmenler vardır ve bunlar araştırılmalıdır. Bu etmenler, çoğu zaman, biyolojik / fiziksel / kimyasal etmenlerin hastalık yapmalarını koşullarlar. Yani bilinen bu etmenlerin hastalık yapıcı etkilerinin ortaya çıkması için asıl ortam ve zemini oluştururlar. (*Temel / Ara / Son neden!*)

Dr. Alfred Grotjhan, SOSYAL PATOLOJİ - 1915

Emekli Tıp Profesörünün dramı..

(Prof. Dr. Coşkun Özdemir, Cumhuriyet ,11.08.06)

- *".. bir hastalıktan dolayı antibiyotik almam gerekiyor. Eczacı, 1 kutununun 24 milyon olduğunu, E. Sandığı'nın yalnızca 9 milyon ödediğini bildiriyor ve benden 15 milyon fark istiyor. Çaresiz ödemeyi yapıyorum. 5-6 kutu gerek. Demek ki 75-90 milyon ödeyeceğim. Ortalama 500-600 milyon aylıklı emeklinin durumunu düşünebiliyor muyuz?"*
- *Bu **sağlıkta dönüşüm** adı altında yeni bir uygulamadır .. Bu, ne mene bir "**Dönüşüm**" dür.. Zamanla daha iyi anlayacağımızı umuyorum..."*
- Oysa emekliler daha önce % 10 ilaç katkı payı verirlerdi.
- **«Sağlıkta Dönüşüm» kimlere hizmet ediyor ??**
- Hekim reçetesini jenerik yazsa, fark ödemesi olur muydu?

TÜRKİYE'nin Yaman Çelişkileri / 2005

Dünya 1. liği :

- Krom, bor rezervi; armut, fındık, incir, kiraz, koyun-keçi sütü üretimi, istihdamdan alınan vergi, kadına yönelik şiddet (*worldwatch-2002, %58*), en pahalı akaryakıt dolaylı vergi oranı (zammı), otomotiv (2001-2004), **fenilketonüri, cinsel partner sayısı**

Dünya 2. liği :

- Toryum, altın rezervi, günde 4 saat TV izlemi, orman yıkımı, çimento dışsatımı, **ilaç pazarının büyüme hızı**, en büyük alış-veriş merkezi (Avrupa 1.si)

Dünya 3. lüğü :

- **Toplam borç**, en çok resmi tatil yapma, tekstil dışsatımı, 5-44 yaş trafik kazası ölümleri, gelir dağılımı adaletsizliği (OECD)

TÜRKİYE'nin Yaman Çelişkileri / 2005

Dünya 4-5. liği :

- Mücevher üretimi, sebze-meyve, bal üretimi, bireysel silah sahibi, ısısal güneş enerjisi üretimi (Avrupa 1.si)

Dünya 6. liği :

- En çok telefonla konuşma, cari açık

Dünya 7. liği :

- Jeotermal enerji, yılda seks sayısı, **Sigara pazarı**

Dünya 8. liği :

- Mermer dışsatımı

Dünya 9. luğu :

- Çelik üretimi

TÜRKİYE'nin

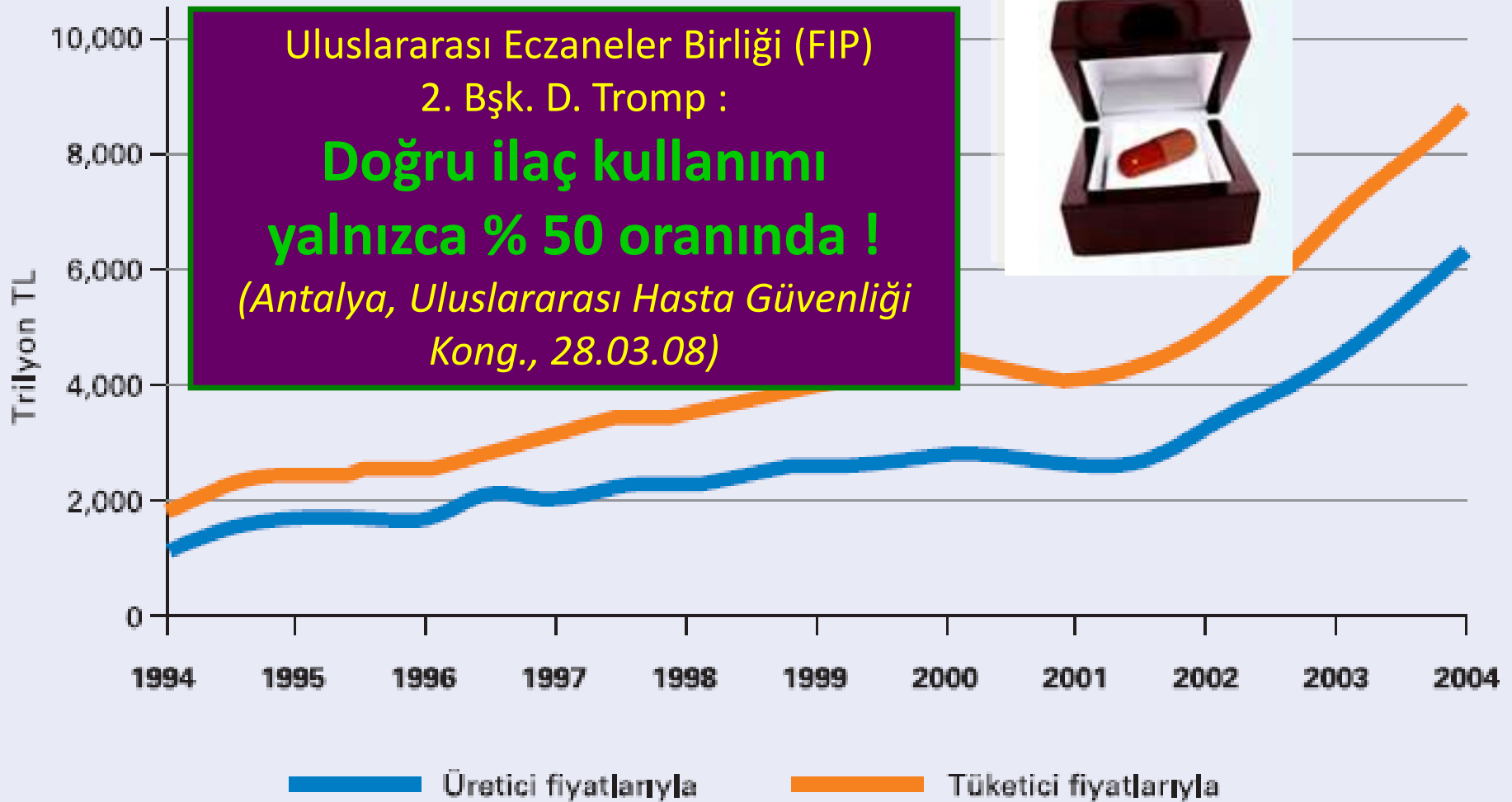
Acı Çelişkileri; *UNICEF-2010*

- *Bebek sağlığında 99. (199 ülke arasında..)*
- *BÖH %o 21 ile bizden iyi 98 ülke var!*
(Afganistan %o 165; İzlanda %o 1,7;
Yunanistan %o3,5; Singapur %o 2,4;
- *0-5 yaş çocukları en çok ölen 84. ülkeyiz..*
- *5 Yaş Altı Çocuk Ölümü %o 23 olup,*
197 ülke içinde bizden iyi 83 ülke var!
- *2011 BM KP (UNDP) İnsansal Gelişim İndeksi'nde*
Dünya 92.siyiz. 2002'de 82. idik; ge-ri-li-yo-ruz!

TÜKETİME DÖNÜK KÜRESEL İDEOLOJİNİN SAĞLIK İLE İLİŞKİLİ SAVLARI (!)

- ◆ SAĞLIK;
HENÜZ BELİRTİLERİ ORTAYA ÇIKMAMIŞ
BİR HASTALIKTIR !
- ◆ TERSİ KANITLANINCAYA DEK
HERKES HASTADIR !
- ◆ HARCAMA YAPMAYAN KİŞİ
SAĞLIKLI KABUL EDİLEMEZ !

TÜRKİYE İLAÇ PAZARI!

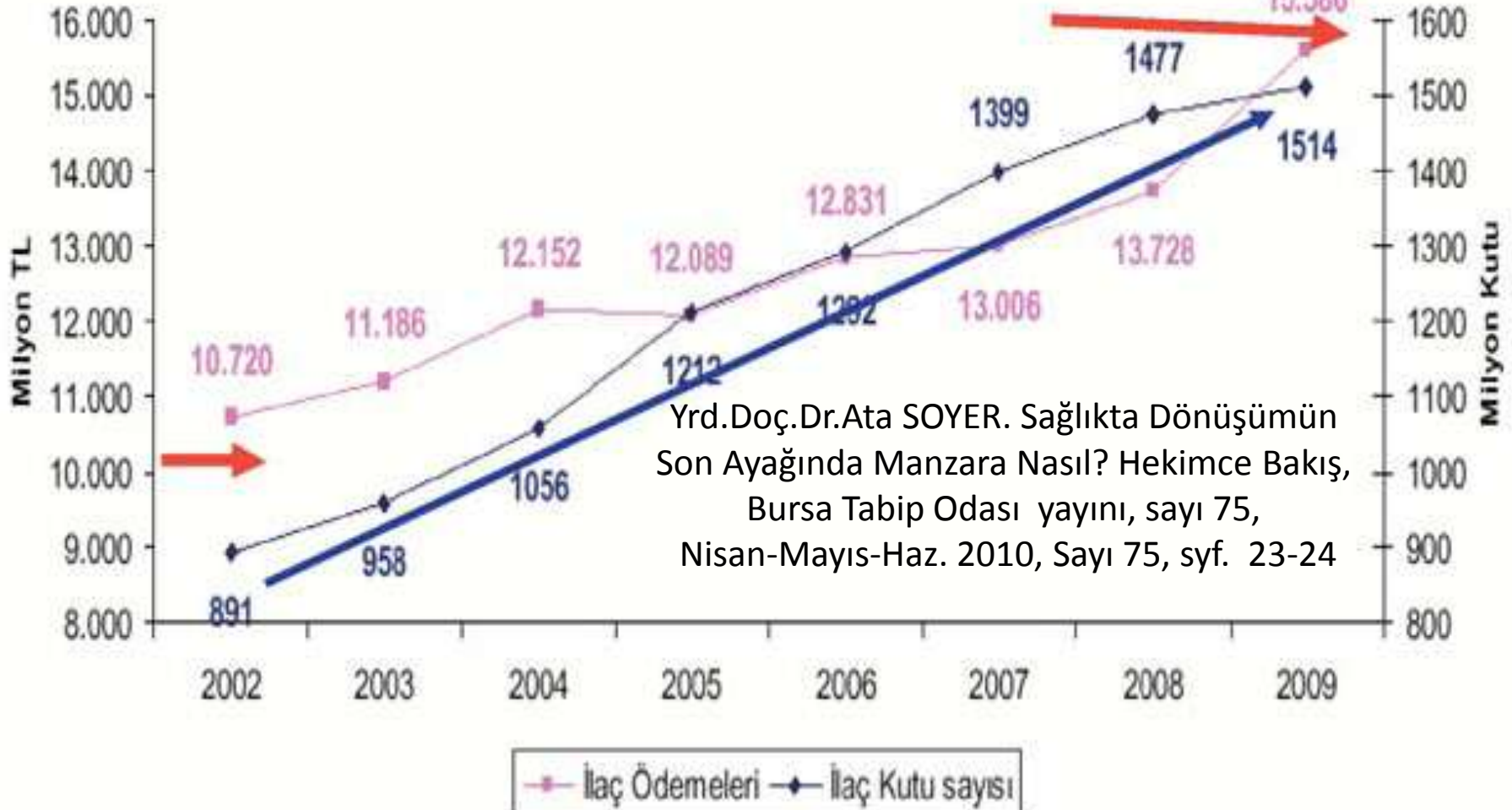
Kaynak: IEIS

Türkiye ve Kimi Ülkelerde İlaç Tüketiminin Ulusal Gelire Oranı

Ülkeler..	İlaç Tüketimi Milyon ABD \$	GSYİH milyon ABD \$	İlaç Tüketiminin GSYİH'ye Oranı %
Türkiye	14.035	657.091	2,1
Türkiye'nin Ordusuna ayırdığı kaynak, Toplam Ulusal Gelirin yalnızca % 2,3'ü!			
Japonya	65.200	4.376.705	1,5
ABD	181.560	13.811.200	1,3
Rusya Feder.	16.483	1.291.011	1,2
Brezilya	15.700	1.314.170	1,2
Meksika	11.100	893.564	1,2

<http://siteresources.worldbank.org/DATASTATISTICS/Resources/GDP.pdf>

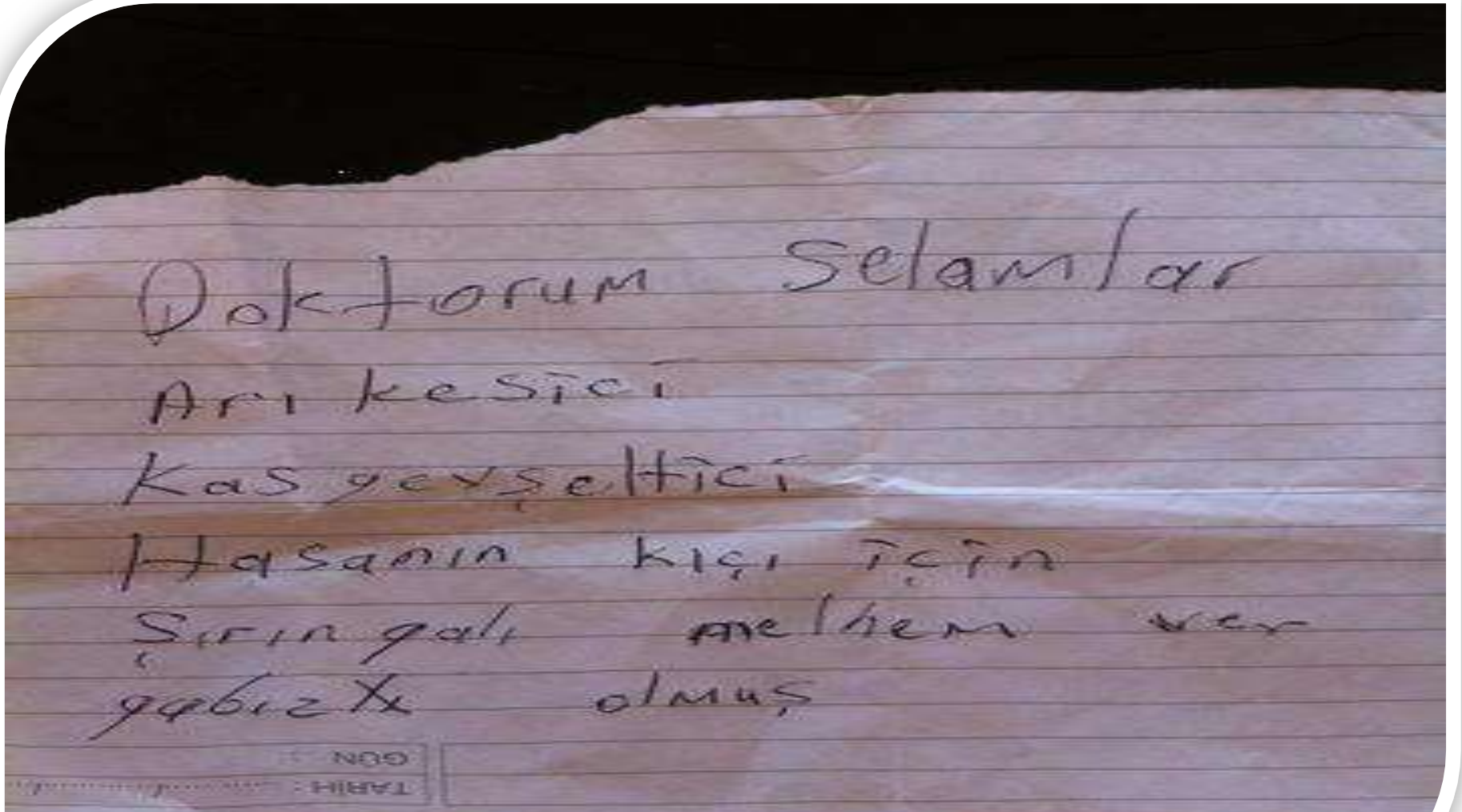
2002-2009 Dönemi İlaç Tüketimi

İlaç giderleri 15 milyar \$'ı geçince ,zorunlu tasarruf önlemleri başlatıldı.

ŞAKA GİBİ İSTEK

Prof. Dr. Yaşar Bilge, Malpraktis Simp. 22.12.11, Ankara

14. Mansiyon:
Jaroslav Dostal-Çek Cumhuriyeti

akıllıyım, akılcı ilaç
kullanıyorum...

.. harcamalar sürdürülebilir nitelik taşımıyor!

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Ömer Dinçer, NTV’de katıldığı programda, kamu sağlık harcamalarında yapılan tasarruflara ilişkin soruları yanıtladı. Sağlık alanında önlem almak zorunda olduklarını belirten Dinçer, son dönemde yapılan iyileştirmelerin devletin maliyetini artırdığına işaret etti. Bakan, ***yapılan tüm harcamaların «sürdürülebilir» nitelik taşımadığını,*** harcamaların kısılacağını, gerekirse köklü (radikal) önlemlerin alınacağını bildirdi. Dinçer, önlemlerin ilaç sanayi, özel hastaneler ve devlet harcamaları üzerinde olacağını kaydetti.

.. Harcamalar «sürdürülebilir» değil!

✓ ÇSGB Ömer Çelik :

✓ Kamunun sağaltım (tedavi) giderleri 2002'de 10 milyar TL iken 2011'de 45 milyar TL'ye ulaştı. Kamunun özel hastanelere ödediği fatura 564 milyon TL'den 6,4 milyar TL'ye çıktı.

✓ *Peki; neden sağlık göstergelerinde 90. yız ??*

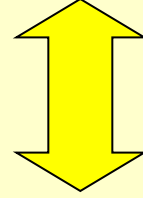
✓ Bu denli ciddi ve sürekli, hızla artan sağlık giderleri nereye gidiyor?

✓ Hem kamudan hem cepten sermayeye ??

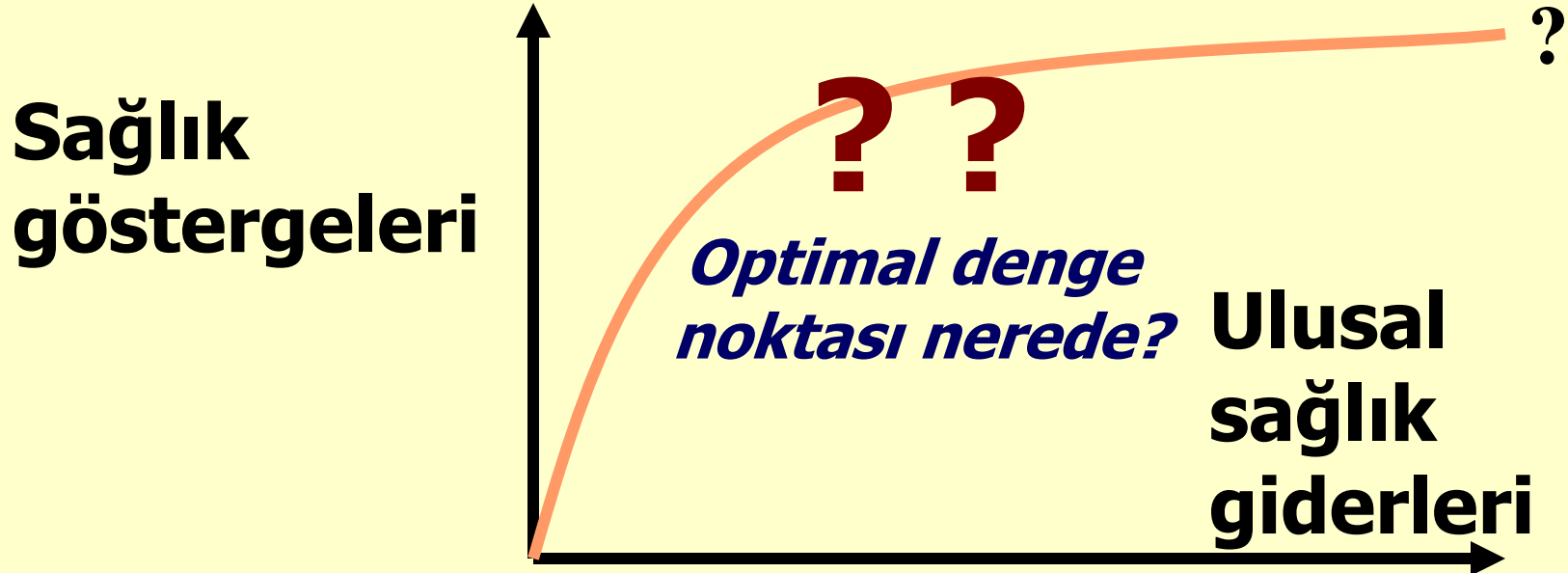
✓ Yoksa «**SAĞLIKTA DÖNÜŞÜM**» tam da bu mu?

✓ DB ve IMF tüm dünyada bu efsaneyle nasıl bir illüzyon yarattı, acı soygun düzeni dayattı?

SAĞLIK EKONOMİSİ KRİZLERE KARŞIN GİDEREK BÜYÜYOR !?

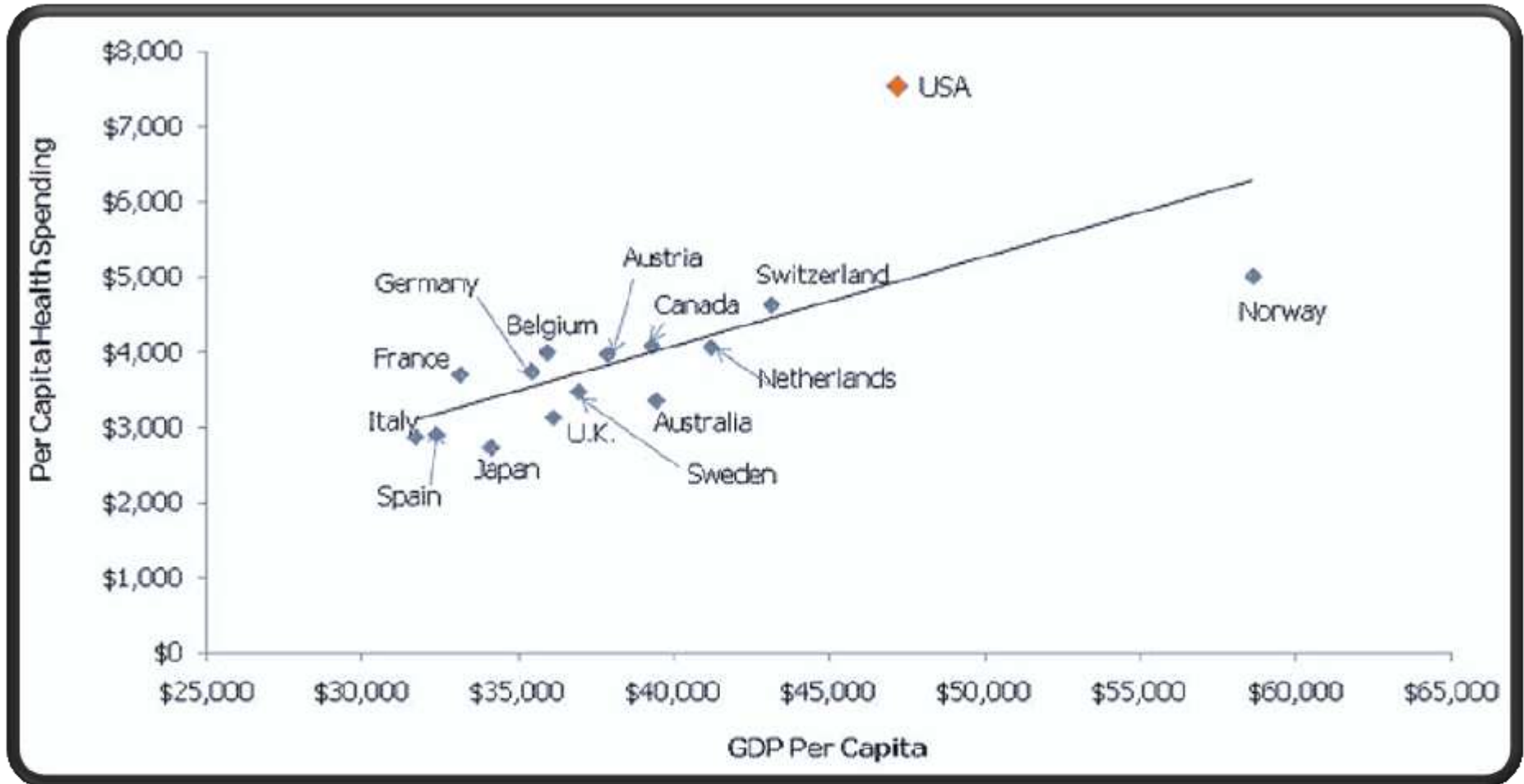

SAĞLIK GİDERLERİ ile ÇIKTILAR ARASINDAKİ İLİŞKİ,
BELLİ BİR DÜZEYDEN SONRA KOPMAKTA..

Total Health Expenditure/pc, US & Selected Countries-2008

Source: Organisation for Economic Co-operation and Development (2010), "OECD Health Data", *OECD Health Statistics* (database). doi: 10.1787/data-00350-en (Accessed on 14 February 2011).

Notes: Data from Australia and Japan are 2007 data. Figures for Belgium, Canada, Netherlands, Norway and Switzerland, are OECD estimates.

PLANLAMA ZORUNLUĞU..

Kaynakların verimli ve akılcı kullanımını için **planlama** kaçınılmazdır.

Bunun için de;

epidemiyolojik yöntemlerle toplanmış güncel sağlık verileri gereklidir.

Bu güvenilir verilere dayalı sağlık planları, genel ulusal kalkınma planlarının bir parçası olmak zorundadır.

İzole sağlık planı olmaz!

Sağlık Sisteminin Girdileri (*in puts*)

5 M Kuralı ile özetlenmektedir :

- Sermaye, kapital, para (**Money**)
- Sağlık insan gücü, SAİG (**Manpower**)
- Makineler (**Machines**)
- Araç-gereç (**Material**)
- İlk 4 M'nin Yönetimi (**Management**)
+ Z a m a n..

Benzer karşılaştırmalar, sağlık hizmetleri ile öteki hizmet alanları için de geçerlidir..

- Aşılama ve **dönemsel denetimler** (*periyodik kontroller*) gibi sağlık hizmetleri bir yana; **çürük dişin sağaltımı**, akut apandisitinin ameliyat edilmesi.. gibi sağlık hizmeti gereksinimleri, **“sağlık dışı”** öbür hizmet gereksinimleri ile -doğası gereği- bir tutulamaz..

Sağlık Sisteminin Çıktıları (*Out puts*)

- Sağlık sorunları (hastalıklar vd.) önlenir.
- Sağlık sorunlarının **erken tanısı** konarak insancıl, etkin ve ekonomik olarak sağaltımları sağlanabilir.
- Sağlıklı bir nüfusa / insan gücüne erişilir; üretim ve toplumsal verimlilik artar.
- Daha uzun ve nitelikli bir yaşam (*life quality*) elde edilir, daha az iş gücü yitiği olur.
- ***Pek çok ülke, sağlıksız halkı yüzünden geridir..***

Sağlık Sisteminin Çıktıları (*Outputs*)

Bunların sonucunda daha az sağlık gideri gündeme gelir. Sağlık giderlerinden elde edilecek birikim (*tasarruf*), ekonominin öteki alanlarına kaydırılabilir. Çok nettir ki;

sağlık giderlerinin artışını engellemenin yolu,

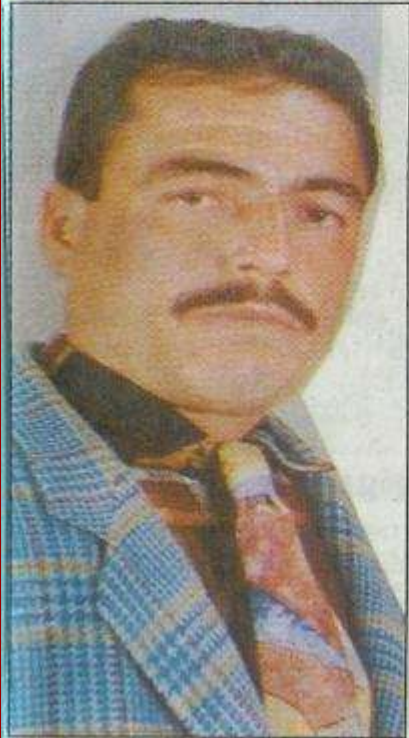
Her-ke-se yaygın ve etkin, sürekli koruyucu sağlık hizmetleri sunmaktır.

Senetle cenaze teslimi

Neler yaşıyoruz neler?

✓ Alkol zehirlenmesinden ölen kardeşinin cenazesini, parasızlık nedeniyle hastaneden senetle teslim alabildiğini belirten inşaat işçisi Mustafa Topçuoğlu, “Diriyi bırakın, ölüyü bile rehin alıyorlar” diye isyan etti

“Maddi gücüm yok”

Kardeşi Ekrem Topçuoğlu'nun (solda) cenazesini senetle teslim alabilen inşaat işçisi Mustafa Topçuoğlu, hastaneye verecek parası olmadığını belirterek yetkililerden yardım istedi.

Muğla'nın Ortaca İlçesi'ne bağlı Akıncı Köyü'nde yaşayan Ekrem Topçuoğlu (35), 4 yıllık eşi Aynur Topçuoğlu'ndan 29 Kasım'da boşandı. Topçuoğlu, 3 gün sonra 2 Aralık'ta, saf alkol içince zehirlendi. Köylüler tarafından Ortaca Devlet Hastanesi'ne kaldırılan Topçuoğlu, buradan önce Muğla, ardından Aydın Devlet Hastanesi'ne sevk edildi. Burada 1 gün yatan Topçuoğlu, 4 Aralık'ta yaşamını yitirdi. Ekrem Topçuoğlu'nun cenazesini almak isteyen kardeşi Mustafa Topçuoğlu'na (39), 1235 YTL'lik fatura çıkarıldı. Parayı ödeyemeyeceğini belirten Mustafa Topçuoğlu hastane veznesinde kendisine 1235 YTL tutarında senet imzalatıldıktan sonra cenazeyi teslim alabildiğini belirtti.

Yatağan'ın Mesken Köyü'nde oturan Mustafa Topçuoğlu, “Kardeşim yeşil kartlı. Ancak, vizesi geçtiği için kabul edilmiyor. Ben de inşaatlarda yevmiye ile çalışıyorum. Bu parayı ödeyecek gücüm yok. Ortaca Kaymakamlığı'na başvurduğum ancak, yanıt alamadım. Hani hastanelerde insanlar rehin kalmayacaktı? Diriyi bırakın, ölüyü bile senetle teslim ediyorlar” dedi. Topçuoğlu'nun durumunu öğrenen Yatağan Kaymakamı Şehmus Günaydın, Ortaca Kaymakamlığı ile görüşüp, yeşil kart sorununu çözümlenmesini Topçuoğlu'nun sıkıntısını gidermeye çalışacağını söyledi. Kaymakam Günaydın, “Çözüm bulamazsak, kendisine buradan yardımcı olmaya çalışacağız” dedi. ■ Cavit YILDIRIM (DHA)

Sağlık Hizmetlerinin Finansman Yolları

- Doğrudan ödeme (*Afrika usulü!*)
  - Özel sigortacılık
  - Kamu sigortacılığı
  - Genel vergilerle finansman (*En adil, erdemli olanı..*)
- Türkiye nereye??*

Düşündürücü Bir Soru :

Gözlük, işitme aygıtı, tekerlekli sandalye, *kalp pili, insülin, hemodiyaliz..* gibi doğrudan sağlık ve yaşamla ilgili ilaç ve gereçlerin, ekonomi jargonuyla *mal*'ların, öbür mallarla örn. otomobil, TV (*te-ve!*), kitaplık.. gibi aynı kategoride değerlendirilmesi olanaklı ve akılcı mıdır?

D İ K K A T ! ...

*Sağlık sistemine ayrılan kaynakların
usçu / akılcı kullanımı ile,*

-özellikle-

*koruyucu sağlık hizmetlerine
öncelik verilmesi ile,*

sağlık giderlerinde

"ciddi" tasarruf sağlanabilir!

Benzer karşılaştırmalar, sağlık hizmetleri ile öteki hizmet alanları için de geçerlidir..

- Söz gelimi dinlence (tatil) yapma, bilgisayar veya fotoğraf makinesi edinme.. gereksinimi, birçok bakımdan *sağlık hizmeti (muayene, aşılanma..)* ve *sağlık malı (gözlük, ilaç, ortez-protez).. gereksinimi* ile aynı kefeye konulamaz.
- Bu yüzden sağlık sektörü, özelleştirmeye oldukça direngen bir alandır ve bu olağandır...

geleceğimize

sahip

çıkıyoruz

Son yıllarda ilgili *literatürde bu konu ayrıntılı olarak tartışılmaktadır*. Tartışma sonuçları doğrultusunda sağlık sistemleri biçimlendirilmektedir..

Bilindiği gibi;

Sağlık hizmetlerinin,
Serbest piyasa ekonomisine
Konu edilmesini engelleyen

kendine özgü bir bölüm özellikleri vardır.

Adam Smith'in de altını çizdiği
bu gerekçeleri şöylece ele alabiliriz :

1. Sağlık Hizmeti Tüketimi Rastlantısaldır..

- Nerede, ne zaman, ne ölçüde ve kimlerce isteneceği kolayca saptanamaz. **İstemin boyutunun kestirilmesi güçtür.**
- Örn. bulaşıcı-salgın hastalık epidemileri sağlık hizmeti istem ve tüketiminde patlamaya yol açarken (**mass-call** büyük kitlelerin acil olarak büyük, ciddi, yaralanma ve hastalıklarla sağlık kurumlarına başvurması), **ekonomik krizler** istemi *-maalesef-* kısar!

Zor bir soru :

- **Bir otomobil ya da TV üreticisi düşünelim :**
Önümüzdeki yıl için üretim planlaması yapacak olsun.. Yöneticiler, işletmeciler eldeki önceki verilerden kalkarak, -diyelim Türkiye için- ne denli satış öngörebileceklerinin kestirimini, *dar bir aralıkta, yüksek bir güvenilirlikle gerçekleştirebilir. (İyi bir Güven Aralığı)*

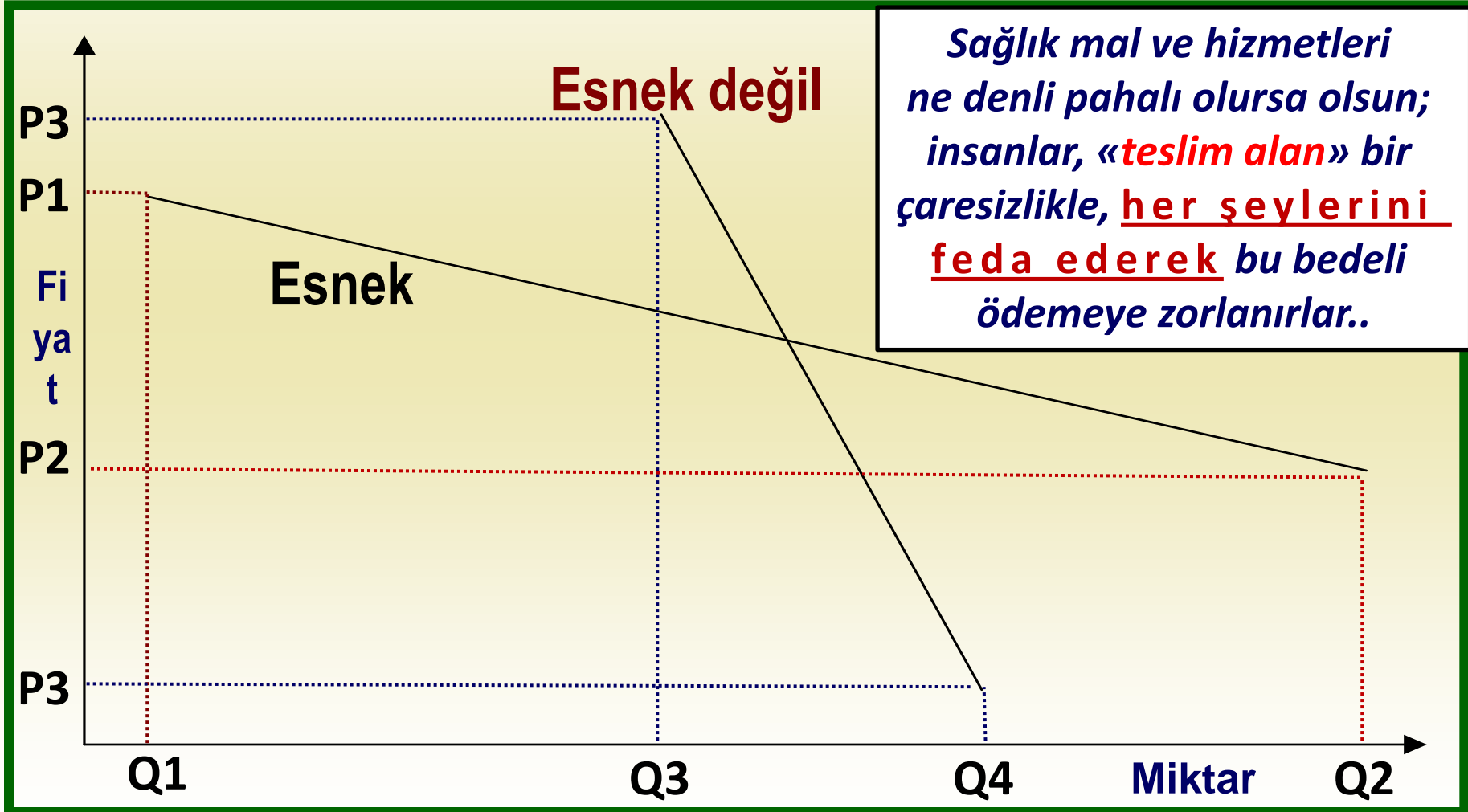
Zor bir soru :

- Oysa Sağlık Bakanlığı'nın, aynı biçimde çocuk ishalleri, inme, kanser, akut miyokard infarktüsü.. bakımından kestirimde bulunması aynı ölçüde kolay değildir..
- *Daha geniş bir aralıkta (daha yüksek bir $\pm$ sapma!) ve daha düşük bir güven düzeyi ile kestirimde bulunulabilir.. Bu da sermaye sahibinin önünü görmesi, kazanç güvencesi için sorundur.*
- Sermaye / özel sektör risk almaz.. Güvenli kâr alanlarını seçer.
- İngiltere'de özelleştirme açılınca estetik cerrahi patlamıştı !?

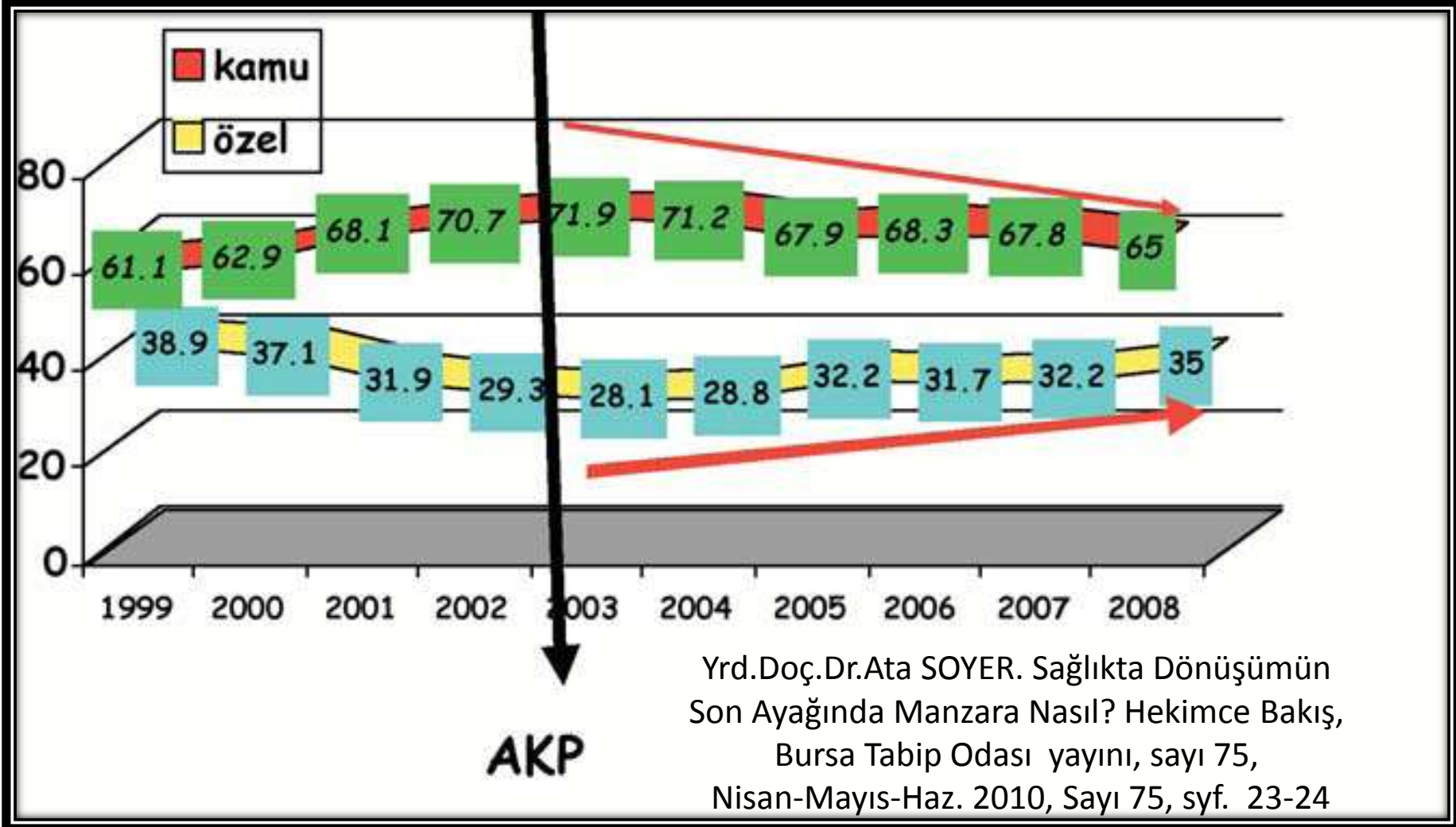
İSTEM (Talep) ESNEKLİĞİ

- Bu durumda sağlık hizmetlerinin **istem esnekliğinden** söz edilememektedir.
- İstemin boyutlarının kestiriminin güçleşmesi, o etkinlik (faaliyet) alanının piyasa ekonomisine bırakılmasını aynı ölçüde koşul olarak zorlaştırmaktadır.. **Yine kâr kaygısı!**

Sağlık Mal ve Hizmetlerinde “İstem Esnekliği” Yok Gibidir..

Son 10 Yılda Kamu Sağlık Giderleri Azaltılırken, Cepten Harcama Artıyor!

GEREKSİNİMİ KARŞILAYAMAMA!

Kullanım dışı (*atıl*) kapasite yaratmanın bedeli işletme için *-mikro ölçekte-* yüksek olduğundan; özel sağlık sektöründe *eksik hizmete yatkın olma,* bir başka deyimle **hizmet açığı bırakma eğilimi / riski ortaya çıkarmaktadır. Kârın güvencelenmesi için, Kamu, boşluğu doldurmalıdır !?**

GEREKİNİMİ KARŞILAYAMAMA!

Oysa toplumun TV (te-ve!) vb. gereksiniminin bir ölçüde karşılanamaması ile ilaç, akut miyokard infarktüsü, inme, yaralanma, bağışıklama, sağlık eğitimi, aile planlaması.. hizmet gereksiniminin doyurulamaması arasında *ciddi, katlanılamaz, kabul edilemez farklar, dönüşümsüz sonuç ve zararlar, hatta ÖLÜM* vardır.

Üstelik...

- İlaç, sağlık hizmeti.. gereksiniminin kestirimindeki güçlük salt miktar ile sınırlı da değildir.
- Zaman, yer, hizmet türü, özne.. gibi eksenlerde de benzer güçlük önemli ölçüde geçerlidir.
- Belirsizlik arttıkça, sermaye risk almaktan kaçmaktadır!

Eksik / niteliksiz sağlık hizmeti sunumunun bedeli, kişi ve toplum bakımından çok ağırdır; çoğu kez zararları giderimsiz (telafisiz) ve dönüşümsüzdür.

Sağlık hizmetleri kendine özgü, "kritik" işlerdir.

KAMU SAĞLIK GİDERLERİ AZALTILIYOR!

- *Bütün bunlar, sağlık alanına kamunun ciddi karışımını (müdahalesini) kaçınılmaz kılmaktadır.*
- *AB ve OECD ülkelerinde, tüm küresel baskılara karşın, sağlık giderlerinin en az 2/3'ü hâlâ kamu kaynaklarından karşılanmaktadır.*
- *Bu oranın % 80'i aştığı ülkeler hiç de az değildir.*

Bizde niye tersi oluyor ?

Sağlık Hizmetleri Yerine Başka Bir Hizmet Konamaz!

- Örn. poliyo sekelinin düzeltilmesi ameliyatı pahalıya mal olacak diye; bunun yerine, daha ucuz bir girişim olarak -söz gelimi- çürük dişlerin bakımı konamaz..
- “*Enzim-substrat ilişkisi*”nden daha “özgül” bir ilişki söz konusudur. Örn. antibiyogram sonucu herkesi bağlayıcıdır. Süre ve doz da öyle.. Esneklik değil, buyurucu kurallar belirleyicidir..

Sağlık Hizmetleri Yerine Başka Bir Hizmet Konamaz!

- Buna, sağlık mal ve hizmetlerinin “*yerine konamama ilkesi*” denir. Oysa 10 programlı bir bulaşık makinesine paramız yetmiyorsa; 5 programlı, daha ucuz başka bir makine satın alınabilir. Gereksinim *şu veya bu düzeyde* doyurulur. Böylece, sağlık dışı mal -örn. ilaç!- ya da hizmetlerde -genellikle- *yerine koyma* (*replasman, ikame, substitüsyon*) yapılabilir.

Sağlık Hizmeti Ertelenemez!

- Çoğu kez “**anında**” karşılanmak durumundadır. Özellikle ivedi ve akut, kişiye acı veren ve sağlığını tehlikeye düşüren / düşürecek olan sağlık hizmeti, ilaç.. gereksinimi ertelenemez; ertelenmemelidir.
- Erteleme kişiyi sakatlayabilir, çalışma ve üretimini düşürebilir, **ölümüne yol açabilir.** *Erken ölüm* toplum için maddi-manevi yitiktir; çünkü insan en pahalı yatırımdır. “*Hümaniter*” düzlemde de “*Ekonomizm*” düzleminde de..

Sağlık Hizmeti Ertelenemez!

Kişinin kendisinden beklenen toplumsal üretimi yapmadan ölümü, bir makinenin tıpkı güvence (garanti) süresi ya da ekonomik ömrü dolmadan devre dışı kalmasına benzetilebilir.

Kaldı ki, kişinin hastalığı ailesinin ve toplumun erinç (*huzur*) ve gönencini (*refah*) bozar; sosyal güvenlik ve toplumsal barışı zedeler.

Karısını hastaneye böyle götürdü

► Avrupa Birliği'ne girmek için gün sayan Türkiye'ye yaşanan bu tür manzaralar yürek burkuyor. Adana'da yaşayan emekli işçi Hacı Veli Künküt, rahatsızlanan eşini üç tekerlekli bisikletine bindirip 5 kilometre uzaklıktaki hastaneye işte böyle götürdü. Safra kesesinden rahatsız olan felçli eşi Fatma'nın tedavisini yaptıran Künküt, daha sonra aynı yöntemle evine götürdü.

■ Neşet KARADAĞ
(DHA)

Sıcakta yaşam kavgası!

- ✿ ADANA (AA, 23.8.10) : Her yıl 150 bini aşkın göçer tarım işçisinin geldiği Çukurova'da, aileler kavurucu sıcaklara karşın tarlalarda çalışarak geçimlerini sağlamaya çabalarken, **günde 21 liraya** ter döküyorlar.
- ✿ Doğu ve Güneydoğu Anadolu'dan Çukurova'ya gelen **göçer tarım işçileri**, gündüz bunaltıcı sıcaklarda 11-12 saat çalışıyor.
- ✿ İşçiler, Karataş ilçesine bağlı Tuzla beldesinde yoğunlukla oluşan "**çadır köyler**"de yaşıyor.

SH'ni ERTELEMENİN BEDELİ

- Ertelenen sağlık hizmeti-ilaç istemleri ileride kişiye, ailesine ve topluma daha büyük acılar, ekonomik yükler, hukuksal yükümler.. getirir.
- Ertelenememe, -günümüzde- salt ivedi durumlarla sınırlandırılmaz. 80 milyonluk Türkiye'de 15+ milyon hipertansiyon olgusunun sağlık bakımı gereksinimi ertelenebilir mi? Bu yapılırsa, doğacak **toplumsal yükün** (*disease burden*) altından kalkılabilir mi? **Riskli kümeler özen ister.**
- Krankenkasse : Neden yasal zorlama ile koruyucu sağlık hizmeti ?!

Hep anımsayalım :

- Bir kimsenin hastalığı yalnızca kendisini ilgilendirmez..
- Ailesinden başlayarak tüm toplumu ilgilendirir / ilgilendirmelidir..

Dr. Alfred Grotjhan, 1915, SOSYAL PATOLOJİ

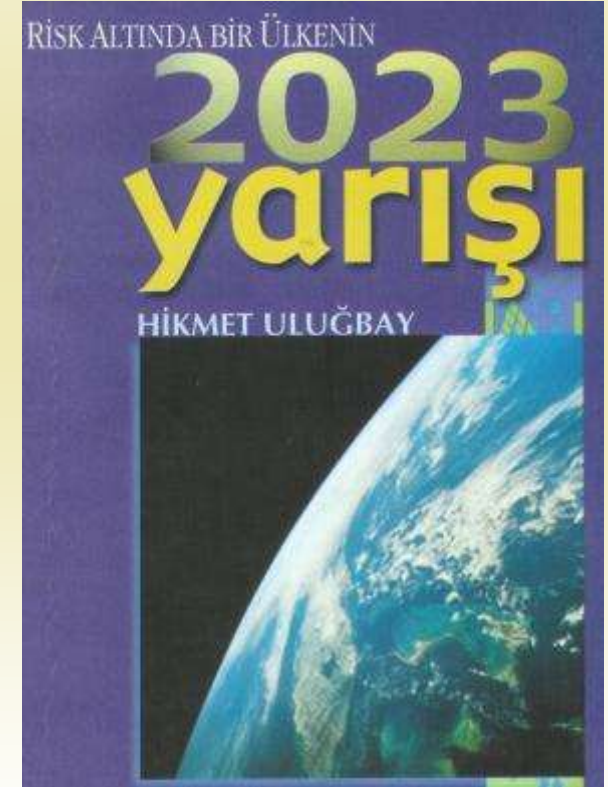
Gelişmiş ülkelerde sağlık hizmetlerinin ertelen(e)memesi salt ivedi (acil) durumları kapsamaz-1

□ Tanısı geciken her sağlık sorunu, ülke ekonomisine ileride ciddi yüküdür..

□ Bu yüzden asıl sağlık hizmeti, insanlar sağlıklı iken verilenidir.

Böylece çok büyük boyutlarda kaynak tasarrufu sağlanabilir.

□ Bu olgu çok iyi kavranmalı ve politik karar vericilerle paylaşılmalıdır.

Gelişmiş ülkelerde sağlık hizmetlerinin ertelen(e)memesi salt ivedi (acil) durumları kapsamaz-2

- Kaldı ki; toplumsal yaşamın doğurduğu pek çok risk etmeninden kişilerin kendi kişisel çabaları ile tümünden korunma şansı da yoktur. Örn. kamusal yükümlük olan su ve gıda hijyeni aksarsa kim sorumludur?
- **Bulaşıcı hastalık salgınları toplu** (kolektif) önlemleri zorunlu kılmaz mı?? Dolayısıyla sağlık hizmetleri ciddi bir **kamusal alan** olarak korunmalıdır.
- Sosyal hukuk devletinde “**kusursuz sorumluluk**” bağlayıcıdır.

Gelişmiş ülkelerde sağlık hizmetlerinin ertelen(e)memesi salt ivedi (acil) durumları kapsamaz.

Örn. kent suyunun hijyeninin gereğince sağlanmaması yüzünden hastalanan-ölen insanlara, sorunun salt kendilerini ilgilendirdiğini söylemek olası mıdır?

Burada, kamu yetkesinin (otoritesinin), hukuksal deyimleriyle hem *kusurlu* hem de *kusursuz sorumluluğu* söz konusudur.

Sağlık Hizmetinin Çıktısı Paraya Çevrilemez !

- Sağlık hizmetleri kişilerin ve toplumun sağlık düzeyini yükseltir. Çalışma verimi artar, daha uzun yaşar ve daha çok üretirler. Önlenebilen gereksiz ölümler engellenir.
- *Yaşamın gerçek esprisi olan*
**sağlıklı ve uzun
bir yaşam gerçekleşir.**

Sağlık Hizmetinin Çıktısı Paraya Çevrilemez !

- Bu yüzden, örn. bebek ölüm hızını ‰ 29'dan ‰ 19'a çekmek için yapılan sağlık ve öteki ilgili giderlerin karşılığını, muhasebe defterinin karşı sayfasında denk kılacak *çıktı* (getiri, kâr) hesaplanamaz. Kazanılan (Kâr!?!); uzayan yaşam süresi ve artan niteliğidir. **QUALY-DALY** kazancıdır.
- Bu olgu, doğrudan kamusal ya da toplumsal bir yarar olarak kabul görmektedir. Nettir ki; piyasa ekonomisi muhasebe kuralları, sağlık sektöründe çok büyük ölçüde geçersizdir. **A. Smith bu gerçeği yazmıştır!**

Sağlık Hizmetinin Çıktısının Paraya Çevrilememesine Karşın;

- Sağlık alanında yapılan harcamalarla korunan, geri kazanılan ya da düzeyi yükseltilerek geliştirilen bireysel ve **toplumsal sağlık olgusu;** doğrudan ve başlı başına bir yatırımdır.
- Bu kazanımları ekonomiye aktarmak için *ayrıca bir eyleme gereksinim yoktur.*

Sağlık Hizmetinin Çıktısının Paraya Çevrilememesine Karşın;

- Oysa herhangi bir sektörde elde edilen artının / kazancın örn. Las Vegas kumarhanelerinde ya da borsada tüketimi olasılığı vardır!
Sağlık dışındaki sektörlerin yarattığı *artı değer* ancak *özel ve ek çaba ile* kişi ve topluma yararlı, verimli yatırımlara dönüştürülebilmesi olanaklı iken;
sağlık giderlerinin çıktıları, ayrıca bir çaba göstermeden ekonomiye doğrudan geri döner.
Bu yüzden de, sağlık giderleri tüketim giderleri (*cari giderler*) değil, doğrudan **yatırım giderleridir.**

Çoğu kez hizmet, ilaç dahil sağlık malları bedellerinin pazarlığı da yapılamaz..

- Çünkü Devlet, Ulusal Hekimler Birliği veya tarafların örgütleri fiyatları önceden *bağlayıcı* olarak belirlerler. *İlaç Fiyatları Kararnamesi* gibi.. **Alana ciddi kamusal müdahale vardır..**
- Örn. **SGK** da SUT (Sağlık Uygulama Tebliği) yayınlar. SUT ile tüm sağlık hizmetlerinin bedelleri belirlenir. Kamu sağlık kurumları yanı sıra, özel sağlık kurumlarına da SGK üyelerinin sağlık giderleri için Kurumca bu ücret ödenir. Özel kesimde ise fiyatların alt sınırlarını - 6023 sayılı TTB Yasası uyarınca, kamu kurumu niteliğinde bir meslek kuruluşu olarak- **Türk Tabipleri Birliği** belirler (*Asgari Ücret Tarifeleri*). SGK, özel «*katkı payı*»nı (?!) da saptar (*halen %30-70!*).
- 2011'de, SGK ile sözleşmesi olan özel 421 hastaneden 116'sı %70, 150'si %60, 122'si %50, 28'i %40, 5'i %30 ek ücret alabilecek.(Topl. özel hastane 500+; yatak ~30 bin/202 bin)

Hastalandığınızda;

SGK tarifesi, Mart 2012

Lütfen
PAYLAŞALIM

- Aile Hekimliklerinde muayene için katılım payı **2,00.TL.** ,
- Diş Hekimliklerinde muayene için katılım payı **2,00. TL.** ,
- Devlet Hastanelerinde muayene için katılım payı **8,00.TL.** ,
- Özel Hastanelerde muayene için katılım payı **15,00.TL.** ,
- Hastane acillerinde kırmızı, sarı, yeşil diye bölümlere ayrılıyor. Yeşil, sarı bölümlere düşerse bu muayene ve reçete ücretini ödemeyeceksiniz,
- Yazılan her reçete (3 ilaca kadar) **3,00.TL.** her kutu fazlalık için **1,00.TL.** ,
- 5 Gün içinde aynı dalda farklı bir doktora gitmek **5.00.TL.** ,
- Telefonla muayene randevusu almak **4,00.TL.** ,

İNTERNETTEN RANDEVUVU www.mhrs182.com ÜCRTESİZ RANDEVU ALIN

- Yazılan ilaç reçetesinin toplam ederinin **%20** sini cepten ödeyeceksiniz ,
- Yatan hastalarda tedavi masrafları ederinin **%1** kadar otelcilik yatak ücreti ,
- Özellerde **100,00.TL.** ye kadar muayene, tahliller için fark ücreti

Sağlıkta rekabet olur mu?

ABD sağlık piyasasında *hastane birleşmelerinin maliyet ve fiyatlara etkileri* üzerine yapılan en son çalışmalardan birinde, 3500 hastane verilerini kapsayan bu araştırmada, 1986-94 arasındaki, 122 hastane birleşmelerinin etkileri incelenmiştir : Birleşen hastanelerde, birleşmemiş hastanelere göre, maliyetler düşüyor -hastane birleşmeleri etkinliği güçlendiriyor- bununla birlikte, yoğunluğun olduğu piyasalarda, hastane birleşmelerinin pazar gücünü artırmasına bağlı olarak, **birleşmiş hastaneler daha yüksek fiyatlara sahiptirler!!**

(RA Connor et al., Health Affairs, vol 16, issue 6, 62-74, 1997)

Sağlık Giderleri Neden Artıyor?

- Sağlık bilincinin yükselmesi;
daha çok ve daha nitelikli sağlık hizmeti istemi.
- Ortalama yaşam süresinin uzaması sonucu toplumların yaşlanması ve **pahalı geriyatrik sağlık hizmetleri gereksiniminin** büyümesi. (TR'de >80 yaş nüfus 1.5 milyon!)
- Tıp ve sağlık bilimleri alanında kullanılan **teknolojinin çok büyük bir hızla gelişmesi.**
- **Bulaşıcı hastalıkların görece azalması, buna karşılık uzun gidişli süregen (kronik) hastalıkların artması..**

(Ancak yine de yer yüzündeki ölümlerin 1/3'ünün bulaşıcı hastalıklardan kaynaklandığını göz ardı etmemek gerekir!).

Sağlık Giderleri Neden Artıyor?

Hekimlerin eğitim yetersizliği, malpraktis korkusu, kimi kez kazanç güdüsü.. gibi etmenlerin baskısı ile pahalı olan yüksek teknolojiyi daha çok kullanmaları, fazla inceleme istemeleri..

ABD'de hekimlerin **malpraktis** korkusu yüzünden gereksiz sağlık hizmeti, ilaç.. kullandırmasının **-savunmacı tıp-** ekonomiye yükü onlarca Bn \$'dır. Ülkemizde **Malpraktis** düzenlemesinin (Şubat 2010) getirisi-götürüsünün iyi hesaplanmadığı ve altyapısının hazırlanmadığı görülmektedir.

Sigorta sektörünü ele geçiren yabancı sermaye dayatmasıdır!

Sağlık Giderleri Neden Artıyor?

- Sıklıkla aynı holdingin kolları olan özel sağlık sektörü eliyle ve özel sağlık sigortaları finansmanı aracılığıyla sunulan sağlık hizmetlerinin yıpratıcı (?!) promosyon, rekabet, ağır kredi borçları vb. nedenlerle çok pahalıya gelmesi ve gereğinden çok ve hatta yersiz (**bilim ve etik dışı!**), yapay endikasyonlarla kullanılması!
Özel piyasaların denetimsiz ve başı bozuk oluşu.. Ölçüsüz kâr hırsı.. Lobilerin baskısı..

Sağlık Giderleri Neden Artıyor?

- Ülkemizde “Tanı, izlem ve sağaltımda standart protokol ve direktifleri”n çok yetersiz oluşu.
- Kayıt dışılık.. Vergi kaçağı, niteliksiz istihdam..
- Tıp, diş, eczacılık ve öbür sağlık bilimleri eğitiminde, eldeki sağlık kaynaklarının olanaklı en yüksek verimlilikle kullanılmasına ilişkin yeter eğitim veril(e)meyişi.

**Oysa tüm işlemleri standart kurallarla
(normlarla) bilgisayar ortamında
yetki kodlarıyla yürütmek,
pek çok soruna çözüm sağlayabilecektir.**

Sağlık Harcamaları 10 Yılda 3,5 Kat (%350) Arttı!

Kişi başına sağlık gideri 5 yılda 242 \$'dan 624 \$'a tırmandırıldı!

AKP İKTİDARINDA SAĞLIK HARCAMALARI

Yıllar	Sağlık Harcaması (Milyon\$)	Kişi Başına Hrc.\$	Sağlık Hrc/ GSYİH,%	Cepten Hrc,%
2003	16.159	242	5,3	18,5
2004	20.975	310	5,4	19,2
2005	26.205	382	5,4	22,8
2006	30.599	441	5,8	22
2007	38.864	553	6	21,8
2008	44.364	624	6,1	17,4

AKP'nin Sağlık Efsanesi... Mustafa Sönmez, **Cumhuriyet**, 27.4.11

Sağlık Giderleri Neden Artıyor?

- Tıbbi teknoloji ve farmasötik ürün tekellerinin, pazarlamadaki şaşılması başarıları (!?)..
Örn. salt İstanbul'da İngiltere'dekinin, İzmir'de ise Finlandiya'dakinin 2 katı sayıda MR varlığı..
İnvazif koroner girişim sayısının, oldukça genç nüfusumuza karşın, İngiltere'nin 2 katı oluşu!?
- Sağlık personeli ve halkta, yönetici ve politik karar vericilerde koruyucu sağlık hizmetlerinin kritik önemi konusunda yeter bilinç olmayışı..
Kitlelerin düzenli koruyucu sağlık hizmeti kullanma alışkanlık ve sorumluluğunun olmayışı, sağlık sisteminin de bunu isteklendirmeyişi.

Sosyal ve ekonomik kalkınmanın en temel itici gücü : **S A Ğ L I K ..**

Bir ülkede sağlık hizmetlerine ayrılan pay, temelde ülkenin kalkınmışlık düzeyi ile doğrudan ilişkilidir. Bunun tersi de bir ölçüde doğrudur; bir ülkenin kalkınmışlığı esas olarak **sağlık** ve **eğitim** alanına ilişkin göstergelerle irdelenir.

DSÖ önceki Genel Başkanlarından Dr. H. **Mahler**'in çarpıcı değerlendirmesine ne denli yer verilse azdır:

Sosyal ve ekonomik kalkınmanın en temel itici gücü, hükümetlerin halkın sağlığına yaptıkları yatırımlardır.

UNICEF'in EN TEMEL SAĞLIK ÖLÇÜTÜ

- Dolayısıyla, başlangıç noktası, önkoşulsuz biçimde halkın-ulusun sağlığına “**kamusal yatırım**” ların sürdürülmesi olmalıdır. Örneğin **5 yaş altı çocuk ölüm hızı (5YAÖH)**, **UNICEF'e göre gelişmişliğin en anlamlı göstergesidir**. Ancak ülkemizin durumu hiç de iç açıcı değildir. TNSA 2008 verilerine göre bu rakam % 24 ve AB'nin 6-7 katı! Niçin??

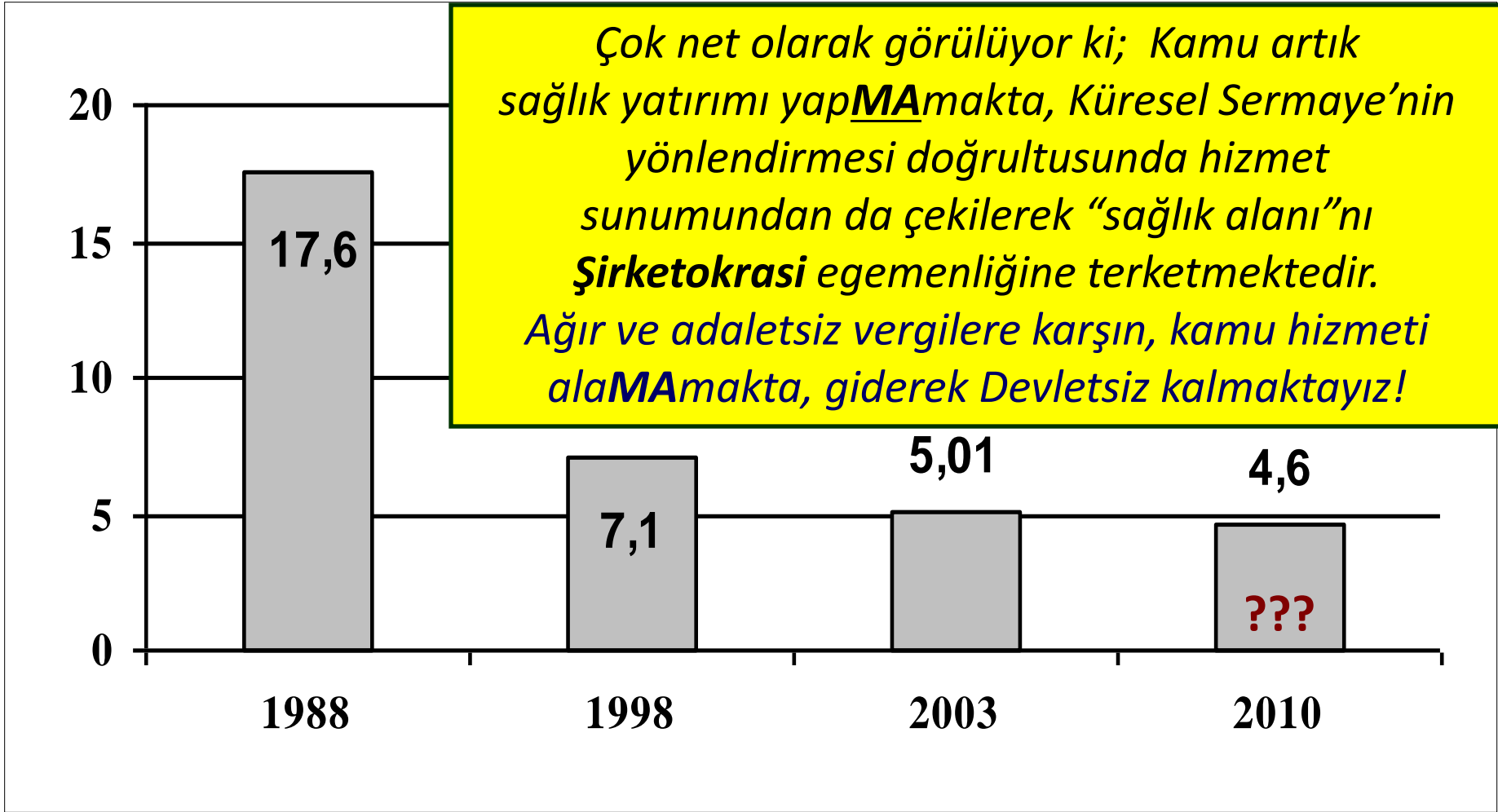
ABD'de Durum Nasıl ?

- **ABD, dünyada sağlık için en çok para harcayan 1. ülke (7538 \$ kişi/yıl!)** olmasına karşın; hizmet sunum ve finansmanındaki aşağıdaki yanlışlar nedeniyle;
  - ***Birinci Basamağın zayıf oluşu,***
  - **Yüksek teknolojiye dayalı 2. ve 3. Basamak** sağaltıcı sağlık hizmetlerinin ağırlıklı oluşu,
  - **Kâr amaçlı özel sağlık sigortası sisteminin pahalılığı** ve yaygınlığı gibi.. beklediği verimi elde edememektedir.
Harcamada rakipsiz 1., verimlilikte Dünya 37. sidir!
  - **Türkiye neden hâlâ “Küçük ABD” olma sevdasında?**
Üstelik ABD, 2010 Obama Reformuyla daha sosyalleşirken ??

ABD'de Durum Nasıl ?

- Sosyal güvenlik şemsiyesinin 50 milyon insanı (her 6 ABD'li den 1'ini!) dışarıda bırakmasına ek olarak (*Nisan 2010, Başkan **BH. Obama** Reformuyla 20 milyona indirildi*) ülkede 1. Basamak Sağlık Hizmetinin gereğince örgütlenememiş olması, bu yüzden toplumun *Temel Sağlık Hizmeti gereksiniminin karşılanamaması*; bu ülkede, sağlık sektöründe **verimsiz kaynak kullanımının** ana nedenleridir.

Yıllara Göre Sağlık Bakanlığı Yatırım Giderlerinin Bakanlık Bütçesine Oranı, %.

Kamu yeterli yatırım yapmıyor; öncelikleri de düşündürücü..

2010 kamu yatırımları TUG'in (GSMH) % 3,7'si.

Toplam kamu yatırımlarının %43,3'ü

*-başlıca karayolları olmak üzere-
ulaştırma sektöründe.*

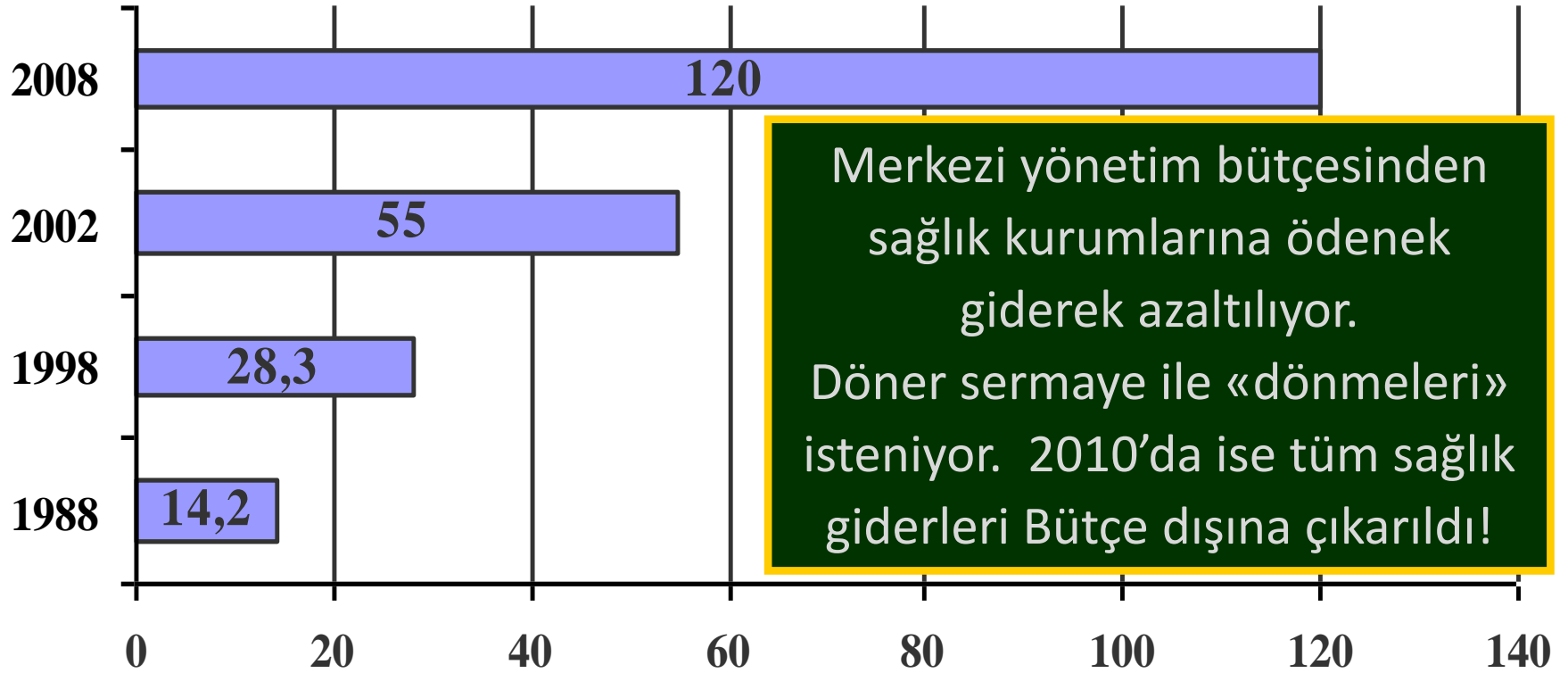
Oysa kamu sağlık yatırımları,

toplam kamusal yatırımın yalnızca % 4,6'sı!

Buna karşın SGK açıkları bütçenin 1/5'i ve

sürdürülmesi olarak dışı.. (DPT ve TÜİK verileri..)

Sağlık Bakanlığı Giderleri İçinde Döner Sermaye Paylarının Yıllara Göre % Dağılımı.

21.01.06 - Gazetesi

Hastalar dondu

► Denizli'nin Acıpayam İlçesi Devlet Hastanesi'nin ikinci katında kalan hastalar, kalorifer arızası nedeniyle bir haftadır ceket ve paltoları ile yatarak ısınmaya çalışıyor. Bazı hastalar ise, evlerinden getirdikleri elektrikli ısıtıcıyı yakarak ve battaniyeye sarmarak soğuktan korunmaya çalıştı. Hastalar bu duruma isyan etti. ■ (DHA)

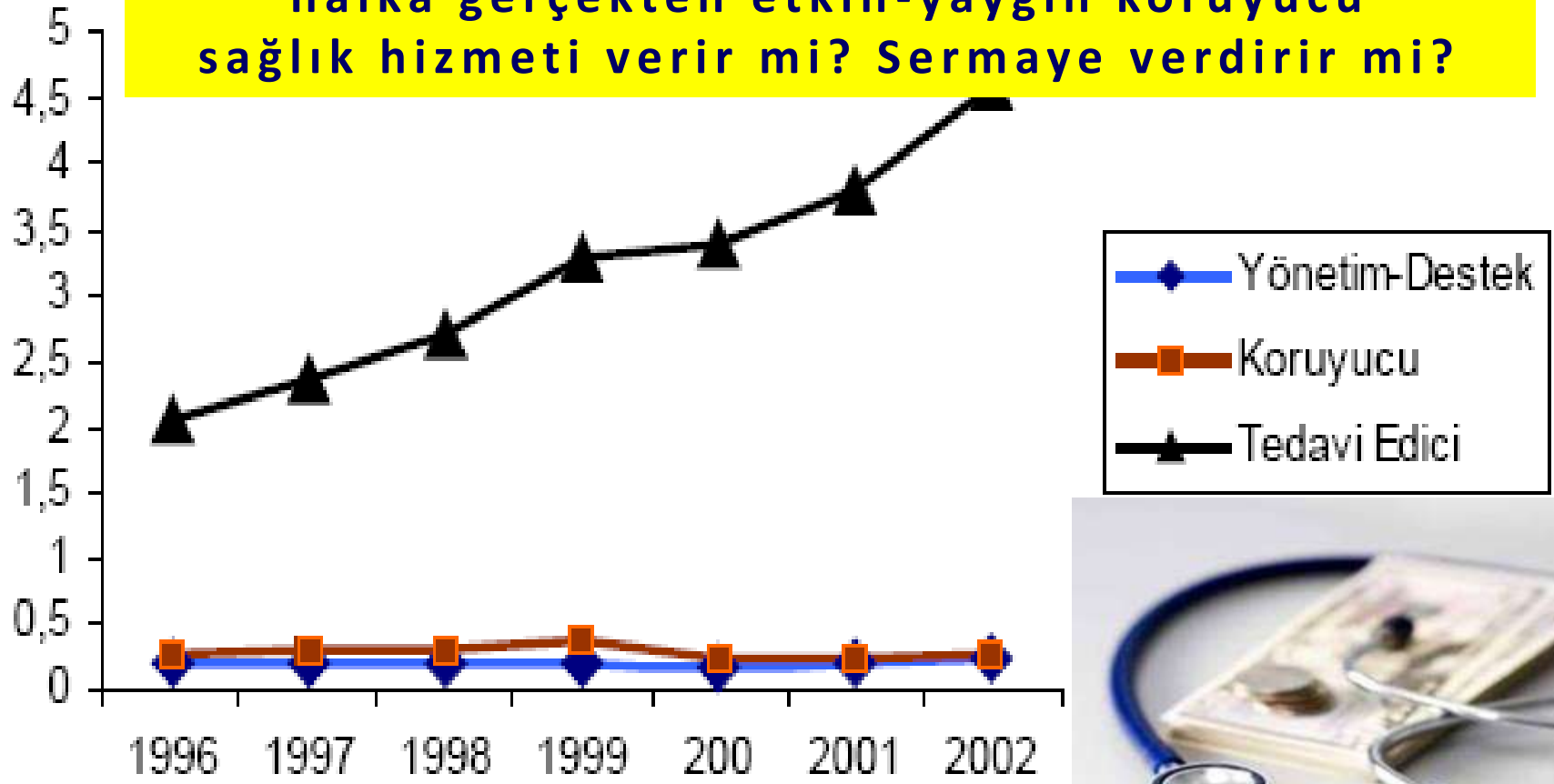
“Burada oluşturulan boşluğu, hizmet ve mal satın alma ile doldurma tercihi, AKP'nin kamudan özele inanılmaz boyutta kaynak aktarmanın yolu olmuştur. Bu kaynak aktarma operasyonunun önündeki görüntü, 'performans' ve 'her sağlık kurumunun, daha çok hasta bakması' zorlaması ile şişirilmiş poliklinik hizmeti patlamasıdır.

(Dr. Ata SOYER'den..)

Önümüzdeki dönem, vatandaş açısından, kısmen hoşnut olduğu **yalancı bir dönemin bitişi**, suni olarak şişirilmiş sağlık pazarının maliyetini daha fazla üstlenmesi şeklinde yaşanacaktır.”
Az daha bekleyelim, Dönüşümün çöküşünü de göreceğiz.

Grafik 2. Kamu Sağlık Harcamalarının Fonksiyonel Alt Dağılımının GSMH'ya Oranlarının Gelişimi (Yüzde Pay)

Özelleştirmeci bir iktidar,
halka gerçekten etkin-yaygın koruyucu
sağlık hizmeti verir mi? Sermaye veririr mi?

Özel hastaneler MR'ı abarttı, Devletin parası tetkike gitti !

- Hastanelerde doktorların her bel ağrısına tanı koymak için MR ya da tomografi istemesi, faturayı kabartan en önemli etkenlerden. 2007'de Devlet hastanelerinde poliklinik hastalarının % 0,6'sına MR çekildi.
- Özel sektörde bu oran 3 kattan çok. BT oranlarında da durum hiç farklı değil. Devlet hastanelerinde poliklinik hastalarının %1,2'sinin BT incelemesi yapılırken, özel hastane ve tıp merkezlerinde bu oran % 2,4 oldu. *(Gazeteler, 21.07.08)*

SGK; "bütçe açığına yol açarak" Özel Sağlık Sektörünü Besliyor!?

- SGK'nun, tedavi hizmeti satın almak için harcadığı paranın 2002'de %14'ü, 2008 yılında %31,4'üyle özel sektörden hizmet satın almayı tercih ettiği (?!?) görülüyor. **Yıllar içinde özel sektörün payı % 224 artış göstermiştir.** Aynı yıllarda Sağlık Bakanlığı hastanelerinden alınan tedavi edici hizmetler için ödenen paranın payı %64,1'den %52,5'e, üniversite hastanelerinden alınan tedavi edici sağlık hizmeti için ödenen paranın payı ise %21,9'dan %16,1'e gerilemektedir.

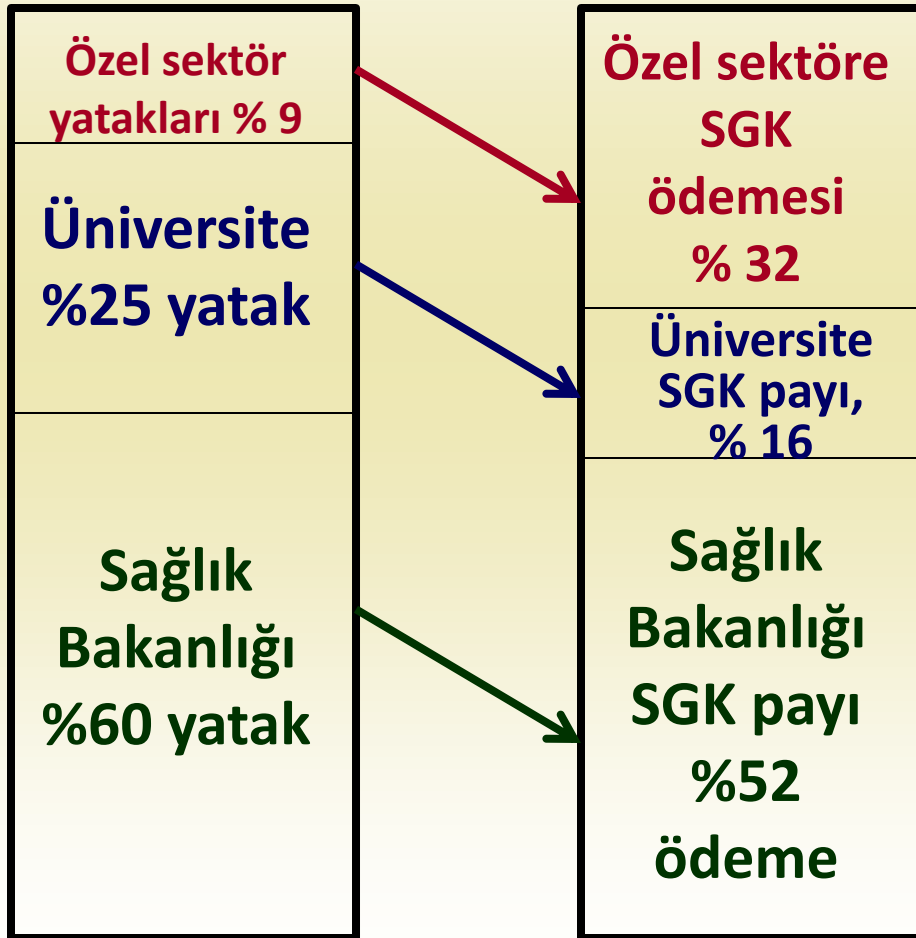
www.tbmm.gov.tr/tutanak/donem23/yil4/ham/b04701h.htm, 13.01.10

SGK; %70'i yabancı, "yeşil" tonlu Özel Sağlık Sektörünü Besliyor!?

- SGK'nun Sağlık Bakanlığı hastanelerinden aldığı sağaltıcı (tedavi edici) hizmetler için yaptığı harcama, yıllar içinde %18, üniversite hastanelerinden satın alınan sağaltım hizmetleri için yapılan gider ise %26 azalmıştır.
- Görölmektedir ki, SGK zamanla sağlık hizmetini kamudan değil özel sektörden almayı yeğlemekte (tercih etme). **Niçin ? Sağlıkta Dönüşüm** bu mu?
- **SGK, ülkeyi borçlandıran bir "misyon" üstleniyor?!**

www.tbmm.gov.tr/tutanak/donem23/yil4/ham/b04701h.htm, 13.01.10

SGK; %70'i yabancı, "yeşil" tonlu Özel Sağlık Sektörünü Besliyor!?

Türkiye 2008'de ulusal gelirin (GSMH, TUG; 742 Bn \$) ~%7'sini (52 Bn \$!) sağlık sektörüne harcadı. Bölüşüm yandaki gibi.. Böylece AKP'nin 2003'te başlattığı "Sağlıkta Dönüşüm" politikasının neye hizmet ettiği netleşti ve sistem tıkanı. **Gelinen yer = Sömürü!** Daha çok ödeme, daha az sağlık hizmeti..

SGK Ülkeyi Borçlandırarak Dev Açık Veriyor; GSS Yürümüyor!

- **2000-2008 arasında ilaç 4, sağaltım giderleri 7'ye katlandı!** (*TÜİK, Haber Bülteni, 22.2.2010*)
- 2009'da bütçeden aktarım 52,6 milyar TL, 2010'da 54,6 Bn TL; bütçe açığı 39,6 Bn TL.
- 2011'de 2011 bütçesinden (312 Bn TL) 62,4 Bn TL aktarım öngörülüyor. TUG'in %5'ini ↑ Bütçenin 1/5'i SGK açığına gidiyor! Bu durumun dünyada örneği yok ve **sürdürülemez!** GSS rejimini matematiksel iflasının kanıtıdır!
- **SGK göz göre göre iflas(t)a! Niçin??**
(www.deloitte.com.tr, 2008 raporu vd. kaynaklar)

SGK AÇIĞI SÜRDÜRÜLEMEZ !

- 2011 sonunda cari açık 80 Bn \$'a dayandı.
- SGK açığı 54,6 Bn \$ kestiriliyor.
- İşsizlik $\approx$ 6 milyon, $\approx$ % 20; prim havuzu daralıyor.
- Kayıt dışı çalışan 8,5 milyon, SGK primi ödemiyor.
- 2003 sonunda sağlık giderleri 10,7 Bn TL iken 2010' da 32,1 Bn TL'ye ulaştı, %68,1 gerçek artış demektir.
- Yunanistan SGK açığı ve aşırı borçlanma yüzünden battı. Bizde tablo daha ürkünç (vahim) ve bu politika **SÜR-DÜ-RÜ-LE-MEZ..**

(Prof. Dr. Esfendar Korkmaz, İst. Üniv. İktisat Fak. YENİÇAĞ)

GSS için SGK'ya Ödenecek prim düzeyi, (AA, 24.12.11).

Gelir düzeyi	Prim düzeyi, kaynağı
<296 TL / ay (asgari ücretin 1/3'ünden az)	Devlet bütçesinden SGK'ya ödenecek
296 – 887 TL / ay (brüt asgari ücret)	35 TL /ay
887 – 1774 TL /ay (asgari ücretin 1-2 katı)	106 TL/ay
>1774 TL /ay (asgari ücretin 2+ katı)	212 TL /ay

2012 bütçesinden SGK'ya aktarım 69,2 milyar TL.. Bütçe, -21,1 milyar TL'si açık- 351 milyar TL. Bütçenin yaklaşık 1/5'i SGK'ya aktarılıyor.. Neredeyse toplam SGK kaynaklarının yarısı.. Bu yapıda GSS'nin yürüdüğü söylenebilir mi ve **FİNANSAL OLARAK SÜRDÜRÜLEBİLİR Mİ?** (2011'de 312 milyar TL'lik -% 10'u açık bütçenin- 1/5'i, 62 milyar TL SGK'ya aktarım idi.) **Açık büyüyor!**

Sağlıkta özelleştirme; dış dayatmalı resmi politika..

- 31.12.10'da Resmi Gazetede yayınlanan, altında Sağlık Bakanı'nın da imzası bulunan **AB 3. Uyum Programı**'ndaki "**Özelleştirme vizyonu çerçevesinde ... önümüzdeki dönemde ... Devletin sağlık işletmeciliğindeki payının azaltılması** hedeflenmektedir." ifadesiyle AKP Hükümeti, asıl hedefinin sağlık alanını özelleştirmek olduğunu itiraf etmiştir.
- ***Sağlık sistemi özelleştiriliyor, sağlık hizmetleri piyasaya açılıyor..***
- SGK'nun Sağlık Bakanlığı hastanelerinden satın aldığı tedavi edici sağlık hizmetleri için yaptığı harcama görece olarak 7 yılda %19, üniversite hastanelerinden satın aldığı tedavi hizmetleri için yapılan harcama %23 azaltılmışken, ***özel hastanelerden satın aldığı tedavi hizmetleri için yapılan harcamanın %221 artırılmış olması***, bu gerçeği açık olarak ortaya koymaktadır.

www.ttb.org.tr/index.php/haberler/basinaciklamalari/2297-tbmm, 19.12.10)

“Sağlıktaki yolsuzluk çarkı, ekonomiyi tehdit ediyor !”

Bu tür haberle asıl "sistemik talanı" saklama amaçlı..

- SGK, 2007'de 19,9 milyar YTL sağlık harcaması yaptı. Bu rakam 2008'in ilk 6 ayında 12,5 milyar YTL'yi buldu.
- Böyle giderse yıl sonunda harcama 25 milyar YTL'ye ulaşacak. Bu da ***sağlık giderlerinin bir yılda %25 artması*** anlamına geliyor. Çalışma ve Sosyal Güv. Bakanı Faruk Çelik de bu artışı '***olağandışı***' sözüyle nitelerken, bundan sonra faturaların daha dikkatli incelenmesi talimatı vermişti.
- **Hızla artan sağlık giderlerinin** Devlet bütçesini, dolayısıyla ***ekonomiyi sarsabileceği belirtiliyor.***
- ***Bu harcamanın % 42,5'i ilaç gideri!*** (Hürriyet, 15.08.08)
- ***1999-2008 arası 10 yılda sağlığa giden toplam para 230 milyar \$ dolayındadır ve bunun 179.5 milyar doları AKP Hükümetleri döneminde gerçekleşmiştir.*** (TÜİK, Haber Bülteni, 22.2.2010) .. ***Soruyoruz : Kime gidiyor, ne amaçla ??***

İstikrar Enstitüsü : “Sağlık Harcamaları Sağlıklı mı? Sağlık Politikaları ve Ülkemizde Kamu Sağlık Harcamaları Sorunu”

- Sağlık harcamalarının 1999-2007 arasında reel olarak % 40 gibi oldukça yüksek bir oranda arttığına dikkat çekilerek;
- “*İstikrar programlarının uygulandığı bir dönemde sağlık harcamalarının bu düzeyde artması, başta eğitim olmak üzere öbür kamu harcamalarının üzerindeki tasarruf baskısını daha da yoğunlaştırmıştır.*” (www.tepav.org.tur/ 11.04.08)

İstikrar Enstitüsü : “Sağlık Harcamaları Sağlıklı mı? Sağlık Politikaları ve Ülkemizde Kamu Sağlık Harcamaları Sorunu”

- “Kamu sağlık harcamalarının zaman içinde artıyor olmasının, sağlık hizmetinin kalitesinin de iyileştiği biçiminde bir izlenim doğurması konusunda ise dikkatli olmak gerekmektedir.
- Nitekim, Sağlık Bakanlığı bütçesinin toplam sağlık giderleri içindeki payının önemli oranda düşmesi ve koruyucu sağlık hizmetleri içinde yer alan halk sağlığı harcamalarının bu dönemde artması hatta reel olarak azalması, etkinlik ve kalite sorununu bugün daha çok gündeme getirmektedir.” (www.tepav.org.tr/ 11.04.08)

İstikrar Enstitüsü : “Sağlık Harcamaları Sağlıklı mı? Sağlık Politikaları ve Ülkemizde Kamu Sağlık Harcamaları Sorunu”

- “**Sonuç olarak;** döner sermayeli işletmelerin alacakları silinerek kamu sağlık giderleri daha düşük gösterilmektedir. Bu düzeyde bir alacağın son 3 yıl içinde silinmesi, 2 temel konuyu kaçınılmaz olarak gündeme getirmektedir:
- Bunlardan ilki döner sermayelerin hızla ödeme gücüne çekilmesinin bir bütün olarak sağlık sistemini olumsuz etkilemesi riskidir. İkincisi ise, sağlık hizmetlerinde fiyatlamanın özel sağlık kurumlarının yoğun bir şekilde sisteme girmesiyle birlikte ne şekilde oluşturulacağıdır.”
(www.tepav.org.tur/ 11.04.08)

İstikrar Enstitüsü : “Sağlık Harcamaları Sağlıklı mı? Sağlık Politikaları ve Ülkemizde Kamu Sağlık Harcamaları Sorunu”

- Sağlık harcamaları yıllar içinde artış eğilimi göstermekle birlikte, bu artışın bileşimi **maliyet-etkin değildir**.
- Koruyucu sağlık hizmetlerine gereken kaynağın ayrılmadığı bir ortamda, sağlık sisteminin herkesi kapsayacak ve asgari sağlık hizmetini herkese verecek şekilde yaygınlaştırılması, arkasında sağlam bir finansman modeli olmadığı zaman, hizmetin aksamasına ve tıkanıklıklara yol açmaktadır.
([www.tepav.org.tr/tur/index.php?type=event&cid=390&title=S / 11.04.08](http://www.tepav.org.tr/tur/index.php?type=event&cid=390&title=S/11.04.08))

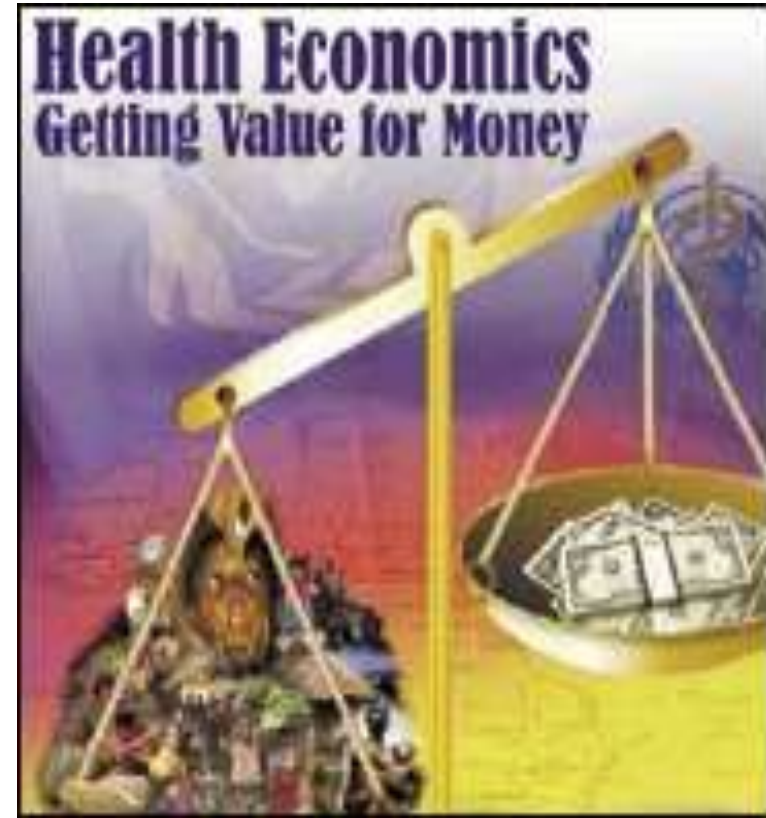
İstikrar Enstitüsü : *“Sağlık Harcamaları Sağlıklı mı? Sağlık Politikaları ve Ülkemizde Kamu Sağlık Harcamaları Sorunu”*

- Kompozisyonu bozuk ve maliyetli sağlık harcamalarının artmaya devam etmesi, bütçe disiplini uğruna, bu kez eğitim ve diğer alanlara ayrılacak kamu fonlarını kısıtlamaktadır.
- Kamu sağlık hizmetinin temel sunucusu durumunda olan döner sermaye işletmelerinin mali durumu bütün bunların sonucunda bozulmaktadır. Devletten alacaklarını tahsil edemeyen işletmeler ve özel kesim kurumları bu durumu gelecekte sunacakları hizmetin maliyetini artırarak maliyetlere yansıtmakta ve bu maliyetlerin de karşılanamaması, **içinden çıkılmaz bir kısır döngü** gündeme getirmektedir. (www.tepav.org.tur/ 11.04.08)

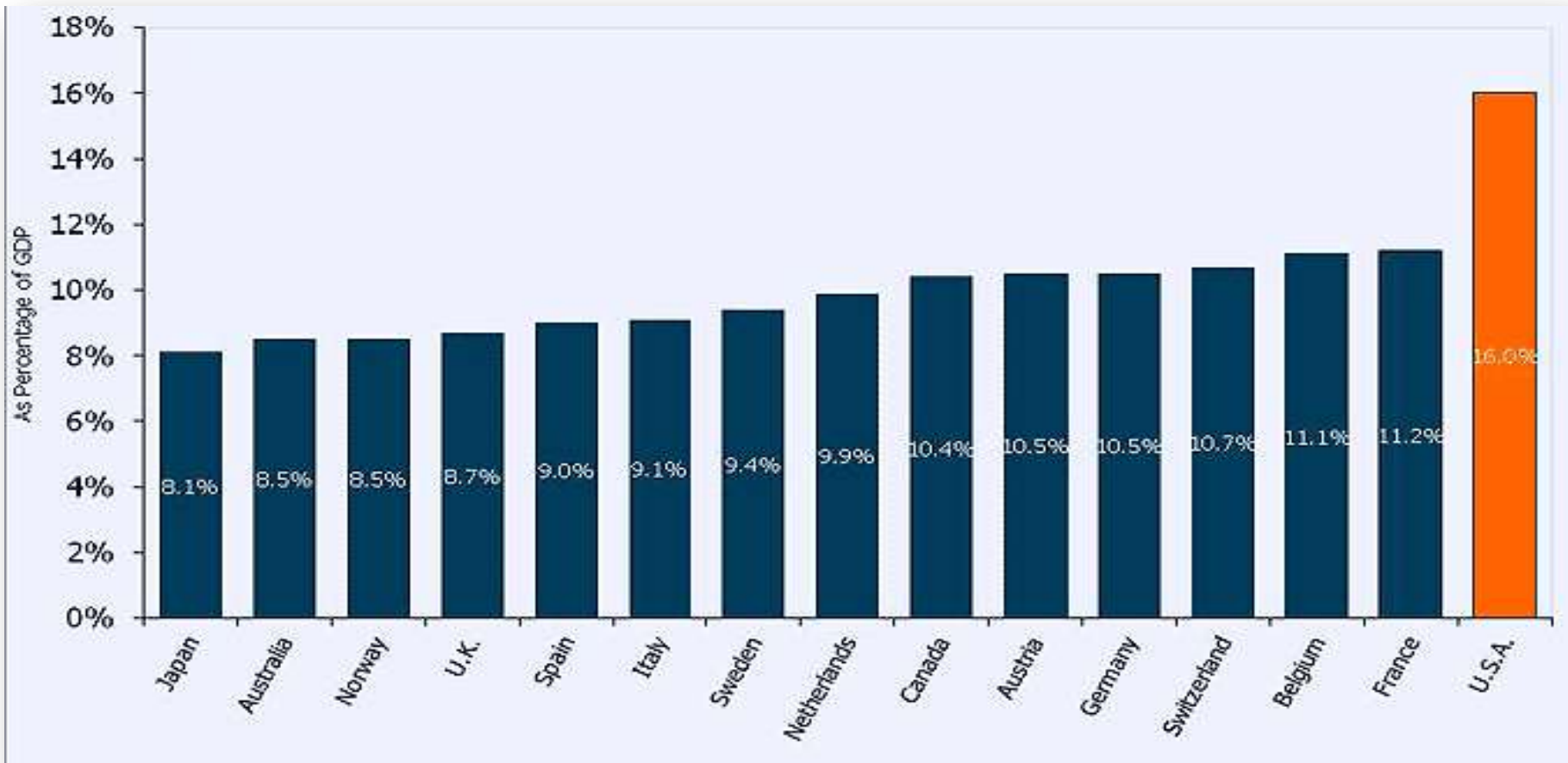

İstikrar Enstitüsü : “Sağlık Harcamaları Sağlıklı mı? Sağlık Politikaları ve Ülkemizde Kamu Sağlık Harcamaları Sorunu”

- Bütün bunlar,
kamu sağlık sisteminin finansman açısından ciddi bir darboğaza girmek üzere olduğunu
bize göstermektedir.”
- “IMF ile görüşmelerde bütçe tartışma konusu olabilir.”
(www.tepav.org.tur/ 11.04.08)

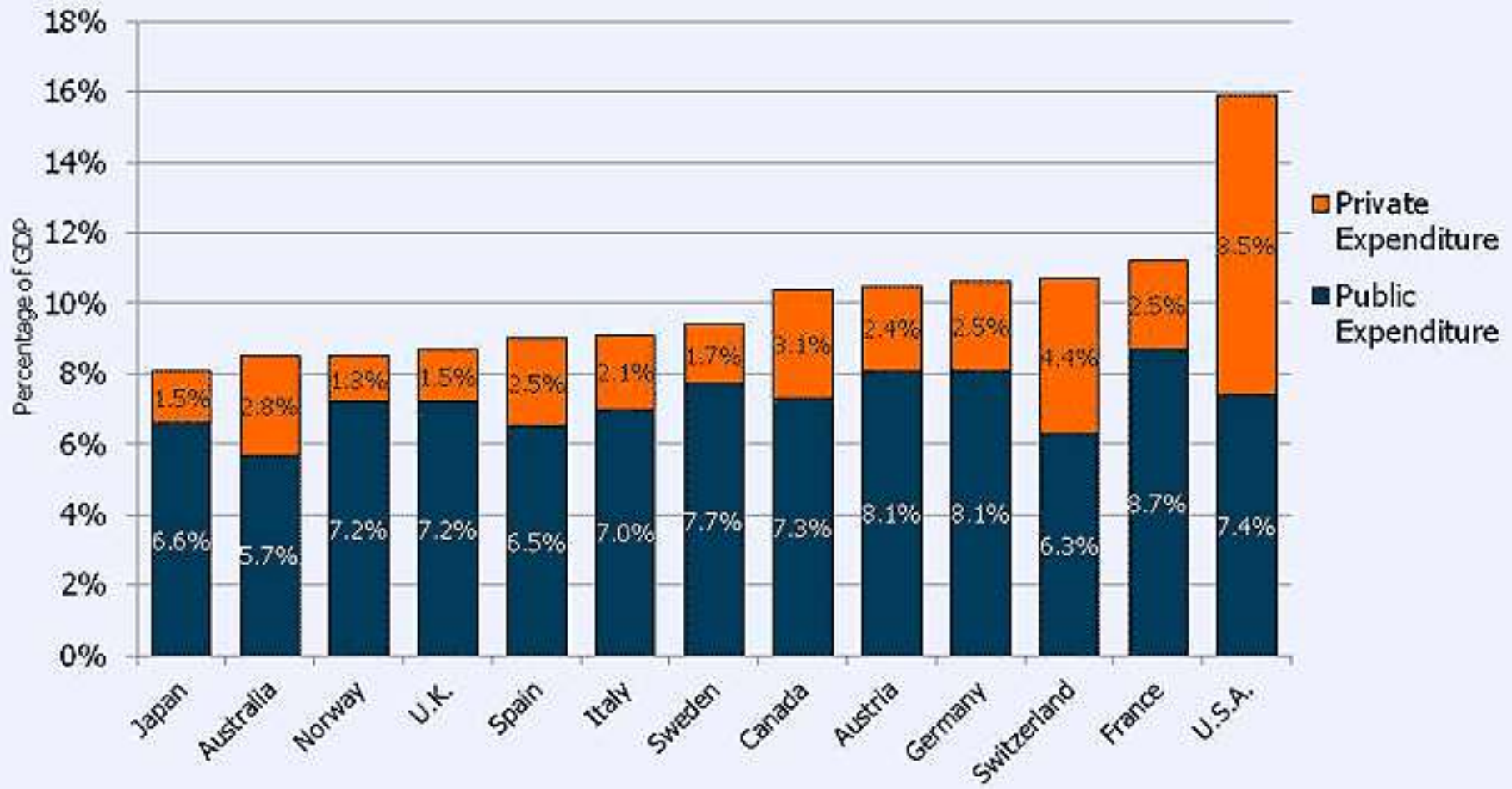
Total Health Expenditure as a Share of GDP, U.S. and Selected Countries, 2008

Source: (2010), "OECD Health Data", *OECD Health Statistics* (database). doi: 10.1787/data-00350-en (Accessed on 14 February 2011).

Notes: Data from Australia and Japan are 2007 data. Figures for Belgium, Canada, Netherlands, Norway and Switzerland, are OECD estimates.

Public and Private Health Expenditures as a Percentage of GDP, U.S. and Selected Countries, 2008

Source: (2010), "OECD Health Data", *OECD Health Statistics* (database). doi: 10.1787/data-00350-en (Accessed on 14 February 2011).

Notes: Data from Australia and Japan are 2007 data. Figures for Belgium, Canada,

Sağlık Giderlerinin Boyutu

İngiltere ise *oldukça ekonomik* biçimde, 3129 \$ kişi (2008) başına yıllık harcama ile (ulusal gelirin % 8,7'si) oldukça ekonomik bir sağlık sistemi yürütmektedir.

Bu ülkede sağlık hizmetleri çok önemli ölçüde **kamu denetiminde** olup, serbest piyasa % 15 dolayındadır.

Gelişmiş ülkelerde kişi başına yıllık (pc/pa) sağlık gideri 2729-5003 (sırasıyla Japonya ve Norveç, 2008) \$/yıl.

Kongo 15, Burundi 16, Etyopya 21 \$! ABD'de 7538 \$/kişi/yıl.. olmuştur!

(www.kff.org/insurance/snapshot/OECD042111.cfm, 26.9.11)

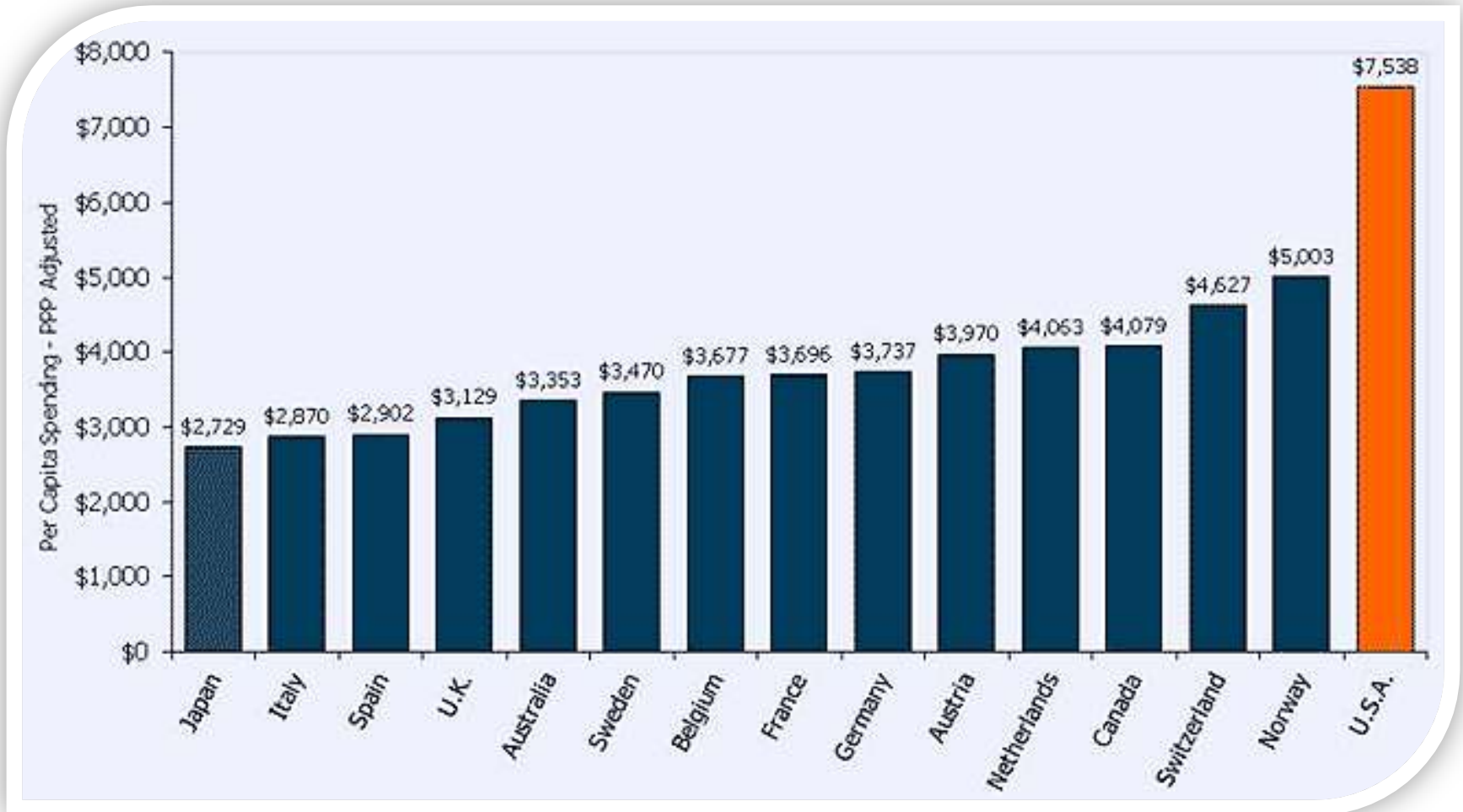
Japonya'da durum..

- **Japonya**, 2729 \$ bir p.c./ p.a. gideri ile (2007) **dünyada en verimli** sağlık sistemine sahiptir.
- Bu başarılarını, **koruyucu sağlık hizmetlerine verdikleri olağanüstü önem**e borçludurlar.
- Böylece Japon ekonomisi, dünyada başa güreşebilecek bir rekabet gücünü; **önce sağlıklı, ardından çok iyi eğitilmiş** insan gücünden almaktadır.
(= **bir ulusun en büyük varıllık ve güç kaynağı**).

(www.kff.org/insurance/snapshot/OECD042111.cfm, 26.9.11)

Total Health Expenditure/pc, US & Selected Countries-2008

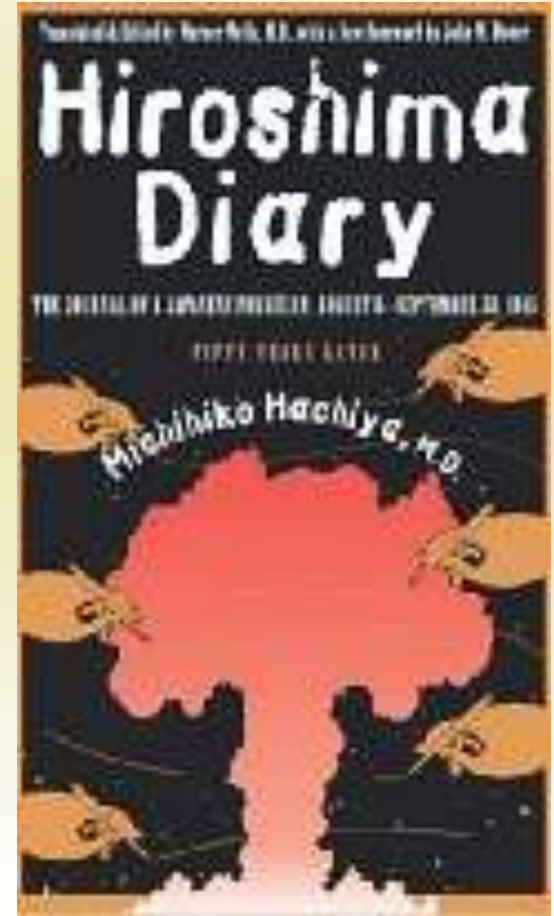

Source: Organisation for Economic Co-operation and Development (2010), "OECD Health Data", *OECD Health Statistics* (database). doi: 10.1787/data-00350-en (Accessed on 14 February 2011).

Notes: Data from Australia and Japan are 2007 data. Figures for Belgium, Canada, Netherlands, Norway and Switzerland, are OECD estimates. Numbers are PPP adjusted.

Bir Japon Atasözü...

“ H e k i m i n
a k ı l l ı s ı
hasta ile değil,
sağlamla uğraşır.. ”

Koruyucu, sağaltıcı tıp ??

1000 Yıl Önce Çin'de KSH !

MS 10. yy'da, Çin'de varlıklı aileler doktorlarına her ay maaş ödüyorlar; ama çocukları hastalandığı zaman kesiyorlar.

Taa o zaman var koruyucu hekimlik..

“Benim çocuğum hastalanırsa para vermem sana!” diyor...

Türkiye ciddi bir sağlık harcaması yapıyor ama verimsiz kaynak kullanıyor!

- **Türkiye'de** 2011'de toplam ulusal gelir 748 B \$'dır. Bunun **%7,6'sı** sağlık amaçlı harcanmıştır (57 B \$!)
Kişi başına (p.c.) **yıllık** (p.a.) **sağlık gideri** (p.c. / p.a.) **800 \$'ı** bulmuştur (57 B \$ / 72 milyon).

Bu para ile yapılabilecekler hiç de az değildir. Ama sağaltım hizmetleri özellikle kamu dışında çok pahalı olduğundan, sınırlılık belirgindir.

Herkesçe kabul gören; Türkiye'nin sağlığa ayırdığı ciddi boyuttaki ulusal kaynakları

akılcı kullanması gereğinin kaçınılmazlığıdır!

Dışa bağımlılık tehlikeli düzeyde!.

- **DB** ve **IMF** başta, Batı'lı öbür akıl hocalarımız da (!) -DTÖ, ABD Hazinesi- benzer doğrultuda baskı yapmaktadırlar. Yüz milyonlarca doları aşan DB kredileri, fiilen (*de facto*) sağlık giderlerimizi, istemese de (!?), inanılmaz lobicilikle **dış borç doğurarak** artırmayı başarmaktadır!
- Çünkü bu artış başlıca, ileri teknoloji yapımı tıbbi aygıt ve farmasötik ürünlerin ***de-regüle*** (*kuralsız-anarşik*) dışalımına ve özelleştirilmiş sağlık hizmetlerine akıtılmaktadır = **Küresel soygun!**
- SGK'nun önemli tutarlarda ödemesi ötelenmektedir. Geri ödemeler, faturadan sonra ayları bulmaktadır. Niye??

Türkiye Batı'nın açık pazarı yapıyor!..

- Türkiye böylece, Batı'lı dev çok uluslu şirketlerin **açık pazarı**, yağlı bir müşterisi yapılmıştır.

İlaç giderleri, üstelik "yerli üretim hızla düşerken" toplam sağlık giderlerinin %30-40'ına erişiyor!

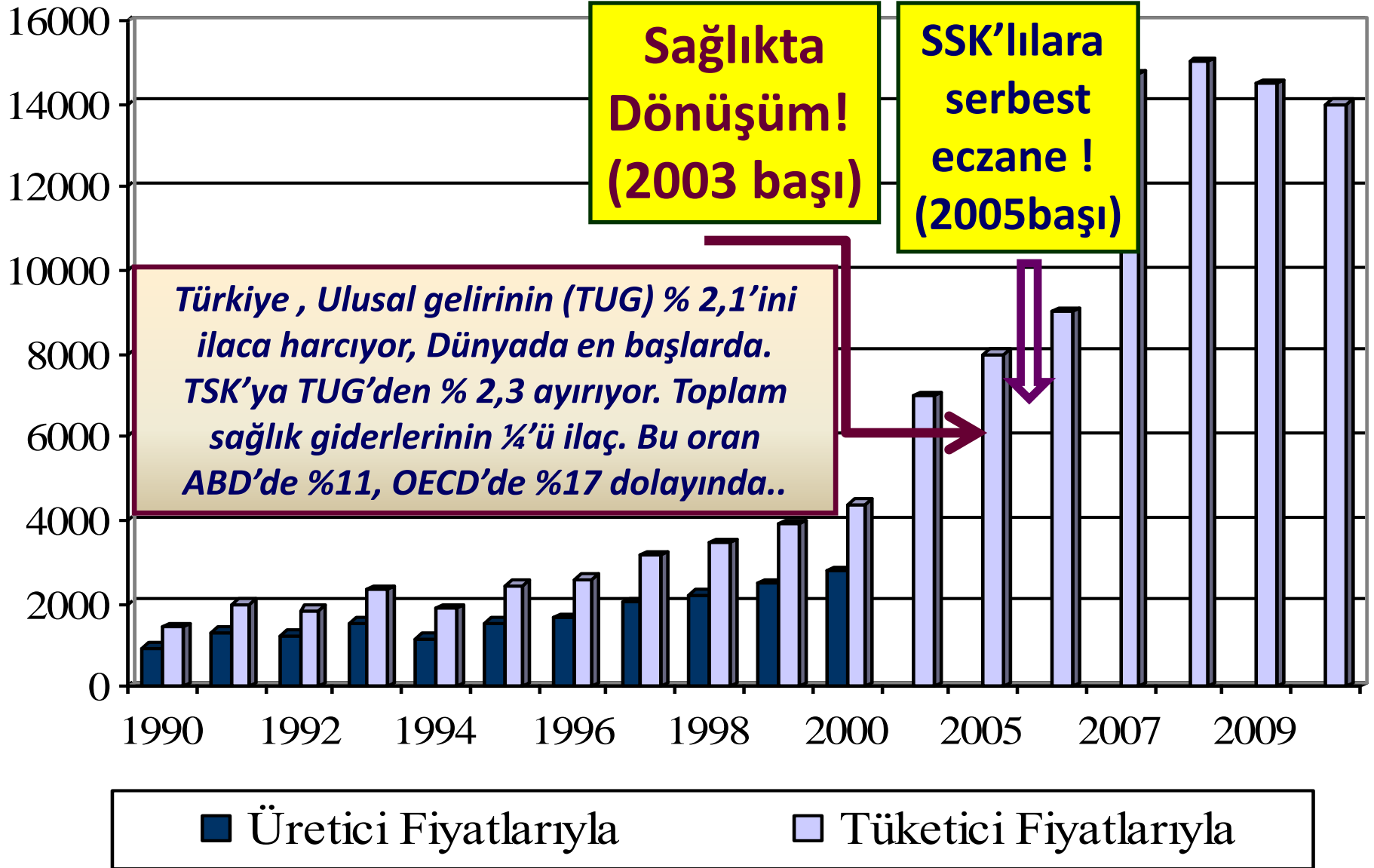
- Oysa bu oran ABD'de yalnızca % 11'dir!
- Neden böyleyiz biz? Türkiye niçin bu denli kötü yönetiliyor? **Bu sürükleniş nereye varır?**
- **Sormalıyız : Sağlıkta Dönüşüm bu mu?**

Prof. Dr. Nusret H. FİŞEK
1914- 3 Kasım 1990

*“ Bize emanet edilen,
insan yaşamıdır.
Bu emaneti korurken,
insanca yaşanmayan
yaşamı, fizik ve psikolojik
zorluklar altında
sürdürülerek yaşanan
yaşamı ‘Yaşam’
saymanın olanaksız
olduğunu hatırdada
tutmanız gerekir. ”*

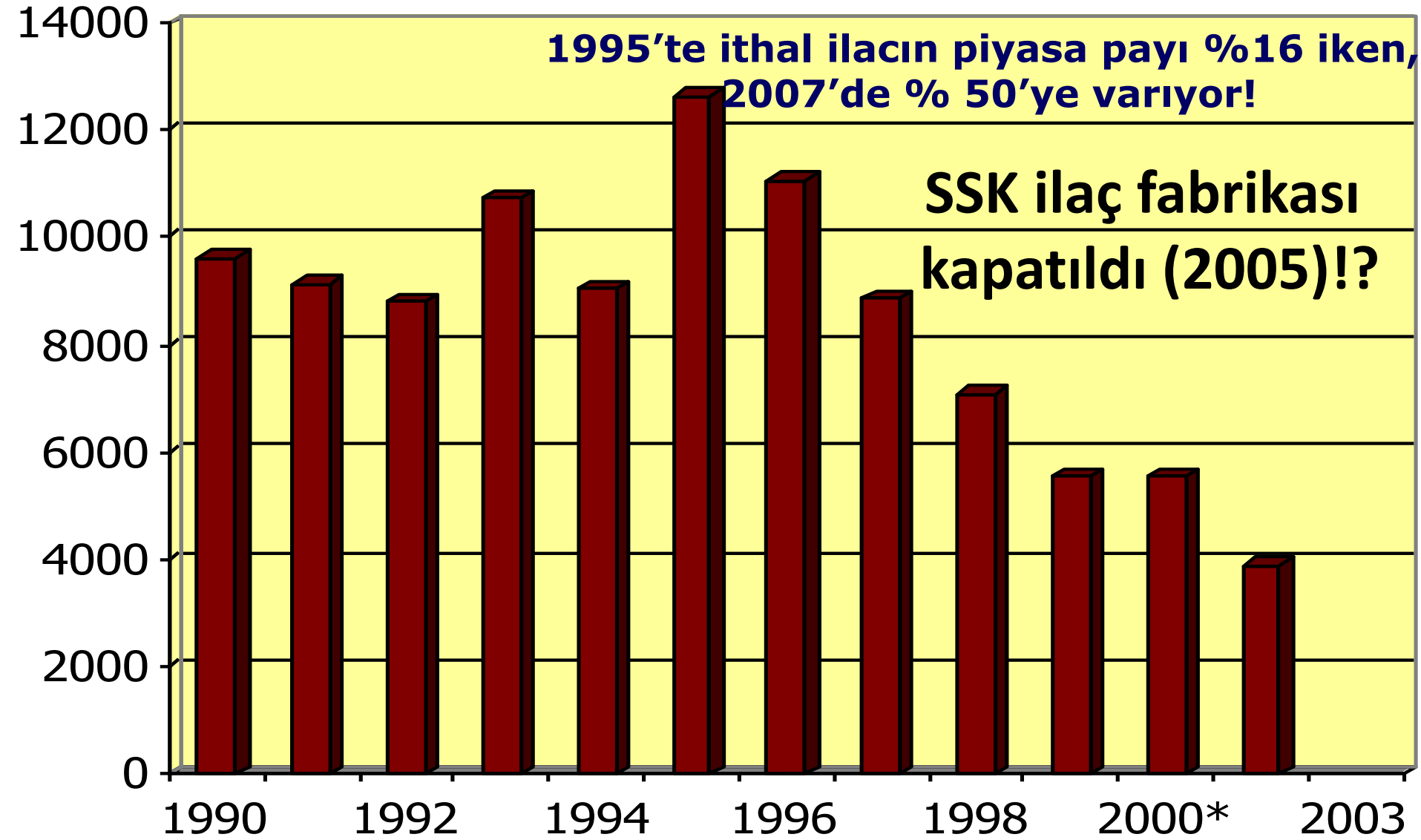
Türkiye'de son 20 yılda ilâç giderleri (milyon, \$)

Türkiye'de ilaç ham maddesi üretimi (ton /yıl).

www.hazine.gov.tr/yayin/hazineistatistikleri, 15.12.2003

Sağlıkta eşitsizlikler derinleşiyor!.

Türkiye, kimilerinin “**Küçük Amerika**” olma hülyası yolunda çok ilerlemiş bulunuyor (!)..

Bedeli ise; bırakalım *sürdürülemez* liği, ödenemez rakamlara ulaşan sağlık giderlerine karşın, **sağlıkta eşitsizliklerin giderek derinleşmesi..**

Yer yer Afrika ülkelerinin gerisine düşen sağlık düzeyi ve *üretim gücü en geniş anlamda geriletilmiş*, ilaç ve aşı üretmeyen, dışa **BAĞIMLI**

HASTA-BORÇLU-YOKSUL bir ülke..

Sağlık hizmetlerini savsaklamanın *ağır stratejik bedeli..*

İşte sağlık hizmetlerini savsaklamanın
makro ekonomik ölçekte ödenen bedeli :

**Geri kalmışlığın
artarak sürmesi..**

Sağlık Giderlerinin Bileşimi

Batı ülkelerinde sağlık giderlerinin yarısı hastane gideridir.
(2. ve 3. Basamak)

1. Basamak % 33 dolayında pay alırken,
% 17'lik bir oran da ilaç ve öteki tıbbi giderlere ayrılmaktadır.

Kaynakların **etkili** kullanımı kaçınılmazdır.

Bu nedenle bir bölüm verimlilik ölçütleri geliştirilmiş;
sözgelimi sisteme sunulan **girdi**lerle elde edilen **çık**tıların
belirlenmesi ve **girdi / çıktı** oranı biçiminde
bir ölçüt tanımlanması düşünülmüştür.

Bu ölçütün '*yeterli*' büyüklükte kılınması hedef alınmıştır.

Öte yandan sağlık hizmetleri, sektörde kazancın en çok kılınması beklentisi bakımından, daha önce de değinilen bir bölüm ayrıcalıklar taşır.

Bir kez daha vurgulamak gerekirse :

- Sağlık hizmeti tüketimi rastlantısaldır.

Nerede, ne zaman, ne ölçüde ve kimlerce isteneceği kolayca saptanamaz.

İstemin boyutunun kestirilmesi güçtür

(istem-talep esnekliği çok az..!).

- Yerine başka bir hizmet konamaz!

(ikamesi / substitüsyonu / replasmanı yoktur..)

Son derece özgül, beklemez gereksinimlerdir.

Sağlık hizmetleri, sektörde “*kazancın en çok kılınması*” beklentisi bakımından, daha önce de değinilen bir bölüm ayrıcalıklar taşır.

Bir kez daha vurgulayalım :

• **Er-te-le-ne-mez..**

çoğu kez anında karşılanmak durumundadır.

• **Boyutunu-kapsamını hizmeti kullanan değil, hekimler ya da sağlık takımı saptar.**

• Sağlık hizmetinin **çıktısı**
çoğu kez **paraya çevrilemez.**

• Kişiye sıkı sıkıya bağlıdır; *devredilemez*.

Yeterince açıktır ki;

Sağlık hizmetlerini bırakalım tümüyle, büyük ölçüde bile piyasa ekonomisi kurallarına terk etmek olanaksızdır.

En azından, -başlangıçta- kapsamlı TSH'nin (*Temel Sağlık Hizmetleri*) topluma *kamu eliyle* verilmesi kaçınılmazdır.

Çarpıcı bir soru...

Ülkemizde yer yer % 60'ları bulan **bağırsak parazit enfeksiyonları**,
% 30'u bulan **anemi** prevalansı,
ailelerin 1/5!inde yetersiz kalori alımı
(=**açlık!**) gibi toplumsal sağlık sorunları
özel sağlık hizmetleri aracılığıyla
nasıl çözülecektir?

Bunun dünyada örneği var mıdır?

Sağlık giderleri bir tüketim değil!

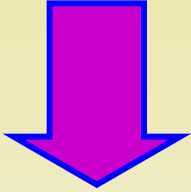
**“Sağlık giderleri bir tüketim değil;
ekonomik ve sosyal kalkınmada
en temel itici güçtür..”**

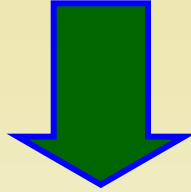
Dünya Sağlık Örgütü

Sektörlerarası Zorunlu İlişki...

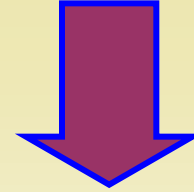
Herhangi bir sektörde başarılı olmanın yolu aşağıdaki 3 alanda yeterlikten geçer :

ÖRGÜTLENME

İNSANGÜCÜ

FİNANSMAN

{Yönetim sacayağı ya da triadı / üçlüsü }

Hükümetlerin ölçüsü...

“Türkiye’de sağlık hizmetlerinin önündeki temel engel, finansman darboğazı dır.

Hükümetlerin halkın sağlığına verdiği önemin şaşmaz ölçüsü, bu amaçla bütçelerinden ayırdıkları paydır..”

Prof. Dr. Nusret H. FİŞEK

2012 Yılı Bütçe Büyüklükleri (X milyon TL).

Beklenen TUG-GSMH: 1.426 Tr TL (~792 Bn \$; 10,5 bin \$ p.c.)

Öngörülen bütçe	350.898
Faiz giderleri	50.300
Faiz dışı harcamalar	300.600
Gelirler	329.800
Vergi gelirleri	277.700
Öbür gelirler	52.000
Bütçe dengesi (açığı)	-21.100
Faiz dışı denge-fazla = Borç ana parası (Borç faizi olmasa, Bütçe fazlalığı)	29.200
Borç faizi + ana parası = 79.5 milyar TL	Bütçe gelirinin ¼'ü faiz ve borç!
Gelir 329.8 / borç ve faizi 79.5 = %24.1 ¼!	

TUG-GSMH (Bn\$) : 230 (2002; AKP İktidarı), 482 (2005); 526 (2006); 649 (2007);

742 (2008); 617(2009); 736 (2010), 772,3 (2011 **Kamu borcu** : 330+ Bn\$ (2011)

Dış tic. açığı 2002 sonu 15,5 Bn\$, 2011 sonu 106 Bn\$. 7 kat; Oysa TUG 3 kat büyüdü!

2012 Yılı Bakanlık Bütçeleri (X milyon TL).

Öngörülen bütçe (21.100 milyar TL açık)	350.898
Milli Savunma Bakanlığı	18.230
Maliye Bakanlığı (%25,2)	88.524
Hazine Müsteşarlığı (%18,4)	64.705
Milli Eğitim Bakanlığı (%11,2)	39.169
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (%9)	31.552
Ulaştırma Bakanlığı (% 2,5)	8.904
Emniyet Genel Müdürlüğü (% 3,5)	12.119
Jandarma Genel Komutanlığı (%1,4)	4.914
Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	2.236
Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı	10.485
Diyanet İşleri Başkanlığı (%1,1)	3.891
TÜBİTAK Başkanlığı (%0,46)	1.610
Sağlık Bakanlığı (%3,93; 2011'den %14,8 azalma!)	14.358

BM Raporları Ürküntü veriyor!

- BM Önceki Genel Sekreteri Kofi Annan'ın verilerine göre, dünyanın yarısı yoksul dur. Bunların da yaklaşık olarak yarısı mutlak, yarısı görece yoksuldur.
- 2009 TÜİK raporuna göre ulusun 12,75 milyonu, 6 kişiden 1'i yoksul; ~1 milyonu AÇ'tır!

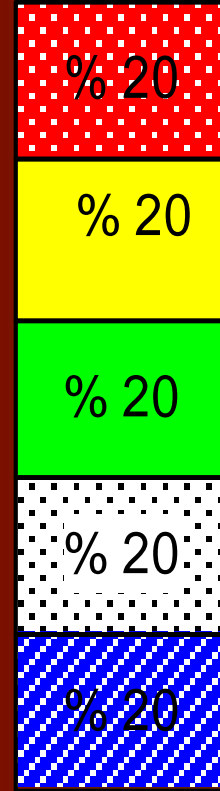
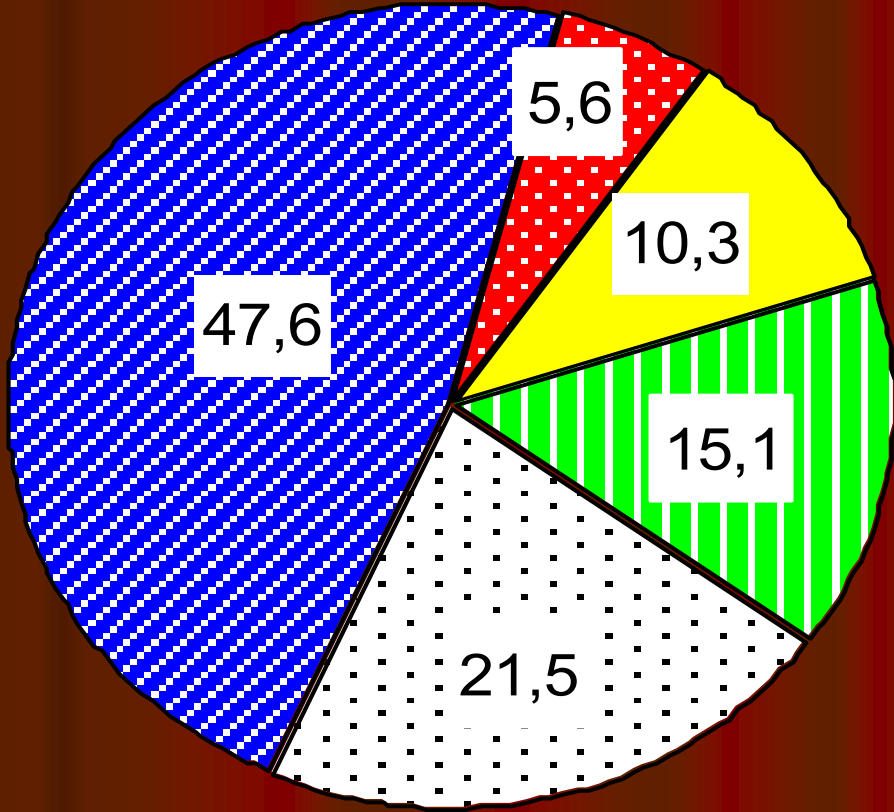

BM Raporları Ürküntü veriyor!

- Gelişmekte olan ülkelerde 5 yaşından küçük çocuk sayısı yarım milyarı biraz aşmaktadır. Bu rakam Türkiye nüfusunun 6-7 katıdır. Bunların 231 milyonu (~ % 45'i!) **A vitamini yetersizliği** çekmektedir. Dünyada 3.1 milyon çocuk kseroftalmi, 0.5 milyon çocuk da **k ö r l ü k** ile karşı karşıyadır!

Oysa 1 çocuğa 1 yıl boyunca Vit A desteği ile 1 \$ gider ile 10 EOYY (DALY) sağlanabilir!

Türkiye Gelir Dağılımı, TÜİK-2010

15 m en yoksul
1/5 nüfusun
kişi/yıl geliri
2314 \$!! Aylık
200 \$ bile değil!

Gini katsayısı : 0.415

(2001'de 0.38 idi,
bkz. dipnot)

TUG (GSMH): 617 Bn \$

TUG-2011 : 772,3 Bn \$

Türkiye, atacağı her adımda, OLAĞANÜSTÜ BOZUK gelir dağılımını = LANETLİ ÇEMBER'i iyileştirici olma ön koşulunu gözetmek zorundadır. **GSS, tüm yapısal engelleri bir yana; gelir dağılımını daha da bozacağından, salt bu yüzden bile sakıncalıdır.**

Dağılamayan Gelir

Gelir dağılımındaki adaletsizliğin ölçütü olan **Gini-katsayısı** 2000'de 0,40 iken, 2010'da **0,45** oldu. Ekonomik gelişim indekslerinden dolayı olarak görüldüğü gibi, ülkede **%15 açık**, %45 gizli olmak üzere %60 **işsizlik** vardır (erkeklerde %50, kadınlarda %70).

100 kişiden 27'sinin sosyal güvencesi yok !

- *Mayıs 2011; resmi işsizlik oranı % 9.4!*
- *İstihdam edilen 24 445 000 kişiden 10 430 000'i kayıtdışı; % 42,7! Bunların Sosyal güvencesi yok!*
- *Kadın çalışan 6, 682; erkek çalışan 17,223 milyon.*
- ***Kayıtdışılık** kadınlarda %59,2; erkeklerde %35,7.*
- *Tarım 6,273 milyon; Tarım dışı 18,172 milyon kişi.*
- *Böylesi bir sosyo-demografik yapıda **GSS** (Genel Sağlık Sigortası) olabilir mi? Ayrıca, çalışanların ücretleri yeterli GSS primi ödemeye elveriyor mu??*

ASGARİ (*Rezalet!*) ÜCRET 2012 = YİNE SEFALET!

Brüt asgari ücret (<i>16+ yaş</i>)	886,50 TL
Sosyal güvenlik primi işçi payı (% 14)	124,11 TL
İşsizlik sigortası primi işçi payı (% 1)	8,87 TL
Hesaplanan gelir vergisi (% 15)	132,98 TL
Damga vergisi (binde 6,6)	5,81 TL
Kesintiler toplamı	185,40 TL
Net asgari ücret (<16 yaş; 611 TL)	701,10 TL

Kişi başına 10 bin \$ /yıl gelir mi, anlamı ne ??

Aylık geliri brüt asgari ücretin 3'te 1'inden (295.5 TL; 2012 Ocak-Temmuz) az olanların = yoksulların (!?) primlerini (*prim=ek vergi!*) Devlet ödeyecek !?

IMF Sağlıkta da Özelleştirmeyi Dayatıyor!

IMF'nin Temmuz 2010 raporu 1998 sonrasında imzalanan *Yakın İzleme Anlaşması*'nin tüm izlerini aynen korumaktadır :

Piyasayı serbestleştirin, kuralsızlaştırın;
Devletin “*kamusal*” amaçlı politikaları ile sermayenin çıkarlarını engellemeyin;
iç talebin artmasına izin vermeyin ve
Asya ekonomileriyle birlikte
“*dibe doğru yarışa*” devam edin.

(Doç.Dr.Ergin Yıldızoğlu, Cumhuriyet, 18.8.10)

SAĞLIK HARCAMALARI BÜTÇE DIŞINA ÇIKARILDI !!

1 Ocak 2010'dan başlayarak sağlık giderleri Genel Bütçe dışına çıkarıldı!

Yeşil Kartlılar, milletvekilleri ve bakmakla yükümlü olduğu kişiler, er ve erbaşlar ile tutuklu ve hükümlüler dışındakilerin bütün sağlık giderleri SGK'ya devredildi.

Yeşil Kartlıların sağlık giderleri için Sağlık Bakanlığı, milletvekilleri için TBMM, er ve erbaşlar için Milli Savunma Bakanlığı, tutuklu ve hükümlüler için de Adalet Bakanlığı bütçesine ödenek kondu.

Sonuç : Devlet sağlık hizmetlerinin finansmanından çekiliyor. Sağlık için PRİM = EK VERGİ istiyor!

Güç Birliği : **Kooperatifçilik..**

Geçmişı; **21 Aralık 1844, İngiltere**

BM :

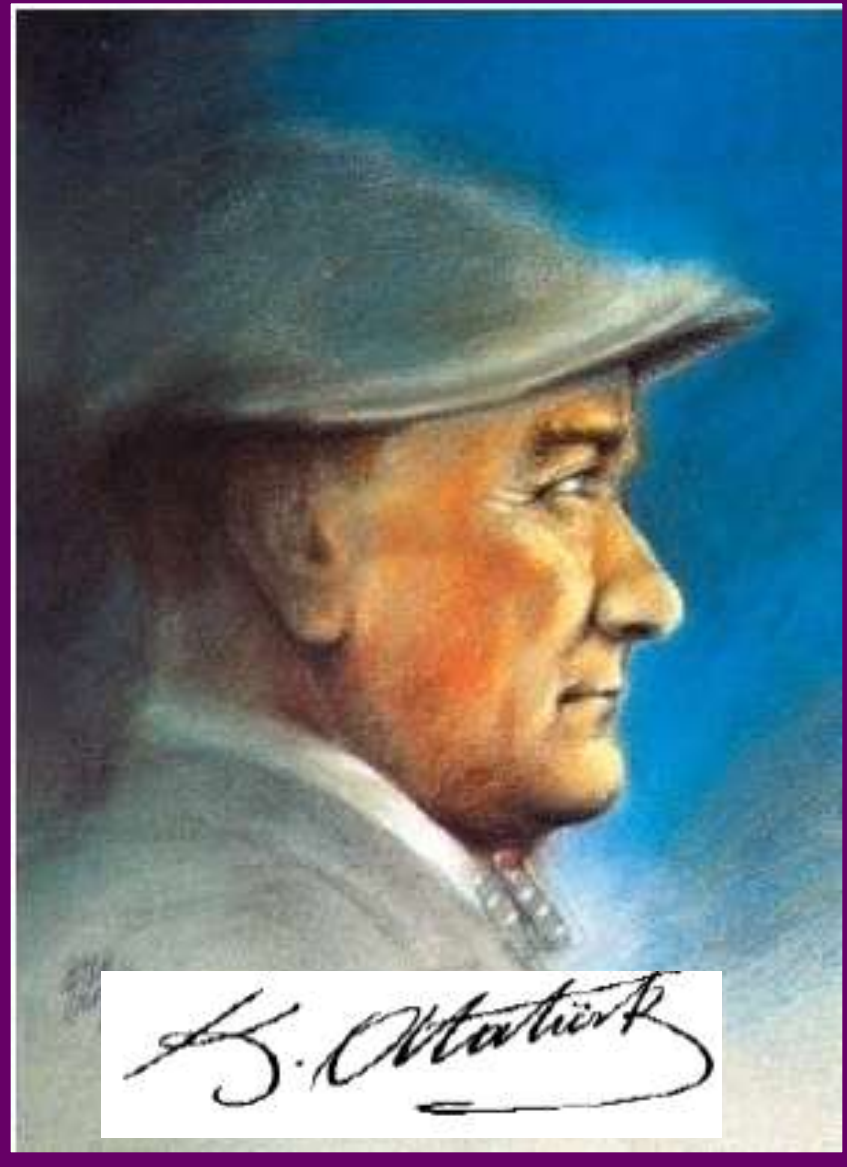
«2012Dünya

Kooperatifçilik Yılı»

Yüce ATATÜRK,
*30.6.1936'da Silifke Tekir'de
ilk Tarım-Kredi Kooperatifini
kurarak kendisi 1 sayılı üye
olmuş ve özellikle yoksul
köylüyü, çok sınırlı gücünü
biraraya getirmek üzere*

Kooperatif

örgütlenmesine teşvik emiştir.

*“Kanaatım odur ki;
birleşmede
kesin olarak
kuvvet vardır.*

Kooperatif
yapmak,
maddi ve manevi
güçleri, zekâ
ve becerileri
birleştirmektedir.”

(1 Şubat 1931, İzmir Ticaret Odası)

**Halkımıza-Ulusumuza,
SAĞLIK KOOPERATİFLERİ kurmalarını öneririz..**

MALİ YAKLAŞIM

Günün SÖZÜ

Doğruyu konuşmak için iki kişi gerekmektedir. Doğru söyleyen doğru dinleyen.

Thoreau

11.12.2005
6020

Zenginlik vergisi

YILLIK geliri 250 bin Euro'nun üzerinde olan bekarlara ve 500 bin Euro'nun üzerinde olan evlilere, ödedikleri vergilerin yanısıra yüzde 3 "**zenginlik vergisi**" getiriliyor. "**Aman bu da nereden çıktı?**" diye soranlar için yanıtlayalım, olayın bizimle ilgisi yok. Bu vergi Almanya'daki zenginlere getiriliyor.

Almanya'da durum pek içaçıcı değil. Alman ekonomisi giderek zorlanıyor. Bu da hükümeti bazı önlemler almaya sevk ediyor. Zenginlik vergisi

bunlardan yalnızca biri. 2007 yılından itibaren, Almanya'da KDV'de yüzde 19'a yükseltiyor.

Genç kuşağı az olan ve her ay 20 milyon emekliye aylık ödenen Almanya'da emeklilik yaşı da 65'ten 67'ye yükseltiyor.

Emeklilik yaşının yükseltilmesi, KDV oranının yükseltilmesi ve zenginlik vergisi gibi uygulamalar, Alman halkı için pek sevimli değil.

Alman hükümeti, bu tür yollara başvurmak suretiyle, kendilerine kaynak yaratıyor.

Aman bizim maliyeciler duymasın!..

**“Dünya vatandaşları haset,
aç gözlülük ve kinden
arındırılmış olarak
eğitilmelidir.”**

**“ Herhalde Türk yurttaşı
kesin olarak bilmelidir ki;
bir ulusun insanlık ve uygarlık
dünyasında yükselmesi ve
başarılı olması, yalnız ve
ancak kendi gücüne
dayanarak özgürlük ve
bağımsızlığını dokunulmaz
bulundurmasıyla olasıdır.**

Bunun başka çözümü yoktur.”

“En azından bir yüzyıl, kendimizi ve başkalarını iyinin kötü, kötününse iyi olduğuna inandırmalıyız. Çünkü

kötü işe yarar, iyi işe yaramaz.

Açgözlülük, tefecilik

ve ihtiyatlılık daha bir süre için

tanrılarımız olmaya

devam etmelidir. (!?!)

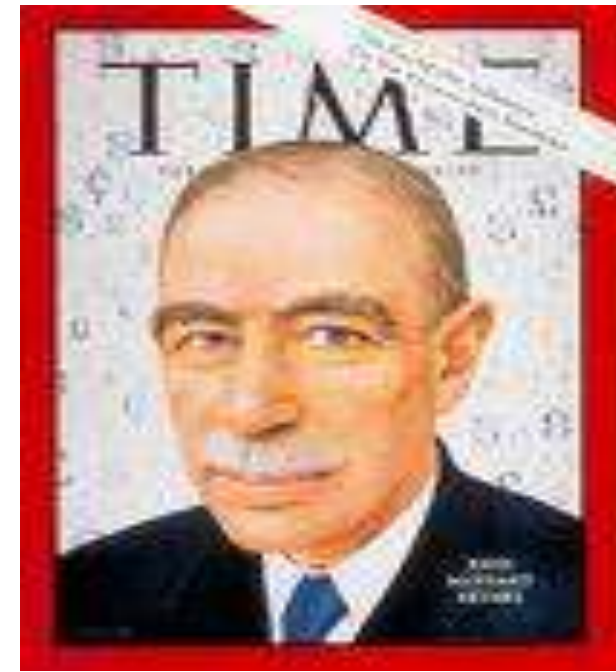
Çünkü ancak onlar bizi ekonomik

gereksinimler tunelinden

gün ışığına çıkarabilir.”

*Prescription for the **Great Depression**, 1929*

*(**Keynesian Revolution** : **General Theory of Money, Interest and Employment**)*

**Prof. Dr. Lord
John Maynard**

KEYNES (1883-1946)

Yeni Din, Yeni Tanrı

Prof. Dr. Alpaslan IŞIKLI

1. Bs. Otopsi Yay. syf. 23

Ve «**Küçük Güzeldir**»

Ernst Friedrich Schucmaher

Varlık Yay. 2010, syf. 17.

Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK'ün

tüm insanlığı uyaran ve yol gösteren çok anlamlı bir değerlendirmesi :

“Eğer sürekli barış isteniyorsa, insan yığınlarının durumlarını iyileştirecek uluslararası önlemler alınmalıdır. İnsanın tümünün gönenci, açlık ve baskının önüne geçmelidir. Dünya yurttaşları çekememezlik, açgözlük ve kinden uzaklaşacak biçimde eğitilmelidir.”

“ Bugünkü
uğraşımızın amacı,
TAM
BAĞIMSIZLIK’tır.
Bu ise mali (*parasal*)
bağımsızlıkla
gerçekleşebilir.
**Mali bağımsızlığın
korunması için
ilk koşul;
bütçenin ekonomik
bünye ile denk ve
uygun olmasıdır.”**

***“Bir ulusu
fethetmenin
ve köleleştirmenin
2 yolu vardır:
Birisi kılıçla,
öbürü borçla.”***

John Adams (1735-1826)

***“2004’te 3. Dünya ülkelerinin
borç toplamı 2.5 trilyon \$,
yıllık faiz ödemeleri
3.75 milyar \$’dır. Bu tutar,
tüm 3. Dünya ülkelerinin
sağlık ve eğitim giderleri
toplamından çok, aldıkları
dış yardımın da 20 katıdır.”***
***Bir Ekonomik Tetikçinin İtirafları,
John Perkins, April yay, İst. 2007***

**Osmanlı ilk borcu, İngiltere’nin aracılığıyla Galata’daki Yahudi bankerlerden
olarak 1854’te Kırım’a sefer düzenledi ve ağır yenilgi aldı. *Büyü bozuldu,
artık ganimet-vergiye bağlama bitmişti. Borç bağımlılığı başladı.* 1877’de
borçlar çevrilemez boyuttaydı. 1881’de “Düyun-u Umumiye İdaresi”
kurularak Osmanlı maliyesine alacaklı Batılılarca el kondu. Vergileri,
yabancılar adına bu Kurum topladı ve Osmanlı’ya “ölmeyecek” kadar
ödenek aktardı. Borçlanma serüveni, SEVR ile parçalanmayla noktalandı.**

**“Devletçiliğin
anlamı bizce şudur :
Bireylerin
özel girişimlerini
esas tutmak
fakat büyük bir milletin
bütün gereksinimlerini
ve birçok şeyin
yapılmadığını
göz önünde tutarak,
memleket ekonomisini
Devletin
eline almak.”**

Ekonomi öküşte-1

“Türkiye'nin 7 milyon işsizi var,
kapanan fabrikaları var.

**Kamu sektörünün borcu
7 yılda (2002-9) 148 Bn \$
artarak 2'ye katlandı!**

Kredi kartı ve kredi borçları
4 milyardan 80 Bn \$'a çıktı.

Organize sanayi bölgelerinin
tümü en çok % 30'la çalışıyor.

***İlhan Kesici,
Eski DPT Müsteşarı,
26.03.10 (Basın..)***

Ekonomi çöküşte-2

“Özel sektörün dış borcu 43 Bn \$’dan
177 Bn \$’a çıkmış, %400 artmış.

*Kişilerin kredi kartı ve tüketici kredileri
4 Bn \$ iken 80 Bn \$ olmuş, 20 kat artmış.*

Herkes borç batağına batmış Türkiye’de.

Bakın Yunanistan bunun bir bölümü ile battı.

‘Bana yardım edin’ dediler, Almanlar da
*‘Böyle yan gelip yatmaya benzemez bu işler,
kullanmadığın adaların var, onları satılığa çıkar...’*
dedi. Adama bunu derler...”

İlhan Kesici, Eski DPT Müsteşarı, 26.03.10 (Gazeteler)

Ekonomi çöküşte-3

- AKP hükümeti 7 yılda 261 Bn \$ FAİZ ödedi!
- Her gün 120 Mn \$ borç faizi ödüyoruz.
- **\$ milyarderleri sayısı 6 idi, 30 oldu!**
- Kamu borcu 148 Bn \$ iken 295 Bn \$ oldu.
- 2000-2008 arasında Dünya'da ekonomik Lale Devri yaşandı; pek çok ülke hızla kalkındı..
- AKP ile 2003-2009 arası 7 yılda ort. %4 büyüdük.
- Atatürk döneminde 1923-38 arası 15 yılda ort. % 7,4 büyüme oldu. 1923-29 arası büyüme %10'3 idi. Araya 1929 Dünya Ekonomik Bunalımı girdi.
(İlhan Kesici, Eski DPT Müsteşarı, 23.03.10, STAR TV)

Ekonomi çöküşte-4

- DP hükümeti 7 yılda, 1950-57 arasında ort. % 7,1 büyüme sağladı.
- 1963-77 arasında ardışık 3 adet 5 Yıllık Kalkınma Planı döneminde ort. % 6 büyüme sağlandı.
- AP döneminde 1965-71 arası enflasyon üstünde, ort. % 6,2 ekonomik büyüme gerçekleştirildi.
- Üniversite bitirenlerde işsizlik % 25! Genel resmi işsizlik oranını % 14'ü 2'ye katlıyor. Niçin ??
- Ekim 2008'de başlayan küresel ekonomik krizde işsizlikte Dünya'da 4. olduk. Teğet geçme bu mu?

İlhan Kesici, Eski DPT Müsteşarı, 23.03.10 (STAR TV)

Bir Ekonomik Tetikçi'nin İtirafı-1 :

Biz, **ekonomik suikastçiler**, küresel imparatorluğun yaratılmasında gerçekten sorumlu olanlarız ve pek çok farklı biçimde çalışırız. Belki de en sık kullanılanı, öncelikle şirketlerimize uygun kaynakları olan ülkeleri bulur ve gözümüzü üstlerine dikeriz, **petrol** gibi. *Ardından **Dünya Bankası** veya onun kardeşi (**IMF** gibi) başka bir organizasyondan o ülkeye büyük bir **kredi (=borç!)** ayarlarız, fakat para asla gerçekte o ülkeye gitmez.*

Bir Ekonomik Tetikçinin İtirafı, John Perkins, April yay, İst. 2007

Bir Ekonomik Tetikçinin İtirafları-2 :

Ülke yerine, o ülkede projeler yapan şirketlerimize gider. Enerji santralleri, sanayi alanları, limanlar...

Bizim şirketlere ek olarak,

o ülkedeki birkaç varıl insanın kâr sağlayacağı şeyler.

Bunlar toplumun çoğunluğuna yaramaz.

Yine de o insanlar, yani bütün ülke
bu borcun altına sokulur.

Bu **borç ödeyemeyecekleri kadar büyüktür**

ve bu da planın bir parçasıdır. geri ödeyemezler.

Bir Ekonomik Tetikçinin İtirafları, John Perkins, April yay, İst. 2007

Bir Ekonomik Tetikçinin İtirafları-3 :

Ardından, biz **ekonomik suikastçiler** gidip onlara şöyle deriz :
“Dinleyin, bize çok borcunuz var. Borcu ödeyemiyorsunuz.”

“O zaman petrolünüzü

petrol şirketlerimiz için oldukça ucuza satın.”

“Ülkenizde askeri üs kurmamıza izin verin,

veya askerlerimizi desteklemek için

Dünyanın bir yerine asker gönderin -Afganistan.. Irak gibi-

veya bir dahaki BM seçiminde bizimle oy verin.”

Elektrik şirketlerini özelleştiririz.

Sularını ve kanalizasyon sistemlerini özelleştiririz ve

ABD şirketleri veya öbür çok uluslu şirketlere satarız.

Bir Ekonomik Tetikçinin İtirafları, John Perkins, April yay, İst. 2007

Bir Ekonomik Tetikçinin İtirafı-4 :

Bu, mantar gibi biten bir şey ve çok tipik, ***İkiz Kızkardeşler IMF ve Dünya Bankası böyle çalışır.*** Ülkeyi borca sokarlar ve bu öyle büyük bir borçtur ki, ödenemez. *Ardından yeniden borç teklif edersiniz ve daha çok **faiz** öderler. ... “**iyi yönetim**”*

(Retorik tuzağa-takiyeye dikkat!?) talep edersiniz.

Aslında bu onların kaynaklarını satmalarını sağlar.

Buna sosyal hizmetleri, teknik şirketleri, kimi kez eğitim sistemleri de dahildir. *Adli sistemlerini, sigorta sistemlerini yabancı şirketlere satarız. Bu, ikili - üçlü - dörtlü bir darbedir!*

Bu “Ekonomik suikastçi” gelenek, 50’li yıllarla başladı.

Bir Ekonomik Tetikçinin İtirafı, John Perkins, April yay, İst. 2007

Bir Ekonomik Tetikçinin İtirafı-5 :

`Hedef ülkeye milyarlık bir kredi ayarlanır. Örn. Ekvador..

Bununla havaalanları yollar köprüler limanlar yapılır.

Halkın hiçbir gereksinimini görmeyecek bir yığın inşaat dikilir.

Bunun için önce gider yetkilileri buluruz. Onlara gerekli miktarda **rüşvet** takdim ederiz. Büyük miktarda bir krediyi

almaya ikna ederiz. Nasılsa bu paranın %90'ı ABD'ye geri gelecektir. Ülkeyi büyük bir borca sokarız. Bu borç durmadan büyür. Hedef ülkenin bütçesinin yarısını bulur.

Sağlık ve eğitime kuruluş kalmaz, tarım mahvolur.

Topraklara el konur. Ülkede küçük bir azınlık rüşvetlerle olağanüstü zenginleşir.. Halk yokluk içinde debelenir!'

Bir Ekonomik Tetikçinin İtirafı, John Perkins, April yay, İst. 2007

Bir Ekonomik Tetikçinin İtirafı-6 :

İşte ekonomik tetikçiler bir ülkeyi böyle borçlandırır.

Sanayi ölür, tarım ölür, üretim biter. Borçla yaşanmaya

başlanır. Cari açık inanılmaz oranlara sıçrar.

Küresel tefecilerin işi ülkeleri borçlandırmaktır.

IMF, Dünya Bankası bu iş için vardır.

Ellerinde kredi paketleriyle gelirler. Her kredi halkın gırtlığına dayanan bıçaktır. Madalyonun öbür yüzü var.

Her kredi, krediyi kabul eden yönetimlere KOMİSYON

hediye eder! Küresel çete işe **BORÇLANDIRMAKLA**

başlar. **Cari açık tavan yapar.** **Hırsız yöneticiler artar.**

Bir Ekonomik Tetikçinin İtirafı, John Perkins, April yay, İst. 2007

Bir Ekonomik Tetikçinin İtirafı-7 :

Eşzamanlı olarak **ETNİK KAŞIMA** başlar...
Yandaş / yemlenen gruba dahil gazeteciler (!)
TV'lerden tuz biber katar...

İç savaşın eşiğine gelinir.

Sonrası pay kapma yarışındaki uluslararası
çetelerin Birleşmiş Milletler + NATO işbirliğiyle
bir **HAÇLI SEFERİ** başlatmasına bakar!

Biz bu şablonu yıllardır tekrarlıyoruz.

Bir Ekonomik Tetikçinin İtirafı, John Perkins, April yay, İst. 2007

“T.C. Devleti,
Türk vatanında
yüzyıllardan beri
bireysel ve özel
girişimle yapılmamış
olan şeyleri bir an
önce yapmak istedi
ve görüldüğü gibi
kısa zamanda
yapmayı başardı.

**BİZİM İZLEDİĞİMİZ YOL,
GÖRÜLDÜĞÜ GİBİ
LİBERALİZMDEN BAŞKA
BİR SİSTEMDİR.”**

Çare : *Ulusal politikalar ve Ta-sar-ruf!*

**KORUYUCU SAĞLIK HİZMETLERİNİN
BÜYÜLÜ KATKISI ve VAZGEÇİLEMEZLİĞİ..**

KİŞİ

TOPLUM

**KORUYUCU
SAĞLIK
HİZMETİ**

**KAYNAK
TASARRUFU**

KALKINMA

HER-KE-SE; HE-MEN

**ETKİN ve KAPSAMLI KORUYUCU SAĞLIK HİZMETİ!
BÜTÇEDEN ÖDENEN, SÜREKLİ, ÖNKOŞULSUZ..
SAĞLIK EKONOMİSİNİN ÖZÜ, RUHU BU İLKE..
UYGAR DEVLET OLMANIN DA VAZGEÇİLMEZİ..
TÜRKİYE Cumhuriyeti'nin kuruluş felsefesi de bu..**

YENİ EMPERYALİZMİN KOŞULLANDIRMALARI ve BAĞIMSIZLIK..

- "Günümüzde emperyalist güçler kendi aralarındaki **sömürge paylaşımı**na dayalı çatışmaları *göreceli olarak* çözmüş gözükmektedir. Bunun yerine, 3. Dünyanın az gelişmiş ülkelerinin, dış ticaretlerinin serbestleştirilmeye zorlanması sonucunda birer **ithalat ve ucuz işgücü deposu** haline dönüştürülmesi; "**özelleştirme**" ve "**doğrudan yabancı yatırım**" **fetiş**leri altında *bu ülkelerin kamusal varlıklarına yok pahasına el konulması*; ve "**bağımsız üst kurullara dayalı denetim ve yönetim**" uygulamaları ile ulus-ötesi şirketlerin ve uluslararası finans sermayesinin *doğrudan* denetimi altına sokulmasına dayalı **sömürgeleştirme**" biçimleri geliştirilmiştir."

www.insancilsol.com/, 01.04.08, **Prof. Erinç YELDAN**, Bilkent Ün.

“Bizi mahvetmek
isteyen Emperyalizme
ve bizi yutmak isteyen
kapitalizme karşı
tüm ulusça savaşı
gerek gören bir
mesleği
izleyen insanlarız.”

1 Aralık 1921, TBMM Zabıt Ceridesi,
Devre 1, c. 14

Can simidimiz ne olabilir??

Böylesi bir kesitte koruyucu sağlık hizmetleri daha da artan bir önem kazanmaktadır.

Türkiye'nin, bu ağır ekonomik bunalım ortamında **ulusal** koruyucu sağlık hizmetlerini, bir anlamda

Sağlık Ocaklarını özellikle geliştirmesi

son derece akıllıca, **stratejik**;

hatta can simidi gibi kurtarıcı olacaktı.

6200'ü aşan deneyli, kurulu kapasite dururken;

DB, Aile Hekimliği'ni neden hızla dayattı?

Sağlıkta da ülkemizi kendine Pazar kılmak için!

- “İnsan topluluğunun sağlığını korumak üzere yapılan harcamalar, o ÷lke varsılığının biricik nedenidir.”

Dr. Albert CALMETTE

(1863-1933)

Verem basilini

**Dr. René Guérin ile
birlikte bulan
Fransız hekim..**

İnsan Hakları ve Biyotıp Sözleşmesi

■ Md. 3-Sağlık Hizmetlerine Erişimde Adalet

■ Taraflar, sağlık gereksinimleri ve varolan kaynakları dikkate alarak, kendi yasal yetkileri kapsamında, uygun nitelikteki **sağlık hizmetlerinden «a d i l» bir biçimde yararlanılmasını** sağlayacak uygun önlemleri alacaklardır.

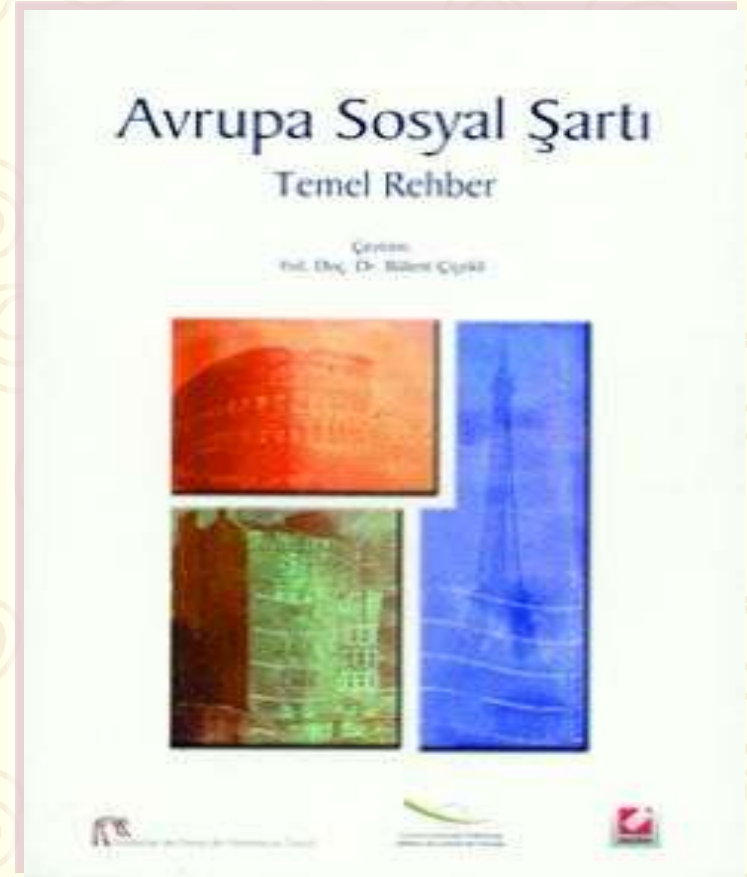
(5013 sayılı yasa, 9.12.03 tarih ve 25311 sayılı RG)

Avrupa Sosyal Şartı/Konvansiyonu (AVRUPA SOSYAL HAKLAR SÖZLEŞMESİ) (18.10.1961, Torino; Türkiye'nin onayı:16.06.89)

Madde 3 :

**Tüm çalışanların
güvenli ve sağlıklı
çalışma koşullarına
sahip olma hakkı
vardır. (RG Ekim 1989).
09.04.07'de kimi çekincelerle
yenilendi.)**

Anayasa madde 90 :

- *D. Milletlerarası andlaşmaları uygun bulma*
- Usulüne göre yürürlüğe konulmuş Milletlerarası andlaşmalar yasa gücündedir. Bunlar hakkında Anayasaya aykırılık savı ile Anayasa Mahkemesi'ne başvurulamaz. Yöntemine göre yürürlüğe konmuş **temel hak ve özgürlüklere ilişkin** milletlerarası andlaşmalarla yasaların aynı konuda farklı kurallar içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda uluslararası andlaşma kuralları temel alınır.
- **Uluslararası andlaşmaları neden uygulamıyoruz??**

sağlığın
piyasalaşmasına
hastanelerin
özelleştirilmesine
hekimlerin
köleleşmesine
hekimlere
şiddete

HAYIR
14 Mart Tıp Bayramı

T Ü R K T A B İ P L E R İ B İ R L İ Ğ İ

ücretsiz sağlık için

**nüfus cüzdanı
yeterli olmalı**

T Ü R K T A B İ P L E R İ B İ R L İ Ğ İ

“ Kendine Devrimin ve Devrimciliğin çeşitli ve yaşamsal görevler verdiği Türk vatandaşının sağlığı ve sağlamlığı, her zaman üzerinde dikkatle durulacak ulusal sorunumuzdur (milli davamızdır!).”

**Gazi Mustafa Kemal
ATATÜRK**

“UFAK UFAK GİDENLER NELER?”

• *Hangi birisini sıralayalım, o kadar çok ki...*

Tüpraş, Petkim, Telekom, Erdemir, Tekel, Çimento Fabrikaları, Limanlar, Arsalar.

Daha neler neler ufak ufak gitti.

Bir yandan da gidecekler var... Peki niye?

*Örneğin **borçlarımız** ödenecekti.*

*Son tabloya bakıyoruz, borçlarımızın tutarı 2002-2008 döneminde, % 100'den fazla arttı. 2002'de toplam 222 milyar \$ olan **iç ve dış borç stoku**, 2008 Mayıs ayı sonunda **490 milyar dolara** ulaştı (217 milyar \$ iç, 263 milyar \$ dış, dış borcun 172 milyar doları özel sektöre ait).*

Prof. Dr. Şükrü KIZILOĞLU, Hürriyet, 10.07.08

“UFAK UFAK GİDENLER NELER?”

- **İşsizlik** önlenecekti aksi oldu ve son 20 yılın en yüksek oranına ve sayısına ulaştı.
  - **Dış ticaret açığı** önlenecekti oysa, hem tutarı hem de milli gelire oranı son 25 yılın en yüksek düzeyine ulaştı (1984'te 3 Bn \$ olan açığın, 2008'de 65 Bn \$'a ulaşacağı kestiriliyor). (A. Saltık: **70 Bn \$ oldu!**)
  - **Cari işlemler açığı azalacaktı** oysa 2008 sonunda Türkiye, son 20 yılda ilk kez 7 yıl üst üste **cari işlemler açığı** vermiş olacak (2002'de cari açık 0,6 Bn \$, 2008'de 51 Bn \$ kestirilmekte). (2011 sonu: 80 Bn \$; **AKP ile 133 kat büyüdü!**)
- Prof. Dr. Şükrü KIZILOT, Hürriyet, 10.07.08**

“UFAK UFAK GİDENLER NELER?”

- **Enflasyon** hedeften uzaklaştı, hızla tırmanıyor (Haziran’da yıllık ÜFE % 17.03, TÜFE % 10.61).
- **Açılan işyeri sayısı ve istihdam artacaktı oysa kapanan işyeri sayısı** geçen yılın aynı dönemine göre yaklaşık %100 arttı.
- Yerlilerden almaya devam ettiğimiz vergileri, yabancılar için sıfırladık. **KAPİTÜLASYON VERDİK !** Vergiler uçtu. Yüksek faizle oluşan paralar da yurt dışına uçtu.
- **Peki. Bütün bunları biz niye yaptık ve daha ötesi biz bu güzelim tesisleri, fabrikaları, arsaları, limanları niye sattık ve niçin satmaya devam ediyoruz? Ufak ufak bunlar satılıyor yani gidiyor ama, gelen paralar, kızgın bir sacın üzerine konan yağ gibi eriyip gidiyor...”**
Prof. Dr. Şükrü KIZILOT, **Hürriyet**, 10.07.08

"Türk Bankacılık Sistemi Vizyon 2023" kongresi, İstanbul

- Eski Pamukbank Genel Müdürü Bülent Şenver, Türk bankacılık sektörünün uluslararası bankacılık sermayesinin denetimi altına girmesinden duyduğu üzüntüyü dile getirerek;
- ***"Yakın dönemde artık Türk bankacılık sistemini uluslararası bankacılık sermayesi kontrol edecek. Bu artık kaçınılmaz bir gerçek ve geriye dönüşü mümkün değil.." (Cumhuriyet, 26.06.08)***

Kamu öncülüğünde sanayi politikaları!

“*Türk ekonomisinin doğru yoldan sapmış gidişi*»nin doğru yola girişi için neler yapması gerektiğini Harvard’lı hoca :

1. “*Büyüme için işgücü yüksek verimli sanayi sektörüne kaydırılmalı.*”

2. Kamu öncülüğünde sanayi

politikaları. Bu kamu ve özel sektörün sürekli diyalog içinde olması ile olanaklı.

Prof. Dani RODRIK, Harvard Üniv. (Yahudi asıllı yurttaşımız)

(www.simalyildizi.net/index.php?topic=1146.0, 30.12.07)

➤ **Öneriler, ATATÜRK dönemi ekonomi politikasına çok benzer!**

Em. Org. Çetin Doğan'ın damadı

ÖNERİLER -1

- Özel sektöre *kamu kurumlarını çökertme pahasına* verilen, Devlet desteği durdurulsun.
- Kamusal sağlık yatırımları artarak sürdürülsün.
- Bütçe içinde Sağlık Bakanlığı payı en az %10'a çıkarılsın, bu Anayasal kural olsun.
- *Çok bozuk Gelir Dağılımı* nı hızla adilleştirecek ekonomik ve sosyal politikalar zorunludur. Halka daha çok vergi yükü bindirilmesin.

ÖNERİLER -2

- Anayasal Sendikalaşma hakkı korunsun.
Fakat ***MAI Anlaşmaları tersini dayatıyor ?!***
- Yıkıcı-ideolojik **özelleştirme son bulsun.**
- İyi yöneticilerin istihdamı sağlansın.
- **Tam gün** çalışma yeniden yasalaşsın.
- “Performans” iş barışını bozmakta, **etik dışı** zorlamalara gidilmekte, emekliliğe yansımamaktadır!
- **SAĞLIKTA DÖNÜŞÜM** dış dayatmadır, durmalıdır!

Özetle ... (1)

- Türkiye köklü bir vergi reformu ile **etkin ve adil bir rejim** işletmeli, kamu gelirini artırıp **başta sağlık ve eğitim; temel sosyal sektörlere yatırım yapmalıdır**.
- Bu adımla birlikte atbaşı gidecek girişim ise, sağlık sektörüne aktarılacak kaynakların özellikle koruyucu sağlık hizmetlerine yönlendirilmesidir.
- Böylesi bir **ULUSAL** sağlık politikası, ülkemizin içine sürüklendiği ekonomik bunalımı aşmasında **kilit öneme sahip stratejik bir politika** aracıdır.

Ö z e t l e ... (2)

- Özellikle son 30 yılda, sağlık sektörüne kaynak ayrımı (*özülemesi, tahsisi*) hızı, ekonominin genel gelişiminin birkaç katı hızla büyümektedir. **Niçin, nereye dek?**
- *Dolayısıyla bu denli büyük kaynakların, kökü dışarıda olmayan ULUSAL politikalarla kullanımını vazgeçilmezdir.*
- Kuşkusuz bu denetim yalnızca kaynakları kısmak değil; çok daha **verimli** ve **yararlı** kullanmak anlamındadır. Bunu sağlamanın en etkili yollarından biri ise, **halkın**, sağlık hizmetlerinin yönetimine -özellikle- denetimine etkin olarak **katılımıdır**. **AB bu konuda neden susar??**

Özetle... (3)

- Kasım 2000 ve Şubat 2001'de planlanan ekonomik krizler, **toplumsal bunalıma** dönüşmüştür. Mala ve cana dönük suçlar patlamıştır.

Sosyal çürüme ve çökertme...

- YoksullaşTIRma, toplumsal direnç sınırlarını aşmış; ailelerin maddi ve psikolojik yedekleri tükenmiştir.
- İşsizlik, bölgesel ekonomik düzey farklılıkları, *gelir dağılımındaki uçurum..* Katlanılabilir sınırları aşarak **sosyal dokuyu bozmuş**; **suçlar** artmış ve ülke **sosyal patlama** eşiğine sürüklenmiştir..
- Sermaye güdümlü politikalar sağlıkta çöküş getirmiştir.

Son söz...

Evet, kapsamlı sunumumuz, dersimiz bitti...

Şimdi geriye yaslanıp düşünelim :
Ülkemiz hangi yıkımlara sürükleniyor?

Çağımızı ve
emperyalist kuşatmayı kavradık mı?

*Büyük ATATÜRK,
Cumhuriyeti Türk gençlerine
kutsal bir emanet olarak bıraktı.*

O'nu, sonsuza dek özgür ve tam bağımsız
yaşatmamızı vasiyet etti.

Son söz...

Bunlar bile önemli değilse,
düşünelim :

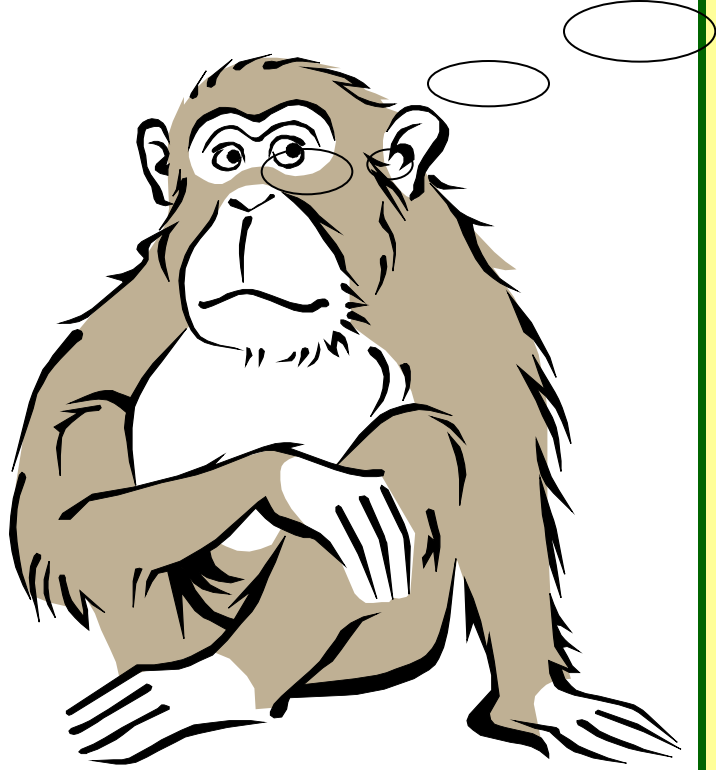
Bize yaşam hakkı veren
Vatanımız, Devletimiz alçakça
emperyalist oyunlarla
-Yeni Sevr manevraları-
ayağımızın altından çekiliyor.

Bu açık, yakın ve
somut tehdidi de mi
algılamıyor ya da
önemsemiyoruz?

O zaman bize
kölelik yaraşır..

Türkiye birçok bakımdan ileri sayılabilecek bir ülke.. Fakat sağıktaki çarpıcı ve farkedil(e)meyen geriliğini bir türlü algılayamıyorum. Oysa çözüm çok yalın..

Düşünüyorum da;

“ HER-KE-SE EŞİT ve NİTELİKLİ, SÜREKLİ, BÜTÇEDEN ÖDENEN KAMUSAL SAĞLIK HİZMETİ ”

bu sorunun büyüü çözümü.

Aslında Türkiye bunu başarabilecek güçte.

Üstelik konu **stratejik** önemde..

Teşekkür ve vefa borçluyuz...

Dr. Ahmet SALTİK
Ankara Üniv. Tıp Fak.
Halk Sağlığı Anabilim Dalı

www.ahmetsaltik.net
profsaltik@gmail.com